گەندەڵی نووسین.. زانا رەزاق

سەرەتا گەندەڵی نووسین یەکێکە لە جۆرەکانی گەندەڵی ،بێگومان ئەمەش لەنێو نووسەران و سیاسەتمەداران و بیرمەندان دا هەیە ، هەبووە، بۆیە پێویستە ڕێگری لەمە بکرێت، ئەمەش بەهۆی یاسا و ڕێسای گونجاو و سەردەمیانە .دواتر گەندەلی نووسین سامانی هەر وولات و کۆمەلگایە زیان گەیاندن بە سامان وولاتدا زیانی هەیە .

ئیدی گەندەڵی نووسین زیانەکانی زۆرن لێرەدا زیانەکانی دەخەینە ڕوو:

یەکەم

بۆ نموونە ئەگەر هاتوو دە نووسەرمان هەبوو ،ئاستیان هەر یەکەو ژمارەیەک بوو، یانی یەکێکیان ژمارە یەک، ئەوەی تر دوو، ئەوەی تر سێ ،ئەوەی تر چوار، تا ژمارە دە.

ئەوجا ئەو ژمارانە یەکێک لە ژمارە چوار نووسینی ژمارە نۆ ببات، یانی ئەمە نووسینەکانی لە ئاستی ژمارە چوارە بەلام نووسینی ژمارە نۆی بردووە، ئەمەش زیانە ،چونکە کاتێک ژمارە چوار ئاستی نووسینی ژمارە چوارە ئەمەش بەهۆی پێوەری زیرەکی کەوتنە نەک سەرکەوتن، پاشان کە ژمارە نۆی بردووە ئەمەش پێوەری سەرکەوتنە ،بۆیەش کاتێک نووسینەکانی ئاستی ژمارە نۆی نامێنێت هی خۆی بەکاردەهێنێت ئەویش ئاستی چوار بێگومان ئەوەش زیانەو کەوتنە، زیانەکەش لە بوارەکە دەدات، جا هەر بوارێک بێت. ئیدی کاتێک بوارەکە سیاسەتە ئەوا لەوانەیە بەهۆی نووسین دزین هەلەیەک ڕووبدات و ژیانی مرۆڤەکانی کۆمەلگا بکەوێتە مەترسی هەروەک چۆن پزیشێک بەهەلە کارێک دەکات ڕەنگە ژیانی مرۆڤەکان بکەوێتە بەر مەترسی.

دووەم کاتێک نووسەرێک یان هەر کەسێکی بوارێکی تر نووسین دەدزێت ئەوا ناخوێنێتەوە ،کە نەیشیخوێندەوە ئەوا بیرو بیرۆکەی بۆ نایەت بەهۆی خوێندنەوە کە بیرۆکەو شتی بۆ نەهات ئەوا ووردە ووردە بەرەو پێش ناچێت لە بیرۆکەو شتی تر.

سێیەم کاتێک کەسێک نووسیندەدزێت ئەمە ئەگەر نووسەر بێ یان هەر شتێکی تر بیرکردنەوەش گەشەی زۆر ناکات چونکە بیرکردنەوەش بەڕاهێنان دەچێتە پێشەوە و گەشە دەکات.

چوارەم ئەگەر کەسێکە تەنیا زانیاری بچێتە مێشکی و بەکاری بهێنێت

ئەوا لە بەرهەمهێنانی بیرۆکەو زۆر شتی تری نووسین دوادەکەوێت یا خود بەڕێین نابێتە هۆی بەرهەمهێنانی بیروڕا و بیرۆکەو شت لەکۆتاییدا و تێبینی ئەمە بۆ هەموو بوارێک و مرۆڤێک دەبێ.

پرۆسەی ئاشتی نێوان کورد و تورک.. زانا رەزاق

ماوەیەکە باسکردنی پرۆسەی ئاشتیە لەنێوان تورک و کورد ،لە کورد بەسەرۆکایەتی ئۆجەلانە لەلای تورکیش بە سەرۆکایەتی ئەردۆغانە ، بێگومان پرۆسەی ئاشتیش کاتی پێویستە، کاتەکەشی زۆر دەخایەنێت، تا دەگاتە ئەنجام، چونکە جگە لە مافەکانی کورد، دەبێ کاریش بۆ ئەو ئاشتیە بکرێت کە بەهۆی شێوەیەکی خوێناوییەوە ناکۆکی توند کەوتەتە نێوان کورد و تورک .

جا شاندی دەم پارتی پێکهاتبوون لە ئەحمەد تورک پەروین بولدان سری سورەیا ئۆندەر ،ئەم بەڕێزانە لەگەڵ هەموو حزبەکانی تورکیا کۆبوونەوە ئەمەش بۆ گەیاندنی پەیامی ئۆجەلان بەوان.

ئیدی تورکیا لەم پرۆسەیە داوای چەک دانان لە پەکەکە دەکات ،بێگومان ئەمەش ناپێویستییە چونکە گەر مەبەستیان ئاشتی ڕاستەقینە بێت هیچ پێویست ناکات داوای چەک دانان بکرێت، لەبەر ئەوەی تۆ پرۆسەی ئاشتی سەر بخە ،ووردە ووردەش چەکەکان بێدەنگ دەبن، پاشان هەر خۆیان چەک دادەنێن ،داشینەنێت چەکیان ئەم کات بۆ چییە؟ پاشان بۆچی تورک لە چەک دەترسێت یان مەرام و فێڵیان هەیە ؟ داوای چەک دانان دەکەن؟

2025 1 6

ئۆپزسیۆنی پۆپۆلیست و هەڵبژاردنەکان لە کوردستان.. زانا رەزاق

گەورەترین مەترسی لەسەر کۆمەڵگا هەبێت ئۆپۆزسیۆنە، بۆچی؟ چونکە..

یەکەم، زۆرێک لەو کەسانەی چوونەتە ناو ئۆپۆزسیۆن بۆ پارەن، ئەمانە کۆمەڵێک مرۆڤن بەدوای حەزو چێژەکان کەوتوون، پارەش وەکو ئامرازێک بەکاردێنن.

دووەم، هیچ پڕۆژەیەکیان نیە بۆ ئەوەی ببنە بەدیل.

سێیەم، هیچ ڕەخنەیەکیان قبوڵ نیە لەکاتێکدا سەدان ڕەخنەش دەگرن، لەجیاتی ئەوەی بڵێن بەباشە بڵێن باش، بەخراپە بڵێن خراپ. هاتوون هەموو شت ڕەتدەکەنەوە، ئەمەش زۆر مەترسیدارە لەڕووی سیاسییەوە هیچ پێشکەوتنێکیش لەسایەی ئەم جۆرە بیرکردنەوەیە جێکەوتە نابێت.

چوارەم، ئۆپۆزسیۆنێکی پۆپۆلیستین، کۆمەڵێک شت دەڵێن کە بەڕای ئەوان کە دەسەڵات وەربگرن کوردستان دەبێتە بەهەشت لەکاتێکدا گۆڕانکاری و بەرەو پێشچوون پڕۆسەیە هەروەها قۆناغ بەقۆناغیشە نەک بەدوو ڕۆژ یان سێ ڕۆژ کۆمەڵگە لەڕێی کۆمەڵێک شیعاراتی ئیحساتییەوە ببێتە شامی شەریف.

چۆن بخوێنین؟.. زانا رەزاق

سەرەتا خوێندن هەم قوتابخانە دەگرێتەوە هەمیش پەیمانگاو زانکۆکان هەمیش شوێنی تر جا چۆنیەتی و شێوازەکانی خوێندنیش جۆراوجۆرن. لێرەدا باسی دوو جۆر خوێندن دەکەین بۆ ئەوەی هەم سودی باشی لێببینین هەمیش بۆ تاقیکردنەوەکان نمرەی باش بهێنین تایبەت تاقیکردنەوەکانی کۆتایی ساڵ بەتایبەتتر هی پۆلی شەشەمی ئامادەیی.

ئەویش بەم شێوەی خوارەوەیە:
کاتێک تۆ دەچیتە قوتابخانە و شوێنەکانی تر کاتێک چەند لاپەڕەک پێدەدات بۆ ئەوەی بیخوێنیت تۆ هەموو وانەکانت ئاوا ڕۆژ بە ڕۆژ بخوێنە چونکە کاتێک تۆ دەیخوێنی ئاوا بۆ تۆ ئاسانتر دەبێت چونکە خوێندوتە بۆ تاقیکردنەوە تەنیا جارێکی تر بخوێنییەوە هەموت بیردێتەوە یانی چونکە تۆ ڕۆژانەکانت باش خوێندووە ئەوا ئەمە هاوکاری باشت دەبێ بۆ تاقیکردنەوە

ئیدی دەشتوانی چەندین ئامراز بەکاربهێنی لە وانە ڕۆژانەکانت یەکێک لەو ئامرازانە کە بەکاریبهێنی ئەوەیە کە خوێندوتەوە هەمووی لەسەر لاپەڕەیەک بنوسەوە ئەمە وا دەکات هەر بیرت بێتەوە هەمیش هاوکارێکی باشت دەبێ بۆ تاقیکردنەوەکان.

چەند خاڵێک بۆ زیرەکی؟.. زانا رەزاق

یەکەم کاتێک دانە بە تەنیا بیت تەنیایی وا لە مرۆق دەکات بیربکاتەوە خەیاڵ بکا ئەمەش وا دەکات گەمە بە مێشک بکات کاتێکیش گەمە بە مێشک کرد ئەوا دەبێ مێشکت بە جوڵە بێخی.

دووەم خوێندنەوەی بابەتەکانی بیرکاری و فیزیا ئەو بابەتانەی حیسابین

سێیەم سەیرکردنی یاری تۆپی پێ و ئەو شتانەی کەوا دەکا مێشکت بجوڵێنی بەس مەرجێک کاتێک سەیری دەکەی هۆشت لای تۆپی پێیە کە بێت.

چوارەم بنیش جواندن

پێنجەم گفتوگۆ کردن لەگەڵ ڕای جیاواز کەسانی خاوەن ئەزموون بەتایبەت ئەوانەی تەمەن گەورەن و ئەزموونێکی باشیان لە ژیاندا هەیە.

خۆت هەست بەتوانای خۆت ناکەی

یەکێک لەو شتانەی مرۆڤێک هەستی پێناکات تواناکەیەتی لەو بوارەی کە هەیەتی بەهەمان شێوەش تەمەنیەتی یانی هەروەک چۆن خۆت هەست بەگەورەبوونی خۆت ناکەی ئاواش سەرەتا هەست بەتواناو هێزی خۆت ناکەی تا بەرامبەرەکانت بۆت باس دەکەن و یان پێت دەڵێن یان دەبیستی، دوای ئەوەی پێیان ووتی ئەو کات دەزانی هەست ناکەی خاوەن بیر و فکرێکی باشە تا خەڵکە پێی دەڵێن یان نووسینەکانی بەکاردەهێنن.

یان نموونەی تر وەستایەکی دیوار سەرەتا خۆی هەست ناکات کە وەستایەکی باشە تا کاری جوانی لای خەڵک نەبینرێت و خەڵک پێیی نەڵێت هەروەک چۆنیش کەسێک هەمیشە لەگەڵتە هەست بە گۆرانکاری یەکتری ناکەن یان بیشکەن زۆر دەگمەن بەڵام کەسێک ماوەیەک تۆی نەدیبیت ئەوا ئەمە شتێکی ترە.

تۆ دەتوانی بگەی بە کەسە بەتواناکان؟

کاتێک ئەمە دەڵێن ئەو کەسە بەتوانا و لێهاتووە کەسمان وەکو ئەونین بریا لە شوێنی ئەو باین ئەوا بەڕای من پێویست دەبوو پێش ئەوەی ئەو قسەو گفتوگۆ بکەن پێویست دەبوو بڵێن چۆن وای لێهات بە ئەوەی ئەمەش وەکو بکەین بگەینە ئەو توانایەکە هەیەتی یان ئەو پلەو شوێنی کە هەیەتی.

ئیدی بێگومان تۆ ئەتوانی و دەتوانی بگەی ئەو ئاستە بەمەرجێک ئەو شێوازە ئەو ئامرازانە بزانی کە چۆن پێیگەیشت یانی کاتێک کەسێک بەتوانایە لەبواری نووسین داڕشتن و جوان بنوسین بێگومان ئەمە بە ڕاهێنان و پەرەپێدان گەیشتوتە ئەو ئاستە یان وەستایەک لە هەندێک بوار کە گەیشتوتە ئەو قۆناغە بێگومان قۆناغەکانی تری بڕیوەو لەسەرەتا بناغەوە دەستی پێکردووە دواتر ووردە ووردە گەیشتوتە ئەو هەروەک چۆنیش کەسێک بەتەمەن لە تۆ گەورەترە ئەوا لە پێش چاوت لە قۆناغێکی ترە بەس بەگەیشتنی کاتی دەوەت ئاواش بە هەر بوارێک و کەسێک بەناوبانگ و توانا تۆ دەتوانی پێی بگەی چونکە ئەمە هەموومان مرۆڤین ئەو کەسانەش کە فەیلەسوف و بیرمەندن یان هەر کەسێکی بەتوانای بوارێکن ڕۆژانێک هەروەکو ئەمە بوون گەیشتنە ئەمە ئاواش ئەمەش دەتوانین پییان بگەین و تەنانەت واش بکەین پێش ئەوانیش بکەوین بە مەرجێک بەو ڕێگایە دا بڕۆین کە بتوانین سود لە ڕێگاکەدا وەرگرین.

راهێنان و بەهرە.. زانا ڕەزاق

ڕاهێنان

مرۆڤ لەهەر بوارێک و شتێک بە ڕاهێنان بەرەو پێش دەچێت و پەرە بەتواناکانی خۆی دەدات بێگومان لەو بوارەی تێدا کار دەکات

ئەگەر هاتوو بەهرەش هەبێ باشترو چاکترە ئەمە وا دەکات زیاتر بگاتە لوتکە بێگومانیش مەرجیش تەمەنیش نیە بەڵکو زیاتر بە ئەزموون و شارەزایی و ڕاهێنانەوەیە لەشێوازی بوارێک یان بوارەکانی تری ژیان.

بۆ نموونە تۆ دەتەوێ لەیاری تۆپی پێ بەرەو پێش بچیت پێویستت بەوەیە کە زۆر مەشق و ڕاهێنان بکەی بێگومانیش ئەمەش ووردە ووردە لەو بوارە یان لەبوارەکانی تر یانی دەبێ بەهێواشی بێت سودی زیاترە نەک بەخێرایی و ماوەیەکی کەم

جا ئەگەر بتەوێ ببیتە شاعیر پێویستە زۆر بخوێنیتەوە و خۆشت لەسەر شعر نووسین و ووتن لەڕابێینی خۆشی دەبێ ووشەو ڕستەکانی شعرەکە هی خۆت بێت و دروستی بکەی چونکە دواتر ووردە ووردە بەرەو پێشدەچێ، بەهەمان شێوەش بۆ ڕۆمان نووسینیش و باتەکانی تریش هەروەها بەهەمان شێوە یان بەڕێین نموونەی تر بۆ وەستایەتی.

وەستای هەر جۆرە کارێک پێویستە لەگەڵ وەستاکان فێری بیت و شارەزایی بوارەکە بیت دواتر بەپێی کات ئەزموون وەردەگرێت و بەرەو پێش دەچێت

بەهرە

یەکێک لەو سیفەتەو تایبەتمەندیانەی کە مرۆڤ هەیەتی بەهرە لەشتێک یان شتانێک یان ڕوونتر بەڵام لە بوارێک یان بوارانێک ئەمەش بەپێی کەسەکان دەگۆڕێت هەروەک چۆنیش تەبیعاتو ڕەفتاری مرۆڤەکان بەیەک ناچێت ئاواش بەهرەکانیان لەیەک ناچێ یانی هەموویان بەهرەیان لەشتێک نابێت یان زۆرینە یان بەڵکو ئەمەش دابەش دەبێت بەسەر مرۆڤەکاندا بەجۆرێکی تر بەڵام هەموو مرۆڤ بەهرەی هەیە گرنگتر و

چاکتر ئەوەیە ئەو مرۆڤە بزانێت لەچی بەهرەی هەیە لەخۆیدا بدۆزێتەوە بە ئەوەی لەو بەهرەیەی کە هەیەتی بتوان پەرە بەتوانا و بەهرەی بدات.

بە ئەوەی بەرەو چاکترو باشتر بڕوات یانی دەبێ بەرژەوەندی خۆی و مرۆڤەکانی تر بێت نەک حەز و هەست و عاتیفی چونکە بەڕای من بەحەز هۆکارەکە مرۆڤەکان تووشی شکست یان کاریگەری زۆر دروست نەکات لەسەر مرۆڤەکان بەرەو پێش بردنی کۆمەڵگا هەروەها ئەو بوارەی کاری تێدەکات ئینجا دەبێ مرۆڤەکە بزانێت بە چ ڕێگایەک ئەو بەهرەی هەیەتی بەرەو پێش دەبات چونکە من پێم وایە لەوەش جۆری هەیە یانی بەشێوازی جیاواز بەرەو پێش دەچێت.

دەشێ ئەو کەسە بەهرەدارانە خۆیان دەربخەن بۆ ئەوەی زوو بدۆزێتەوە لە کۆمەڵگا و بوارەکەی بەهرەی هەیە بتوانێ سودیان پێبگەیەنێ بەڕاستیش و بە پلەی یەکەم ئەرکەکە لەسەر خۆیانەکە بیسەلمێنن و کێن و چیان پێیە چۆن دەتوانن چی پێشکەش بکەن و سودیان بە کۆمەڵگا و مرۆڤایەتی هەبێت.

بێگومان هەن و هەشبوونە بەدەرنەکەوتوونە ئەوەش بۆ پلەی یەکەم خودی خۆیان ڕادەوەستێت کە بۆ وایان نەکردووە؟

بۆ نموونە:

تۆ یاریزانێکی باشی تا لە یاریگا بچووکەکان و گەورەکان یاری نەکەیت کە دەزانێ تۆ یاریزانێکی بەهرەداری یان دەتوانم چەندان نموونەی تر بهێنمەوە لەگشت بوارەکان.

وەرگێران.. زانا رەزاق

وەرگێران یانی وەرگێرانی ووشەیەک یان ڕستەیەک یان نووسراوەک یا کتێب لەزمانێک بۆ زمانێکی تر، یاخود بەشێوەیەکی گشتی بەڵین لەشێوەیەکەوە بۆ شێوەی تر هەروەها وەرگێران واتە پەیویستی ئەو کۆمەڵگایە یا ئەو کەسانە کە پەیویستانە ئینجا وەرگێران یەکێکە لە گرنگترین کاری وەرگێر کەسێک بێت بە باشی لەکاری نووسەری بزانێت

هەروەها بەتەواوی شارەزایی ئەو زمانەش بێت کە نووسراوەکە وەردەگێرێت دەبێ بشزانێت چی وەردەگێڕێت دواتر دەبێ نووسەر پاش ئەوەی بە باشی شارەزایی نووسین و داڕشتن و شێوەکانی تری و پێداویستەکانی تری نووسەری بوو ئەوجا زمانی تری زانی ئەو جۆرانە ببنە وەرگێڕ نەک کەسێک خۆی فێری زمانی تر بکات دواتر ببێتە وەرگێڕ و بەهۆی وەرگێڕیش ببێتە نووسەر، یانی نووسەر ببێتە وەرگێڕ نەک وەرگێڕ ببێتە نووسەر

لێرەشدا پرسیارێک دروست دەبێ ئەویش ئەوەیە وەرگێڕەکان یان ئەوانەی بەرپرسن لەوە چی بکەن بۆ ئەوەی یاساو ڕێسا ئەمە ڕێک بخەن؟

یەکەم پێویستە وەرگێڕ ئاشنای ئەو نووسەرە بێت کە کتێبەکەی وەردەگێڕێت چونکە لەوانەیە نووسەرێکی باش نەبێت و هەڵەو کەم و کورتی زۆری هەبێت.

دووەم ئەگەر هاتوو کتێبێک یان نووسراوێک لەزمانێکەوە بۆ زمانێکی تر وەرگیرا بوو ئەوا وەرگێڕی ئەمە پێویستە ئەوە بزانێت ئایا ئەو وەرگێڕەی ئەو کتێبەی وەرگیراوە وەرگێڕێکی باشە و بەتوانایە یا کەسێکی بێ شارەزاایی تەواوی نیە؟

سێیەم وەرگێڕان دەبێ بەپێی سودو پێداویستی کۆمەڵگا بێت نەک هەڕەمەکی و بە ئارەزووی خۆیان کتێب وەرگێڕن.

چوارەم دەبێ وابکرێت ووردە ووردە کاری وەرگێڕان کەم بکەنەوە تا دەگاتە ئەوەی ئەو کتێبانەی گرنگن و دواتر خۆمان لەسەر خوێندنەوەی وەرگێردراوەکان لەهاتوو شارەزا بکەین و ببینە خاوەن بۆچوون و ڕای خۆمان.

پێنجەم دەبێ وەرگێڕان دەست نیشان بکرێت و کتێب وەرگێڕانێک تاقی بکرێنەوە هەروەها بەتەواوی کاری نووسەری و زمانەکەش بزانێت یانی دەبێ وەرگێڕ لە تاقیگە دەرچێت و تاقیگەیەکیش بۆ ئەمە دروست بکرێت.

چۆن بخوێنینەوە؟.. زانا رەزاق

خوێندنەوە یەکێکە لەو ئامرازانەی کە مرۆق بەرەو زانیاری و پەرەپێدان ،شارەزایی و لێهاتوویی ،زمانپاراوی دەبات.
هەروەها کەرەستەیەکیشە تا وا لە خوێنەر بکات بگات بە ئامانج و مەبەستەی خۆی لە خوێندنەوە دەیەوێ .
لێرەشدا بە ئەوەی بتوانن بەشێوەیەک بخوێنین سود لە خوێندنەکە ببینین ئەوا من باسی شێوازێک لەخوێندنەوەتان بۆ دەکەم ئەویش ئەوەیە سەرەتا پێویستە کە کتێبێک دەستنیشان دەکەی بۆ خوێندنەوە یەکەمجار وابکەن بەخێرایی ئەو چەندە لاپەڕە بخوێنین کە لە بەرنامەی ئەو کاتەی دایە کە دەستنیشان کردووە دواتر کە جاری یەکەم بەخێرایی خوێندنەوە ئەوا جاری دووەم پێویستە وابکەین کە بەشێوەیەکی هێواش بیخوێنینەوە یانی جاری یەکەم بەخێرایی جاری دووەم بەهێواش یان ئەتوانی بەخێراییەکە چەند جارێک بێت بەهێواکەش چەند جارێک.

چۆن دەست بەخوێندنەوەی کتێبەکان بکەین؟

سەرەتا پێش هەموو شتێک پێویست دەکا ئێمەی مرۆق کە دەستمان بەشتێک و بوارێکی نوێ کرد بۆ ئەوەی بەشێوەیەکی باش تێدا پێش بکەوین ئەوا پێویستە لەبناغەوە دەستپێبکەین دواتر هەروەکو خانوو دروست کردن شتەکانی تر بڕۆین یانی دەبێ لەشتە سادەکان بۆ شتە قورسەکانی بوارەکانی تر بڕۆین یەکێک لەو ئامرازانەش چۆن دەست بە کتێب خوێندنەوە بکەین سەرەتا پێویست دەکا لەکتێبی چیرۆک و ئەو کتێبانە دەست پێبکەین کە بە شێوەیەکی سادە داڕێژراوای و تێگەیشتنیان ئاسانە پاش ماوەیەک کە لەسەر ئەمە بەردەوام بوویت ئەوا دەتوانێ بۆ ڕۆمان و شعریش بڕۆین ئینجا پاش ئەمە بۆ قۆناغی تر بڕۆین یان ئەمەش بۆ قۆناغێ تا وای لێدێ دەگەی بە شوێن خۆی دەتەوێ.

دەتوانم بلێم ئەمە بۆ کتێبی هەر بوارێک ئاوایە یانی ڕۆمان هەیە بەزمانی سادە نووسراوە ڕۆمانیش هەیە بەزمانێک نووسراوە ئاستی تر تێدەگات و سودی لێدەبینێ هەروەها ڕۆمانیش هەیە زمانێک نووسراوە ئاستبەرز سودی لێدەبینن بەس ئەمەش بێت دەبێ لەوانەش لەبناغەوە بەی بچی چونکە ئەگەر تازە لە خوێندنەوە دەبێ لەسادەکانەوە بۆ قورسەکان بڕۆین.

بیرکردنەوە.. زانا رەزاق

چۆن وابکەین پەرە ب□ بیرکردنەوەی خۆمان بدەین؟

سەرەتا هەموو مرۆڤێک خاوەن ئ□قڵ□ ه□ر ب□ه□ی ئ□م□ش م□ر□ق بیردەکاتەوە یانی ئەقل ئامرازێکە بۆ بیرکردنەوە و تێڕامان و تێفکرین لەشتەکانی دەوروبەر.

لێرەدا دەبێت خۆمان بیربکەینەوە خۆمان خاوەن بیرکردنەوەی خۆمان بین بۆ ئەمەش دەبێت ڕاهێنانی پێوە بکەین بۆ ئەوەی لەبیرکردنەوە لە قۆناغێک بۆ قۆناغێکی تر بچین چونکە بیرکردنەوە خۆی لە بناغە وایە هەروەک بناغەی خانوو وایە تاوەکو بناغە دروست نەکەین ناتوانین دیواری خانوو دروست کردن ئەگەر دیوار بێ بناغە بێت ئەوا مەترسی ڕوخانی زۆرە بەڵام ئەگەر بناغەیەکی پتەوی هەبێت ئەوا زۆر باش دەبێت. کەوایە دەبێ بناغەی دروست بکەین.
ئەمەش چۆن؟
کاتێک تۆ کتێبێک یان گۆڤارێک یان هەر جۆرە نووسینێک دەخوێنێتەوە ئەوا وابکەین بیر لەکاتی خوێندنەوە و دەرەوەی خوێندنەوەش بکەینەوە, چونکە هەروەک وتمان بیرکردنەوە قۆناغ بە قۆناغ پلەیە تۆ تا قۆناغی یەکەم نەبڕین ناتوانین بچینە قۆناغی دوو هەروەک چۆن کاتێک بەسەر پایەکانی خانوویەک دەکەوی تا یەکەم نەبڕی ناتوانی بچینە دووەم و سێ دەبێ ئەمە یەک بەیەکی ببڕی بۆ ئەوەی هەنگاو بەهەنگاو لەسەرەوەی خانووەکە نزیک ببینەوە ئاواش دەبێ سەرەتا مرۆڤ خۆی خاوەن بیرکردنەوەی خۆی بێت بۆ ئەوەی بتوانێ بناغەیەک بۆ خۆی دروست بکات پاشانیش قۆناغ بەقۆناغ یانی پەرەپێبدات و بیرکردنەوە و تێڕامانی فراوان بکا.

نموونەش بیرکردنەوە لەهەموو ئەو شتانەی کە هەن.
نموونەی ڕوونتر کاتێک شتێک ڕوودەدات بیریلێبکەینەوە کە چۆن ڕوویدا ؟ بۆ ڕوویدا ؟ چی ڕووید□دات دوای ئەمە؟
یان نموونەی تر نووسینێک کە مانای زۆر بدات تۆ بیر لەهەموو ماناکانی بکەیتەوە.

ئەمانەو دەیان و سەدان نموونەی تر

چۆن دەبیتە نووسەر، یان سەرەتا چی بکەین؟.. زانا ڕەزاق

لەسەرەتادا دەتوانم بڵێم هەموو شتێک لەو ئامرازانەی بەرەو پێشەوەمان دەبات ڕاهێنانە، بەڵام ڕاهێنانێک بەشێوەیەکی بەرنامە بۆ داڕێژراو بۆ ئەوەی سودێکی باشی هەبێت ، ئەو بەرنامە بۆداڕێژراوەش یانی ووردە ووردە هێواش هێواش لەسەرخۆ .

ئینجا یەکێک لەو پیشانەش کە بەرەو پێشەوەمان دەبات نووسینە ،مەبەستم ئەوەیە ئەو کەسانەی دەیانەوێ لەوە بەرەو پێشبچن و باش بن ئەوجا کە بە شێوەیەک بوو پێکەوە گرێدانی ووشە و ڕستەکان تا وای لێدێت کە نووسینەکانی باش و ڕێکو پێک بێت،ئەمەش دەگەڕێتەوە سەر ئەوەی کە بەردەوام بێت لەسەری نموونەی بۆ ئەوانەی سەرەتا دەبنە نووسەر ئەوەیە کە کاتێک دەست بەنووسین دەکەیت ڕستەیەک بنوسە دواتر تا ماوەیەک چەند ڕستەیەک بنوسە دواتر زیاتر لەو بنوسە ئەوجا هێواش هێواش بێت. نموونەی تر هاوشێوەی ئەو ئەویش هەر چۆن قوتابیەک دەچێتە قوتابخانە سەرەتا فێری پیت دەکرێت دواتر ووشە دواتر ڕستە ئەوجا سەرەتا چۆنیەتی نووسینی جوان و باش دانەڕێژراوە بەڵام دواتر بەهۆی بەردەوامی لەوەش باش دەبێت یانی نووسینیش هەروایە.

تێبینی ئەمە بۆ زۆرێک پیشەو بوارەکانیتر دەبێ

2023 7 11

ئەو هۆکارانە چین دەبنە هۆی

سەرکەوتن؟.. زانا ڕەزاق

سەرەتا کەسانی لێهاتوو ئەو کەسانە ڕۆژگارێک لەو ئاستە نەبوون بەڵام دواتر بەهەوڵ و پڕۆسەیەک قۆناغ بەقۆناغ گەیشتوونەتە ئەو ئاستە ،هەروەکو چۆن منداڵێک بەچەندین قۆناغ دەبێتە پێگەیشتوو.

بنەڕەتی لێهاتووش بریتییە لەو شتانە و ئامرازانەی کە مرۆڤەکانی لە بوارە جیاوازەکاندا گەیاندۆتە ئەو ئاستە ،یانی ئەو مرۆڤە شتانێکی بەکارهێناوە یان چەندین ڕێی بەکارهێناوە بۆ ئەوەی بگاتە ئەو ئاستە و لێهاتوویی و توانایی بەرەو پێش ببات

بۆیە ئەو کەسانە پێویستە زیاتر لەسەر ئەو شتانە بنوسن ، بنەڕەت و ئامرازەکان باس بکەن، یان پرسیار لەو کەسانەی لێهاتوویان باشە بکەن, پرسیارەکەشیان کە چۆن ئاوا لێهاتوویت پەرەپێدا یان چ ئامرازانێکیان بەکارهێنا لەکۆتاییدا یەک نموونە لەسەر ئەوە بهێنینەوە.

قوتابییەک نمرەی نزیکەی شەستە بەس وا سەیری دەکەی نمرەی نەوەد بێت بەڵام ئەو جۆرە کەسانە زیاتر بەتێگەیشتنەوە دەخوێنن و هەندێکجاریش بۆ تاقیکردنەوە بەتایبەت بابەتە کۆمەڵایەتییەکان ڕای خۆیان لەگەڵ ئەو تێگەیشتنانە بە پرسیارەکان دەنووسن ئەمەش بۆ داهاتووی بۆ باشە چونکە ئاوا پێیدەگەیەنێت

زانا ڕەزاق

2023 7 5

ئاژەڵەکان و مرۆڤەکان.. زانا ڕەزاق

هیچ ئاژەڵێک خراپ نییە بەڵکو ئەوە مرۆڤەکانن بەهەڵسوکەوت و ڕەفتارەکانیان ئاژەڵیان خراپ کردووە ،دەشکرێ مرۆق بەشێوەیەکی زانستی ئاژەڵەکان باش پەروەردە بکات .

سەرەتا کە ئەو دونیایە هاتۆتە ئاراوە نەک ئاژەڵەکان بەڵکو مرۆڤەکانیش دژی یەکتر نەبوونە بەڵکو سەرەتا باش بووە دواتر بەهۆی ئامرازەکانیان بەتایبەت ڕاوکردن بەکارهێناوە ،ئەمە هۆکارێکی سەرەکی بووە کە ئاژەڵانێک لە مر□ق بترسن ،یانی بەهۆی ڕاوکردنی ئاژەڵانێک ترسێکی پێشوەختە لای ئاژەڵاکان لە مرۆڤەکان هەبووە ،ئەم ترسەش نەوە دوای نەوە بۆ ئاژەڵەکان ماوەتەوە تەنانەت بۆ مرۆڤەکانیش. یانی کاتێک مرۆڤێک لەدایک دەبێ سەرەتا مێشکی هیچ شتێکی وای تێدانیە بەڵکو بەهۆی ئەوەی کە پێی دەوترێت ئاژ□□□ ه□یە دڕندەیە هەیە فێڵبازە هەشە جۆری ترە ئەمە دەچێتە مێشکیەو پێشوەختەیە بۆ هەڵسوکەوتەکانی بەتایبەت ترس،

لەهەمان کاتدا لەوانەیە ئاژەڵێک پەلاماری ئەو مرۆڤە بدات کە بۆی دەچێت بەس چونکە ئاژەڵەکەش پێشوەختە زانیویەتی مرۆڤی خراپ هەیە بۆیە لەگەڵی وا دەبێ جا ئەو زانینە خۆی بینیویەتی یان بۆیان باسکردووە یان بینیویەتی ئاوا لەکاتی برسیەتی پەلاماری مر□ق بدات بۆیە دەکرێ ئەوانەی لەو بوارە کار دەکەن بەجدی کار لەسەر ئەمەش بکەن چونکە لام وایە بنەڕەت و بناغەیە…

2023 6 14

زانا ڕەزاق

گەشەپێدانی مرۆڤ چییە؟.. زانا رەزاق

سەرەتا گەشەپێدانی مر□ق ز□ر ڕووەوە دەگرێتەوە
ڕووەکانیشی,
یەکەم جەستەیی
دووەم ئەقڵی
سێیەم بەشەکانی تری مر□ق
جا هەموو گەشەپێدانەکان بە ڕاهێنانە ،هەیە وەرزشی□ هەشە خوێندنەوەیە هەشە جۆری ترە.

لێرەدا ئێمە باسی یەکێک لەو جۆرانە دەکەین ئەویش گەشەپێدانی

ئەقڵییە و مێشکفراوانییە ئەویش بە خوێندنەوەی بابەتە فکرییەکانە بەتایبەت فەلسەفە و دەروونناسی و کۆمەڵناسی هەروەها خوێندنەوەی ڕۆمانی مێژوویی جۆرەکانی ترە

خۆشی ئەوەی لەو ووڵاتەو ووڵاتەکانی تر هاتووە گەشەپێدان نیە بەڵکو دژە گەشەپێدانە یانی وەکو قوتابی و مامۆستا وان مامۆستا شتەکان بۆ قوتابی باس دەکات تا ئەو کاتەی دەمێنێت یانی وەکو پارەیەک وایە بیداتە بەکوڕەکانی کاتێکیش پارەکە نامێنێت یان پێی نادات دەبێ کوڕەکە بچێتە کار بکات. ڕێک ئەو گەشەپێدانەی ناسراوە ئاوایە بەڵام گەشەپێدانی ئەقڵی و مێشکی جیاوازترە و خۆی دەبێتە خاوەن شتەکان و دەبڕینەکان تەنانەت ئەزموونەکانیش

لەکۆتاییدا ئەوەی ماوە بڵێم ئەوەیە ئەو گەشەپێدانە لەو ووڵاتەو ووڵاتەکانی ترە گواسترای□ت□وە لە هەندێک ووڵاتی ئ□و□پی بەڵام نەتوانراوە سودێکی وای هەبێت کە بەو جۆرە تاکێکی لەڕووی مێشک و ئەقڵەوە پێبگەیەنێت بەڵکو هەروەکو خاوەن پارەکەو کەسەکە وایە تا ئەو کاتە سودی پێدەگەیەنێت پێی بدات بەڵام کە نەما دەبێ بچێتە کارکردن بۆ پەیداکردنی پارە ئەوجا دەبێ ئەزموونی پارە پەیداکردنیش پەیدا بکات ڕێک گەشەپێدانەکەش وایە.

تێبینی ساڵی ڕابردووش بە کورتەیەک باسم کردووە لە ئەکاونتم

2023 6 12

کورد و زمانی کوردی.. زانا ڕەزاق

یەکەم داگیرکردن لەزمانەوەیە..

سەرەتا دەمەوێ ئەوە بڵێم داگیرکاری لەزمانەوەیە، چونکە کاتێک نەتەوەی سەردەست بیەوێ نەتەوەی ژێردەست بتوێنێتەوە یەکەم شت دەیکات کارکردنە لەسەر زمان ، چونکە لەزمانەوە دەچیتە نێو شتەکانی تری نەتەوەی تر نموونەش وەکو گۆرانی و فلیم و تێکەڵبوون

لەگەڵ خەڵکیتر…
هەروەها هاتنەوەش بۆ نێو نەتەوە هەر لەزمان و فێربوونی زمانەوەیە
ئەوجا دواتر شتەکانی ترە

دووەم
چۆن بەرەو پێش دەچێت؟

بۆ ئەوەی زمانی کوردی سەرەتا پاکبکرێتەوە لەووشەو هەموو شتەکانی تری زمانی تر لەهەمان کاتدا ووردە ووردەش بەرەو پێشبچێت ، برەوی پێبدرێت ، دەبێ سەرەوە بەرەو خوارەوە جێبەجێ بکرێت ،
مەبەستیشم لەسەرەوە بۆ خوارەوە ئەوەیە .
نموونەش :

وەکو میدیا ، زانکۆ و میدیا هەموو شتەکانی تر ئەوجا بۆ خوارەوە دەچێت و ئەوانیش وەکو سەرەوە دەکەن هەروەک ووتەیەکیش هەیە دەڵێ گەورە دەڕێژێت بچووک پێی تێوەردەدات.

2023 6 5

دووبەرەکەی هەڵبژاردنی تورکیا و کورد.. زانا ڕزاق

یەکەم
ئەو هەڵبژاردنەی تورکیا کە کرا پلانێکە پێش هەڵبژاردن داڕێژراوە بەوەی کە دوو لایەن دروست بکرێت ،
لایەنێکی بەرەی ئەکەپە
ئەوەی تر بەرەی جەهەپە
بەرەی ئەکەپە و ئەو هێزانەی لەگەڵین زیاتر ئیسلامین بەڵام بەرەی جەهەپە چەپن

ئەوەش واتە ئەردۆخان و ئەوانەی لەگەڵین زۆر باش کۆمەڵگاکەیان خوێندۆتەوە بۆیە زیاتر ڕەنگدانەوە و دروشمەکانیان دینی بوو، بەس بەرامبەرەکانیان کە دروشمی ئۆپۆزسیۆنیان بەرز دەکردەوە و

دەیانووتنەوە ئەمەش ئەردۆخان چۆکی خۆشی لەو ڕێگەیە بەکارهێنا.

دەکرێت بڵێین ئەردۆخان هەم لەڕێگەی کۆکردنەوەی حزبە ئیسلامیەکان هەمیش ڕکابەری کردنی لەسەر دروشم و قسەی ئۆپۆزسیۆنەکان تا ڕادەیەکی زۆر هەڵبژاردنەکەی لە بەرژەوەندی خۆی یەکلا کرد بێتەوە.

دووەم

لەکۆتاییدا پێم وایە ئەوەی زیانی بەردەکەوێت کوردە، وەک کورد، چونکە هەر یەکەیان لە بەرەیەکن و لە بەرەی خۆیان پلەی یەکەم ئەوان نین بەڵکو جەهەپە لە بەرەیەک یەکەمە ئەکەپەش لە بەرەی تر.

ئەمەش وا دەکات ئەوان چی بڵێن ئەوانی تریش لەگەڵین لەگەڵیشی نەبێت کاریگەری نابێت بەس دەبوایە کورد و هەموو حزبە کوردییەکان لە بەرەیەک بان ئەو کات بەهێزتر و دەنگیان باشتر دەگەیشت هەمیش خەڵکی زۆریشیان پشتیوانیان دەبوو بەس ئاوا خەڵکی تریش دابەش دەکات …

2023 5 16

باشبوونی تۆ بەئەگەرێکی زۆر باشوونی ئەوانی تری لێدەکەوێتەوە.. زانا ڕزاق

ئەگەر چوویتە ناو نەتەوەی تر لەگەڵت باش بوون ئەوە بزانە کەسانێک لە وڵاتەکەی خۆیان هەبوونە لەگەڵیان باشبوونە

ئەگەر چوویتە ناو بیر و باوەڕی تر لەگەڵت باشبوون ئەوە بزانە کەسانێک هەبوونە لەناو خۆیاندا لەگەڵیان باشبوونە

ئەگەر چوویتە شارێکی تر لەگەڵت باشبوون ئەوە بزانە ئەوەش لە شاری خۆتان لەگەڵیان باشبوونە ئەگەر چوویتە هەر شوێنێک باشبوون ئەوا ئەوەش لەگەڵ ئەوان ئاوا بوونە ، مەرجنیە تۆ باشیەکە یان

خراپیەکەی خەت وەرگری بەڵکو کەسانی نەتەوەو شار و شوێنەکەت وەردەگرێت ،مەرجیش نیە هەمان کەس ئاوا بە لەگەڵت چونکە کاتێک دەبینی نەتەوەی تر لەگەڵە خەڵکەکەت باشە

تۆ لە شوێنی خەت هەستێکت بۆ دروست دەبێ ئاوا لەگەڵ خەڵکی ئەوێ بجوڵێیەوە باشبوونی ئەوە باشبوونی ئەوانە لەوێ

تێبینی دیوێکی باشبوونی مرۆڤەکانی ترم باسکردووە لەگەڵ ئەوانی تر ، بەس هەندێکیش پەیوەندی بە ئاستی هۆشیاریی و یاساییشەوە هەیە بەشەوە یەکی گشتیش مەبەستمە.

زانا ڕزاق

لایەنی خراپ و باشی پێشبینی.. زانا ڕزاق

یەکێک لەو ئامرازانەی بە سودی کۆمەڵگایە پێشبینی و خوێندنەوەیە بۆ داهاتووی کار و هەموو شتەکانی تر ،بەڵام بەداخەوە لەم ووڵاتە زۆر گرنگی بە پێشبینی و خوێندنەوە نەدراوە یان پێشبینی و خوێندنەوە وەک لایەنداری دەبینرێت.

یانی دوو لایەن بیت

لایەنێک بیست پێشبینی بکات لایەنی تریش بەهەمان شێوە ئەوجا لەو دوو لایەنە بێگومان ڕاستی پێشبینی تێدا دەبێ هەڵەشی تێدا دەبێ
یان لەو بیست پێشبینییە هەمووشی ڕاست بێ ئەوەی تر هەمووی هەڵە بێ پێشبینی نیە چونکە هەر ڕاستی تێدا دەبێ لەو دوو لایەنە دژبەرە ،چونکە خۆیان لایەندارن لەهەمان کاتدا یەکێکیان هەر ڕاست دەبێ بەڵام بەیەش پێشبینی نیە چونکە لایەندارانەن نەک ئەکادیمیانە .

خۆشی ئەکادیمیانە هەم پێشبینی خراپ هەمیش چاک ئەوا بە شوێنەکە باشە باشیەکەی لەوەیە ئەگەر پێشبینی و خوێندنەوەکە خراپ بێت ڕێ لە پێشبینیەکە بگریت ئەگەر چاک بێ ئەوا ڕێگە بە ڕوودانی بکەیتەوە بەس پێشبینیەکان بە ووردەکاری بە سودی هەیە یانی کە چۆن

پێشبینییەکە ڕوودەدات چەنیش ڕوونادات

ئەوانەشی لایەندارانی پێشبینی دەکەن دەبێ بزانن لایەندارانی زیانی هەیە نەک سود چونکە کاتێک تۆ پێشبینییەکی چاک دەکەی کە واش نییە ئەوا هیچ شتێک ناکەی لەبەر ئەوەی بە باشت زانیوە بەڵام کە ڕاستیانە و زانستیانەت کرد یەکەمجار سود بە خۆتە ئەوجا خەڵک و کۆمەڵگاکەت

2022 11 30

دوو کورتە نووسینی زانا رەزاق

چۆن ڕێگەپێدان بەوەستاکانی بوارەکان دەدەیت؟

یەکەم\ دەبێ سەد تا دوو سەد کار لەژێر چاودێریی و کۆنترۆڵی لیژنەی بوارەکە بێ ئەمەش لە شوێنێکی دیاریکراو بێ بە هەندێک وەستاش شوێنەکە خەڵکیشی لەنەبێت باشترە چونکە دووردەبێن لە مەترسی.

دووەم\ دەبێ شارەزایی باشی مێژوویی کارەکەی هەم لە وڵاتەکەی خۆی هەمیش لە هی وڵاتان هەبێ.

سێیەم\ دەبێ ڕێنماییەکان هەمووی بزانێت هەروەها ڕێنماییەکان بۆ ئەوەش باس بکات کاری بێ دەکا لەژێر دەستی تاقیکردنەوەش دەرچێت.

چوارەم\ هیچ کەسێک لەگەڵ خۆی بۆ کار نەبات تا بە تەواوی شارەزایی کارەکە دەبێ ئەوەش لە ژێردەستی تاقیکردنەوە.

پێنجەم\ کەل و پەلی باش بۆ کارەکە بەکاربهێنێت نەک هەرزان و خراپ.

شەشەم\ دەبێ ناسنامەی ڕێگەپێدراوی هەبێ هەروەها شتێکی پێبێ وەک بەڵگەی کارەکانی ڕابردوویی .

2022 11 18

باشییەکانی دانانی و پلە بەرزکردنەوەی ئەوانەی توانایی و لێهاتووییان زیاترە چین؟

یەکەم\ ئەمە وا دەکات ململانێ دروستبێ.

دووەم\ تەمبەڵی ناهێڵێت و خوێندنەوە زیاد دەکات.

سێیەم\ زۆر شتی تریش ناهێڵێت ئەوانیش وەکو توێژینەوە کڕین و قۆپییە کردن و واستەکاری و خزمەنە\

چوارەم\ نەک لە کاتی مامۆستایەتی و فەرمانبەری بەڵکو لە بنەڕەتی فەرخواز تا مامۆستایەتی و دوایی مامۆستاییەتی و فەرمانبەری هەر خۆی ماندوو دەکات و دەخوێنێتەوە.

پێنجەم\ کاتێک کەسی لێهاتوو و توانا دەبەیتە پێشەوە ئەوانی تریش وا دەکەن خۆیان ماندوو دەکەن چونکە گرنگی دەبە لە لایان، خۆشی هەر ئاوایە هەر وەک چۆن فەرخوازی زیرەک نمرەی نەوەکانە لە پێشترە لەوانی تر کە نمرەیان شەستە.

شەشەم\ وڵات و شوێنەکان بەرەو پێش دەبات، هەروەها ئەوانەش کەسی لێهاتوو و توانایی دروست دەکەن، یانی مرۆڤی لێهاتوو دەزانە مرۆڤی لێهاتوو دروست بکات، مرۆڤی پێشکەوتوو مرۆڤی پێشکەوتوو دروست بکات.

2022 12 14

گەشبینی و ڕەشبینی/ زانا ڕزاق

سەرەتا پێش هەموو شتێک دوو جۆرە قسە کردن و کردار کردن هەیە، هەیە لەسەر بەرژەوەندی گشتییە هەشە لەسەر بەرژەوەندی تایبەتە، جا چەمکی گەشبینی لەسەر بنەمای بەرژەوەندی گشتییە بەڵام ڕەشبینی لەسەر بنەمای بەرژەوەندی تایبەتە، یانی ڕەشبینی بە گروپێکی تایبەتە بەڵام گەشبینی بە هەمووانە، یان بە شێوەیەکی ڕوونتر

گەشبینی واتە ووردە دروستکردنی خانوویەک بەڵام ڕەشبینی واتە ڕاوەستان لە دروستکردنی خانوویەک ، هەروەها گەشبینی واتە بەسەرکەوتنی پایەکانی خانوویەک بەڵام ڕەشبینی واتە لە سەرەوەی پایەکان هاتنە خوارەوەی، گەشبینی واتە دروستکردن و بنیاتنانەکان ڕەشبینی واتە نە دروست کردن نە بنیاتنان بەڵکو ڕاوەستان .

گەشبینی جگە لەوەی وەکو ئیرادەیەکی پۆڵاین وایە هەروەها سودیشی زۆرە یەکێک لەو سودانەی گەشبینی واتە پەرە پێدان و ڕاهێنان و بەردەوامی بێگومان ئەمەش تواناکان و لێهاتوویی مرۆڤەکان زیاتر دەکات بەڵام ڕەشبینی ڕاهێنان و بەردەوامی تێدانیە ئەمەش زیانی هەیە واتە مراندنی تواناکان و پوکانەوەی لێهاتوویی و شارەزاییەکان ، هەروەها گەشبینی و ڕەشبینەکان پێویستە سەرەتا نەبینن بەڵکو دوورمەودا لە هەموو شتەکان بڕوانن یانی وەک بەسەرکەوتنی چیایەک سەری بکەن کاتێک دەگەیە سەری چیاکە ئەوجا ڕێگاکەت ئاسانتر دەبێ یان دەگەی بە ئامانجەکانت و خەونەکانت

نموونەش وەکو دروستکردنی کۆمەڵگایەک لە هەموو بوارەکانەوە و پێگەیاندنی سەدان کەس بۆ هەموو بوارەکان
ڕاستی سەرەتای قورسە بەڵام ووردە ووردە ئاسان دەبێ و شارەزایی لە دروستکردن و پێگەیاندن پەیدا دەکەی

2022 11 4

چۆن تاقیکردنەوە بکرێت؟ ڕێگایەک بۆ ڕێگری کردن لە قۆپییەکردن.. زانا ڕزاق

تاقیکردنەوەی قوتابخانە و زانکۆکان یەک□ک ل□و ڕێگایانەی کە فێرخواز لە قۆناغێک دەچێته قۆناغی داهاتوو تری یان بڵێین ئەنجامی ماندووبوونەکەی وەردەگرێتەوە .

خۆی هەر ووڵاتێک جۆرە تاقیکردنەوەیە و شێوازێکی هەیە هەروەها

شێوەیەک بەکاردەهێنێت بۆ ڕێگری کردن لە قۆپیەکردن و گزی کردن، هەیە کاتژمێرێک پێش تاقیکردنەوە دەیانباتە هۆڵەکانی تاقی کردنەوە ه□ش ب□ شێوازی تر ، بەلام من لەگەڵ ئەو شێوازانە نیم، بەڵکو دوو تاقی کردنەوە بکرێت یەکێکیان لەسەر کاغەز ئەوەی تریان ڕووبەڕوو یانی ڕووبەڕوو و ل□ بەردەمی مامۆستاکە بە پرسیار و وەڵام توانای بۆ ئەنجامەکە هەلسەنگێنرێت، پاشان کە ئەو دوو تاقی کردنەوەیە کرا ،
هەردوو تاقی کردنەوەی کاغەز و ڕووبەڕوو کۆ بکرێتەوە دابەشی دوو بکرێت ئەنجامی دابەش کردنەکەش نمرەی تاقی کردنەوەکەی بێت، هەرچەندیشە تاقی کردنەوەی کاغەزی ئەگەر سەد پرسیار بێتەوە کەسێک هەشتای هێنا مانای وانیی□ □□و□ ه□مووی خوێندۆتەوە هەمووی دەزانێت بەڵکو وەکو ئەوە وایە کە بڵێی لەو تاقی کردنەوەیە ئەوەندە دەزانێ نەک هەموو کتێبەکە بزانێت بە پێچەوانەشەوە و بەهەمان شێوە بۆ نمرە خراپیەکەش، کاتێکیش تۆ دوو تاقی کردنەوەی پێدەکەی هەم لەسەر کاغەز هەمیش ڕووبەڕوو ئەوا ئەگەر خۆی ماندوو کرد بێت لە تاقی کردنەوەکان دەردەکەوێت ، ئەگەر نەیخوێندبێت و قۆپیەی کرد بێت بەهەمان شێوە جیاوازی لەو دوو تاقی کردنەوەیە دەزانرێت و قۆپیەی دەردەکەوێت چونکە لەو دوو تاقی کردنەوەیە ناهاوسەنگی زۆری تێدا دەبێت.

2022 10 20

چۆن داهێنان دەکرێت؟.. زانا ڕزاق

سەرەتا پێش ئەوەی وەڵامی ئەو پرسیارە بدەینەوە پێناسەیەکی داهێنان بکەین ،داهێنان و پێناسەکەی بریتیە لەو شتەی کە نوێیە، تازە بەرهەم هاتووە، ئەمەش بۆ ئەوەی کۆمەڵگاو مرۆڤا یەتی سودی لێوەرگرن و سودی لێوەردەگرن .

خۆی داهێنان شتێکی هەروا ئاسان نیە ،ئاسان نیە بەو مانا یەی ماندووبوون و کارکردنی دەوێ ،ڕاهێنان و پەرەپێدان بەتواناکان

د□و□ ، پ□س□ی□ د□ب□ مر□ق ه□وڵ بۆ داهێنانەکان بدات ،مەرجیش نیە بەیەکەم هەنگاو بتوانی داهێنان لە بوارەکان بکات بەڵکو ووردی□ ووردە لەوانەیە دووجار سێ جار لە داهێنان کردن شکست بهێنی بەڵام بەتێپەڕبوون لەفێربوون ئەزموونی داهێنانیش فێردەبیت ،هەروەها تەنیا داهێنانی یەکەم قورسە دواتر کە داهێنانی یەکەمت کرد ئەوانی ترت بۆ ئاسانتر دەبێ یانی ووردە ووردە و داهێنان و داهێنانی تر ئاسانتر دەبێ.

لێرەدا کاتێک مر□ق بیەوێ داهێنان بکات دەبێ سەرەتا خۆی فێری ئەو شتانە بکات کە شارەزایی لێ هەیە دواتر کە خۆی فێری شتە کرد ئەوکات ه□وڵاش ه□وڵاش لە شتەکە دووردەکەوێتەوە شتێک لەسەر ئەو دروست دەکا کاتێک خۆی فێرکرد و دروستی کرد ، جاری داهاتوو شتێک دروست دەکا بە بڕێک جیاوازی دواتر هەمان شت بە زۆر جیاوازی تر ،ئەمە ووردە ووردە تا خۆی دەتوانێ شتێک دروست بکات یان خۆی فێر بکات کە سروشیەت خۆی دەیزانێت .

لێرەدا چەندین نموونە و نووسینێک دەهێنینەوە بۆ ڕوونکردنەوەی ئەو نووسینەی سەرەوە نموونەی یەکەم فڕۆکە دروست کردن

کاتێک دەتەوێ فڕۆکە دروست بکەی دەبێ سەرەتا خۆت فێری دروستی کردنی فڕۆکە بکەی ،بێگومان ئەمەش بە پێداویستەکانەوە ، بزانی چۆنیش پێداویستەکان پەیدا کراوە ،کاتیک سەرەتا ئەوەت زانی دواتر کە خۆت فێری فڕۆکە دروست کردن کرد ، ئەو کات دەتوانی ووردە ووردە فڕۆکەی□ک□ی بچووک دروست بکەی مەرجیش نیە لە یەکەم هەنگاو سەرکەوتووبیت بەڵکو چەندینجار هەوڵی بۆ دروستکردنی دەدەیت ،کاتێکیش لە هەوڵدانەکانت بەردەوام بوویت ئەوا بەڕاهێنان شارەزایی لەدروستکردنی پەیدا دەکەیت پاشان چەندینجار تاقی کردنەوە بەفڕۆکە بچووکەکە دەکەیت ، لەوەش ووردە ووردە خۆت فێری ئەوەش دەکەیت، ئەوجا ووردە ووردە فڕۆکەی تر بەجیاوازی□وە تا وای لێدێت خۆت سروشتیەن فێری فڕۆکەی نوێ دەکەی بەتەواوی جیاوازی□وە و باشتر لەوانی دروستکراون .

ئەم نموونەیەکی فڕۆکە بۆ چەک دروست کردن و هەموو شتەکانی تریش دەبێ و ئاوایە ،یانی ووشەی فڕۆکەکە لەناو نووسینەکەی سەرەوە لابەرە ئەو ووشەیە دانێ خۆت دەتەوێ داهێنانی تێدا بکەی.

2022 9 30

ڤیدیۆیەکەی فەرهاد پیربال لەسەر شێرزاد!.. زانا رەزاق

مەبەستی فەرهاد پیربال□ ک□ دەڵێ شێرزاد دونیابینی خۆی ئەقڵانی بەیان ناکات یانی ئەوە نیە واقیع شیبکاتەوە بەڵکو گۆڕینی هێواش هێواشە خۆشی ئاوایە دواتر بۆچی شێرزاد حەسەن پێشکەۆتنخوازە کە ئەقڵی وەک سەلەفی بێت ؟ یانی ئەوانی تر ڕەتبکاتەوە

کە دەشڵێ ئەو بەرپرسیاریەتی بدرێتێ ناتوانێ و سەرکەوتوو نابێ چونکە ئێستا وەک نوێنەرێکی کۆمەڵگا وایە و ل□ بەرەیە کاتێکیش دەچێتە بەرپرسیاریەتی لەوێش هەر لە بەرەیە ؟! نووسەر نابێ ئەو شتەی هەبێ بەڵکو ئەکادیمی و زانستی بێت

کاتێکیش دەڵێن ئەو بیروباوەڕ و هۆشیاری بڵاو دەکاتەۆە ئەوەش بە پلەبەندی□ ئەوە نیە بەو ئاستەی خۆتی ئێستا تێدایت بتەوێ؟خەڵکی تر لەسەر ئەو ئاستە هۆشیار بکەیت لەکاتێکدا شێرزادیش قۆناغی و پلەی بڕیوە تا گەیشتۆتە ئێستا خۆی ئاوا زانستی و ڕاستیەکە دکتۆریش مەبەستی ئاوایە
نموونەش هەروەکو قوتابخانە وایە کاتێک کەسێک دەچێتە قوتابخانە یەکەمجار لە پۆڵی یەکەم دەستپێدەکات دواتر ووردە ووردە دەچێتە پۆلەکانی تر و قۆناغەکانی تر خۆشی هۆشیاریش هەر ئاوایە.

2022 9 26

بۆچی ژن دەکوژرێت؟.. زانا رەزاق

ئەو پرسیارە لەوانەیە زۆر جار کرابێت سەرمایە و مادیەکی زۆریش بۆ

ئەوە خەرج کراوە بەڵام هێشتا ژنکوشتن بەردەوامە ، خۆی دەبێ سەرەتا بۆ ئەو کاتە بگەڕێینەوە کە ژن لەو کۆمەڵگایە کوژراوە ئەو کاتیش لە هۆکارەکانی بکۆڵینەوە ، کۆمەڵگای ئێمە کاتێک بەرەو پێشدەڕوات دەبێ ئەو بەرەو پێشچوونە تەنیا لە دام و دەزگاکانی حکومی ناحکومی نەبێت بەڵکو لە هەموو شوێنەکانی کۆمەڵگا بۆ ئێمەش ووردە ووردە بێ، یانی بەشێوەیەک چۆن منداڵ لە قوتابخانە فێری پیتەکان دەکرێت دواتر خوێندنەوەی ووشەکان دواتر ڕستەکان ئاواش دەبێ ئێمە و هەموو بوارەکانی تر و شتەکانی بەو شێوەیە بڕوات چونکە ئەگەر ئاوا نەڕۆیشت ناهاوسەنگی لە ئاستی هۆشیاری و تێگەیشتن دروست دەبێ ئێمەش هۆکارێک دەبێ بۆ توندوتیژی تا ڕادەی ئەو ژن بکوژرێت ،یان بەشێوەی تر ئێمە هەستی خۆ بەگەورەزانینمان تێدایە ئێمەش بەهەڵە وەرمانگرتووە هەروەک چۆنیش زۆرجار گوێبیستی بووینە کە دەڵێن ژن بە مرۆڤ نازانرێت مەبەست لێی ئەوەیە لەنێو شوێنەکان حیساب بۆ ژن و ڕاو بیروبۆچوونی ناکرێت.

2022 9 20

نووسین و وردەکاری؟ زانا ڕەزاق

سەرەتا نووسەر دەبێ بەشێوەیەک بیرۆکەکانی بنووسێت پێ بێت لە وردەکاری یانی بە پڕۆسەیەکی زانستی وورد بڕوات نەک بەنووسینێک یان نووسینانێک کە خەیاڵێکی کامڵ بنووسێت یانی خەیاڵە کامڵەکان وورد وورد بە هەروەها ئەو ووردە ووردەش ڕوون بێت. بۆ نموونە کاتێک تۆ دەڵێی مرۆڤێکی بەتوانا و لێهاتوو لە شوێنێک دابنرێت دەبێ ئەو توانا و لێهاتووە ڕوون بکەیتەوە وە بزانی ئەو لێهاتوو توانایە کێیە و چۆن چۆنییە یان بە هەموو مرۆڤەکانی تر بۆ هەموو پیشەکانەوە .

لێرەدا دەکرێت بڵێین ئەمەی باس دەکەم کێشەیە باس نەکراوە نەک لەو سەردەمە بەڵکو لە سەردەمەکانی پێشووش تەنانەت لەنێو فەیلەسوفەکانیش هەن بیرۆکە و شتەکانیان بە ووردەکاری نەنووسیوە بەڵکو بە خەیاڵێکی کامڵ نەک خەیاڵەکە کامڵەکە وورد وورد بکەن هەروەها بە هەموو شتێک پێویستە بنچینەوەو هۆکاری شتەکانیان فێربکەین دواجاریش دەبێ کاتێک ئێمە خەڵکی تر فێری ب□□□□ و نەخەر

دەکەین دەبێ فێری ئەوەشیان بکەین بە چ شتێک بەڵێ بە چ شتێک نەخێر ئەمەش بە ووردەکارییەوە یەک شتیش ئەویش ئەوەیە واقیع گۆڕینیش بەپڕۆسە و ووردە ووردە دەبێ نووسەر ئەمەش بزانێت ووردە ووردە بەدوای بڕوات یانی وەک چۆن بناغە دروست دەکەین دواتر ووردە ووردە شتەکانی تر نووسینیش ئاوایە یان مێزێک کە پێش دروستی دەکەین هەموو پێداویستی مێزەکە دابین دەکەین دواتر بەپڕۆسە بۆی دەڕۆین تا تەواو دەبێ ئەمەش ئاوایە.

بەپێی نەست بڕیار دەدەین؟..
زانا رەزاق

کاتێک تۆ تێکەڵی کەسانێک دەبی باشن وا دەزانی هەموو باشن بە شتەکان و بڕیارەکانیش وا دەزانی هەموو شتیان باشن و چاکن بە خراپیش هەروا ،دواتر ووردە ووردە تێدەگەی دونیا و کۆمەڵگا وانیە بەڵکو هەموو جۆرە مرۆڤێکی تێدایە .ئەگەر تۆ مرۆڤانێکت بینی خراپەکارن یەکێکیش باشبوو لەگەڵ ئەوان بوو وا دەزانی ئەویش لەوانە یانی ئەو کەس نوێ بێت و تازە بێت لەگەڵیان ،

بۆ مرۆڤە چاکەکانیش هەرئاوایە کەسی خراپ لەگەڵیان بێت وا دەزانی ئەویش چاکە ،هەروەها ئەو دووجۆرە بە پڕۆسە کاریگەری لەسەر مرۆڤ دادەنێت یانی خراپەیەک لەگەڵی دەکرێت دواتر یەکێکی تر ئیدی خراپەکانی تریش ئاوا بەس خراپە زیاتر کاریگەری لەسەر مرۆڤەکان دادەنێت نەک چاکەکان، یانی تۆ هەزار مرۆڤی چاک بناسیت ئەگەر هۆشیارییەکی بەرزت نەبێ دوو خراپەت لەگەڵێ بکرێت وادەزانی ئەوانی تریش ئاوان، بەس نابێ مرۆڤ وا بێت بەڵکو ژیان و کۆمەڵگاکان هەموو جۆرە مرۆڤێکی تێدایە،

ئەوە کێشەیەکی مرۆڤەکانە نابێت ئەو جۆرە بیرکردنەوەیان بمێنێت بەڵکو دەبێ وەکو ڕووداو پیلانی پێشوەختە وەریبگری، ئەوجا مەرجیش نیە ئەوەی خراپەی لەگەڵ کردی دواتر هەرئاوا بمێنێت هەشن ئەو خراپ ڕەفتارکردنە لەگەڵ کەسانی تر دەکەن مرۆڤی چاکن ئەوان ئەوا مرۆڤی دەرەق دروست دەکات یانی مرۆڤی چاکیش هۆکارن بۆ دروستبوونی مرۆڤی

خراپ..

ڕەخنە.. زانا ڕزاق

پێشتر گوێیبیستی بووین یان خوێندوومانەتەوە کە ڕەخنەی ڕوخێنەر هەیە لەگەڵ ڕەخنەی دروستکەر، وتراوە کە ڕەخنەی ڕوخێنەر نەگرین بەڵکو دروستکەر بەڵام زۆر ئاساییە هەردووک ڕەخنە هەبێ و بگیردرێت چونکە ئەگەر ڕەخنەی ڕوخێنەرت بۆ هات ئەوا دەتوانی بە ئەقڵ وەریبگری جا ڕەخنەی ڕوخێنەر هەیە دروست و ڕاستە هەشە نادروست و هەڵەیە
بۆ نموونە کاتێک لە ڕەخنەکەیان دەڵێن نەزانی ئەوا لەوانەیەو بەئەگەری زۆر نەزان نەبی بەس خۆی ڕوخێنەرانەیە ئەوە بەئەقڵ وەرگرە هەر وابڵێن تۆ هەر ئاوا نیت چونکە ڕاستی جیاوازترە لەوە دەشتوانی مر□ق ب□ هەست و سۆز بۆ خۆت ڕابکێشی بە ئەقڵیش پەروەردەی بکەی

یان نموونەی تر کاتێک دەڵێن تۆ ئەو بۆچوونەت وانیە بەڵکو وایە لەوانەیە وابێ بەس ئەگەر بەتەواوی ڕەخنەت نەناسیبێت ئەوا وەک لایەندار ڕەخنە دەگری ئەمەش واتە دەچێتە خانەی ئەوەی تۆ ڕەخنە وەک ڕەخنە ناناسی بەلکو وەک لایەندار دەناسیت وەک لایەندار ڕەخنە دەگریت دواتر کاتێک کۆمەڵگە و مرۆڤەکانی دابەش بوونە ئەوا هەر دابەشبوونەش بۆ نووسەران یش وایە یانی زۆرێک ڕەخنەیان لێ هەیە زۆرێکیش پێیان باشە یانی هەموو شتەکانیان پێشوەختە دەزانی دابەشن نەک بەپێی و بەجیا بۆ هەر نووسینێکی ڕەخنەیان یان پێیان باش بێ خۆی دەبێ ئاوا بێ نەک سفری بکەی یان بەتەواوی هەموو نووسینەکانی بە باش بزانی هەروەها کاتێک ئەو دابەش بوونە هەیە ئەگەر بەتەواوی شارەزای کەسێک یان چەند کەسانێک نەبین کە ڕەخنە بەپێی کەلێن و بۆشایی دەگرن ئەوا لەوانەیە بە لایەنی بەرامبەرت بزانێت هەروەها بۆ پیا هەڵدانیش یان خ□یان هەن خۆیان ڕەخنە بۆ خراپە دەگرن یانی بۆ لێدان لە بەرامبەر هەشە بۆ چاکە دەگرن ئەگەر بۆ خراپە بوو ئەوا ڕەخنەکانیشی بۆ دێت بە خراپە دەزانن بەهەمان شێوەش بۆ چاکەش بەچاکە …

2022 9 10

دوو خەتەکەی جیهان.. زانا ڕزاق

سەرەتا هەروەک دەزانین پێشتر بەزەقی و دیاری ئێستاش شێوەیەک لە شێوەکان دوو جەمسەری سیاسیەت لە جیهاندا هەن ئەوانیش ئەمەریکا و ڕوسیایە کاتێک ئەو دوو خەتە باسی دەکەین لەگەڵ ئەوە کۆمەڵێک شوێنکەوتوویان یان کۆمەڵێک ووڵاتیان بەڕووی خۆیان ڕاکێشاوە یان دابەش کردووە ئەو ڕاکێشان و دابەشبوونەش لەسەرەوە بەرەو خوارەوە یانی بەپێی ئاستن یانی ئاستی بەرز و زلهێزەکان لە خانەی یەکەمن ئەوانی تریش ووردە ووردە دێنە خوارەوە تا پلەی کۆتایی جا ناکۆکی یا ڕێکەوتنی دوو جەمسەرەکەو بەتایبەت زلهێزەکانی خانەی یەکەم ئەوان ڕێکەوتن و ناکۆکییە دەکەن هەر ئەوانیش پێکەوە لەسەر بەرژەوەندییەکانی ڕێدەکەون هەر ئەوانیش بەرژەوەندی خۆیان زیاتر ل□ بەرچاو دەگرن زیاتر لەوانەی شوێنیان کەوتوون.

ئەگەر ئەو دوو خەتە بۆ هاوکێشەی ئێراق بگوازینەوە بەغدا بیکەنە سەنتەری هێزەکان ئەوا هەروەکو ئەم دوو خەتەی جیهان دیار و وایە بۆیە کورد یانی هێزەکانی کۆمەڵگای کوردستانی ئەگەر لە جەمسەرە جیهانیی□کەش نەتوانن لەو دوو جەمسەرەکەو دوو زلهێزە شتێک بکەن بەس لەوەی بەغدا سەنتەرە ئەوا لەوێ هێزەکان لەیەکتری نزیک بن چونکە هەر ڕێکەوتنێکی ئەو هێزانەی ئێراق و شیعە لەگەڵ یەکتری ئەوا هەروەکو دوو جەمسەرەکەی جیهان دەبێ ئەوان زیاتر بەرژەوەندییەکانی خۆیان ل□ بەرچاو دەبێ نەک هی ئێوە بۆیەش زەمەنێکە ئەمە هۆکارێک بووە کە کورد لەگەڵ ئەوانە بە مافی خۆی نەگەیشتووە …

2022 9 7

دوو جۆر مرۆق هەن؟.. زانا ڕزاق

سەرەتا مەبەستمانە بڵێین دوو جۆر مرۆق هەن لەوەی یەکێکیان ئەوەیە بە خۆی کار دەکات، ئەوەی تر بە شوێنەکە. دواتر دەکرێ بڵێین، ئەمەی کورد لە زەمەنێکی زووەوە دابەش بووینە دواتر بۆ هۆزو خێل و میر، هەروەها نەتەوەکانی تر یان بڵێین ئەوان بەهۆی ئایدۆلۆژیایانێک خۆیان ڕێکخستووە لەگەڵ ئەوەش نەتەوەی تریان لەگەڵ بووبێت ئەوا ئەوانە بۆ خۆیان سودیان لێوەرگرتوون یان بەشێوەی تر بڵێین کاتێک کورد بەسەر سەفەوی و عوسمانی دابەش بوونە ئەوان کاریان بۆ خۆیان کردووە کوردیش بۆ ئەوان، بەهەمان شێوە چونکە ئەمە لەگەڵ ئەوان و پێش ئەوان خۆمان دابەش بووینە پاش بچووک بوونەوەی سەفەوی و عوسمانی ،ئەوان چونکە بەهۆی ئایدۆلۆژییەوە هەر ماونەتەوە بەڵام هی ئەمە نەخێر ،بۆیە دەکرێ بڵێین دواتر بەهۆی هاتنی ئایدۆلۆژیاکانەوە بۆ ناو کوردەوە هەریەک لە ئایدۆلۆژیاکان لەزۆر بوار کاریان بۆ خۆیان کردووە یانی کاتێک بە ئایدۆلۆژیاکان کاریان کردووە ئاستێک نزمترن، لەبەر ئەوەنا کە ئایدۆلۆژین بەڵکو لەبەر ئەوە چونکە ئەوان ئەوە بەکاردێنن بۆ نەتەوە لەکاتێکدا نەتەوە و خاک خۆی بنەما و مەبدەئن، یانی دەکرا خاک و شتەکانی بیکەیتە بنەما وەک مافێک کاری لەسەر بکەیت نەک وەکو ئایدۆلۆژیا، هەروەها ئیمە کارمان زیاتر لەسەر هەموو شتەکانی ئەوان کردووە بەڕێک و پێکی کارمان بۆ هی خۆمان نەکردووە، نموونەش بە سینەما و درامای ئەوان هەروەها بە زۆرێک بواری ئەوان ئەوەش واتە لەو بوارە ئاستێک نزمترین چونکە بۆ خۆمان کار نەکردووە کاتێک کار بۆ خۆمان دەکەین ،ئەوا سەرەتای بیرهاتنەوەیە بۆ ئاگابوونە بە خۆکەم نەزانین نیە…

دەزگا هەواڵگرییەکان چۆن کار دەکەن لەسەر وڵاتانی تر؟..

زانا رەزاق

دەبێ شەڕێک لەنێوان لایەنەکان لە هەموو ووڵاتێکی ڕۆژهەڵاتی ڕووبدات یان ڕوویداوە لە ناو هەموو ووڵاتەکانی ڕۆژهەڵاتی بەو هەیەوە ڕقێک دەچێنن تا ماوەیەکی زۆر کاریگەری دەمێنێت بەس ئەو گەلە زۆر لێهاتووە کە ئەو ڕق وکینە و دووبەرەکییە نەهێڵێت چونکە پەرت بوون و شەڕ دوو خاڵی گرنگن که وا دەکات کۆمەڵگا لەڕووی ئابوری و پێکەوە هەنگاونان کارنەکردن زیانێکی زۆریان لێبدات یان بەشێوەی تر ئەو دوو خاڵە نەمێنن ئاشتی و تەبایی لەگەڵە هۆشیاربوونەوە لەوەی کە ئەو ڕق و کینەیە دەستکردە نەک سروشتی یانی بۆیان چاندووین نەک خۆی ئاوا چاندرا بێت

تێبینی زۆرێک دەوڵەت و ووڵاتی ڕۆژهەڵاتی جۆرە دەستێوەردانێک لە ووڵاتەکانی تر دەکەن ئەمەش بۆ ئەوەی پێشنەکەون یانی تەقینەوە و تیرۆر زۆر دەکەن دواتر هێزەکانی ووڵاتەکە پێکەوە خەریک دەکەن چونکە بۆ ئەوان باشە ئەوان کار دەکەن ئەوانەی پێکەوەش خەریکن هەر بیریان لە کارکردن نیە بەڵکو حەزیان لێیە یەکتر بڕوخێنن زۆر جاریش بەیەک ڕستە دەزگا هەوالگیرییەکان شەڕێک لە ووڵاتی تر دروست دەکەن یانی زۆرێک لەشەڕەکان دەستکردە نەک سروشتی نموونەش ئێراق.

تێبینی تر ئەمە لە زۆرێک ووڵاتە ئەوڕوپییەکانیش ڕوویداوە

چۆن کۆمەڵگایەکی خوێنەر دروست دەبێ؟ ڕێگایەک بۆ خوێندنەوە یان چەند ڕێگایەک؟.. زانا ڕزاق

سەرەتا زۆر کتێب و شت لەسەر ئەوە ووتراوە تەنانەت زۆر نووسەری کتێب نووسینیش گلەیی و ڕەخنەیان بە نەخوێندنەوەی کەسانی کۆمەڵگا هەبووە بەڵام دەبێ بەڕێگایەکی یان چەند ڕێگایەکی دروست و ڕاست وا لەخەڵکی کۆمەڵگا بکەیت بخوێننەوە بۆ ئەوەی مرۆڤانێکی ڕۆشنفکرمان هەبێ پەرەش بە تواناکانی بدات .

ئەگەر بێینە سەر ئەو پرسیارەی چۆن خوێندنەوە پەرە پێدەدەی؟
بێگومان ڕێگاکان زۆرن بەس بۆ ئەوە دەبێ خوێندنەوە لایان گرنگییەکی یان چەند گرنگییەکی هەبێ لەیەکسانی کردن لەنێوان کەسەکان نەک خزمخزمێنەو واستەکاری چونکە ئەمە هەبێ هەموو کەس ناخوێننەوە ئەوانی تریش دەخوێننەوە بەهیوا دەکات ووردە ووردەش لە خوێندنەوە دووریان دەخاتەوە ئەمەش زیانی دەبێ هەروەها لە کۆمەڵگاش و بوارەکانیش گرنگی تایبەتی خۆی هەبێ ئەمەش چۆن دەبێ؟
دەبێ لە هەموو بوارەکان مەرجی یەکەمی کارکردن ئەوەبێت لێهاتوویی و توانایی ببێتە خاڵێکی گرنگ کاتێک ئەمە دەبێتە مەرج سەد پرسیاری بۆ کارکردنەو شارەزابوونی لێدەکرێت ئەوا خەڵکیش دەخوێنێتەوە ئەوجا ئەمە نەک ژمارەیەکی کەم بەڵکو ژمارەی زۆری خەڵکیش وا دەکەن دوای ئەوەش بۆ پلە بەرزکردنەوەش لە شوێنەکان ئەوە بکرێتە مەرج لەوەش مرۆڤەکان دەخوێننەوە چونکە ئەگەر لەوەش توانایی و ئاستی بکرێتە پێوەرێک ئەوکات لە نێوان مرۆڤەکان مەملانێ دروست دەبێ و دەخوێننەوە هەروەکو چۆنیش پاداشتی فێرخوازێک ساڵێکی خۆ فێرکردن و خوێندنەوە دواتر تاقی کردنەوەی پێدەکرێت دەچێتە قۆناغی داهاتوو ئاواش لەو شوێنانەی پلە بەرزکردنەوە خاڵێک و مەرجێکی ئەوە بێ دواتر هەوڵ بدرێت خوێنەرەکان فێری ئامانجێکی ژیان یان چەند ئامانجێکی ژیان بکەن چونکە ئەوەش لەڕووی دەروونییەوە کاریگەری خۆی هەیە.

تێبینی بەرژەوەندی تایبەتییەکان لەکۆمەڵگا و بوارەکان نەهێڵی بەرژەوەندی گشتی پەرە پێبدەی خەڵکیش ناچارە وا بکات و بیخوێنێتەوە چونکە گرنگی دەبێ لەلایان.

2022 9 1

باسێک لەسەر مەرجەعبوون؟… زانا ڕزاق

سەرەتا مەرجەعیەت چەمکێکە پێناسەی وای کە زانین و ئەزموون زۆر شتی لەسەر ئەو بنەمایەی کە دینییە یان سیاسییە یان نەتەوەییە دەبێ

هەبە یانی کەسانی تر کە ئەویان کردەتە مەرجەع دەبێ لەو شتانە شارەزا نین و زانیاریان لەسەری نیە بە ئەو دەگەڕێنەوە ئەو قسەی لەسەر دەکات وەک هەقیقەتێک و زانینێک و ڕابەرێک.

سەرەتا مەرجەعیەت بوون واتە هی هەمووان بەهی خۆیان بزانن چۆنیش بەهی خۆیان دەزانن ؟ یەکەم دەبێ بەیەکسانی سەیری هەموومان بکات دووەمیش ئەگەر لەناو گۆڕەپانەکە لایەنی تریش هەبوون ئەوا دەبێ ئەوانیش ڕەوایەتی بە مەرجەعیەتبوونی بدەن یانی ئەوانیش بیکەنە هی خۆیان چونکە ئەوانیش لایەنگریان هەیە کاتێکیش لایەنگریان دەبێ لایەنگرەکانیان لەسەر قسەی خۆیان دەڕۆن نەک ئەوەی خۆی کردەتە مەرجەع چونکە وەکو ئایدۆلۆژیاکان وان لەسەر ڕێچکەی خۆیان دەڕۆن هەقیقەت لای خۆیانە.

هەر بۆیە کەسێک کاتێک لەناو سیاسەتە دواتر لە سیاسەت دووردەکەوێتەوە ئەگەر بووە مەرجەع و خۆی بە ئاشکرا باسی کرد ئەوا هەر وەکو ئەوە وایە کە پێشتر چۆن لایەنگری هەبووە ئاواش کە واز لە سیاسەت دەهێنێت هەر ئەو لایەنگرانە بەهی خۆیانی دەزانن نەک هەمووان.

یەک شتی گرنگیش هەیە لەسەر مەرجەعیەتبوون ئەویش ئەوەیە کە سەرەتا ئەو ووشە دروست بووە بەکارهاتووە کەسێک بێتە مەرجەع ئەوا دوای ئەو ووردە ووردە کەسانی تر بوونەتە مەرجەع زۆر بوونە مەرجەعیەت فراوان بووە ئەویش بەهۆی ئەوەی ئەو کەسەی مەرجەعبووە نەیتوانیوە کەسانی پاش خۆی وا پەروەردە بکەن کە یەکێک ببێتە مەرجەع نەک بەهۆی هەندێک شتەوە ئاوا فراوان بن

دواتر خەڵکانێک پاش ئەوەی یەکەم کەس کە ڕەوایەتیان پێداوە ئاوا پاش ئەو ڕەوایەتی بەکەسی تریان نەداوە هەروەها هەندێکیش بەهۆی پێش ئەوەی کەسی یەکەم بمرێت دابەش بوون بەسەر کەسەکاندا ئاوا پاش ناکۆکی هەر لەگەڵ ئەو کەسانە ماونەتەوە کە بە خۆی بەڕەوا زانیوە ڕەوا زانینیشی بەهۆی ئەو کەسانە و جەماوەرەکەی بووە …

ئەوە بەکورتی و پوختی

تێبینی نەمویستوە لەسەر لایەنی مێژوویی و زانیاری لەسەر مەرجەعەکان بنوسم

2022 8 31

کۆمەڵگاو سیستەمەکانی بوارەکان؟… زانا ڕزاق

خۆی هەموو کۆمەڵگایەک کۆمەڵێک بواری هەیە ئەو بوارانەش هەر یەکەیان بۆ ئەوەی گەشەبکات دەبێ سیستەمێکی سەربەخۆی هەبێ ، هەر کۆمەڵگا یەکیش ئاستی لەگەڵ کۆمەڵگای تر جیاوازە ، سیستەمەکانیش وەکو سیاسی و تەندروستی ،خوێندنی باڵا و پەروەردە، سەربازی و هەموو ئەوانی تر دەبێ بە شێوەیەک بێ کە سیستەمی نووسەران و ڕۆشنفکران لەگەڵ ئەو هەموو سیستەمانی تر بەشداربن.

هەر سیستەمێکیش دادەنرێت دەبێ هەڵکەوتووی و دروستکەری ئەو سیستەم یان سیستەمانە هی ئەو وڵاتەو کەسانی بێ نەک سیستەمی وڵاتێک کۆمەڵگا یەکی تر بهێنی کە ئاستی لەهی وڵاتەکەت بەرزترە خەڵکەکەشی ئاستی هۆشیاری باشترە .

لێرەدا کاتێک سیستەمەکان ئازاد دەبێ نا بەسترێنەوە بە سیستەمی سیاسی ئەوا ئەو جۆرە سیستەمانەی بوارەکان ووردە ووردە پێشدەکەون بەڵام کاتێک سیستەمەکان لە وڵاتە دواکەوتووەکان دەبنە پاشکۆی سیستەمی سیاسی ئەویش بە ئارەزووی خۆی کار لەسەر سیستەمەکان دەکات و چۆنیشی بوێت بخاتە ژێردەستی خۆیەوە ئەوا زوو ئەو سیستمانە پێشناکەون چونکە ئازادنین کاتێک ئازادیش لە بیروڕا و جوڵە نەبێ ئەوا ئاوا هەمووی خراپییەکەی دەکەوێتە ئەستۆی سیستەمی سیاسی چونکە ئەو بەخۆی بەستێتەوە نەک کردبییەتیە سیستەمانێکی سەربەخۆی کاتێکیش سیستەمی سیاسی ئەو سیستەمانەی تر ئازاد دەکات کە لەسەر ڕێچکەی ڕاست و زانستی بڕوات ئەوا چاکەکەش و گەشەکردنیشی بۆ ئەو سیستەمە سیاسیە دەگەڕێتەوە کە ئەوانەی ئازاد کردووە هەردوو لایەنی زیانی و سودی بەسترانەوەی بە سیستەمی سیاسی و کردنی بە سیستەمانێکی سەربەخۆ لە دوورمەودا دەردەکەوێت.

2022 8 28

کورد، کورد نەبووە؟… زانا ڕزاق

خۆی هەموو حزبێک کە دروست دەبێ بە دوو قۆناغ دروست دەبێ:
قۆناغێک قۆناغی ڕزگاریی نشتیمانییە، قۆناغی دواتر قۆناغی گەشەپێدان و بەرەو پێشبردنی نشتیمانە. حزب یان هەر ناوێکی تری لەبنەڕەین ئەوا بەدوو شێوە دەنێ بوون: یەکێکیان بۆ ڕزگارییە دواتر پاش ڕزگاری کارکردنە بۆ ئامانجەکان. ئەوەی دووەمیش لەناو نشتیمان و پاش ڕزگاری دەتەبوون و دامەزراندن، ئەمەشیان بە کەمەڵێک ئامانجی دیاریکراوەوە .

بۆ ئەمەی کورد دۆخەکەی ئالۆزە، ئالۆزی بەو مانایەی دابەشکراوین و پەرتکراوین بەسەر چوار ووڵاتدا، بۆیە سەرەتا دەبوایە و دەبێ لەهەر پارچەیەک هەموو هێز وحزبەکان ئامادەییان هەبێ و هی هەمووان با، پاشان با ململانێ هەبا هەر ئاوا بۆ کورد و نشتیمانەکەی باشە، چونکە گەر ململانێ نەبوو ئەوا کارکردن و ترس لە یەکتری نابێت یانی پێشکەوتن ڕوونادات، بۆیە پێویستە لە هەموو پارچەکان هەموویان هەبن بەس با هێزەکانی پارچەی تر دەستتێوەردان نەکەن ئەگەر هاوکاری پارچەکانی تر بکەن ئەگەریش هاتوو لایەنگری و جەماوەری لە پارچەی تر هەبوو با حزبێک لەوێ دروست بێ بە ڕێگەشی پێبدرێت چونکە هی ئەوانیشە ، هەروەک ووتم بۆ ئەوان باشە کە دەسەڵاتدارن ڕێگە بەوانی تر بدەن یانی هێزەکانی تر چونکە بەهۆی ئەوانی تر کار دەکات خۆی ماندوو دەکات، چونکە ململانێ دروست دەبێ.
ئەمەی کورد چەندین ئایدۆلۆژیای ترمان هاتووتە ناو پێویستە ئەوان و ئەوانی تریش دوو شێوە سیاسەت لێکجیابکەنەوە :
یەکێکیان بۆ ناوەخۆی ووڵاتە
دووەمیشیان بۆ دەرەوەی ووڵاتە
بەداخەوە کاتێک سەیری ئەو حزبانە و ئایدۆلۆژیانە دەکەین یەک ئاڕاستەی سیاسەتیان هەیە یانی هەم بۆ ناوەخۆ هەمیش بۆ دەرەوەی ووڵات هەمان سیاسەتە، دەبوو وانەبوایە، بەڵکو ئەو دوو جۆرە لێکجیاکرابایەوە هەروەها بۆ ناوەخۆیی ووڵات و هەلوێستی بابەتی نشتیمانی و حزبیش لێکجیاکرابایەوە .

بۆ نموونە شتێک بەسەر کوردێکدا هەتبا ئەوانی تر پێشوەختە ڕەچاوی لایەنداری و نەداری ئەو کەسەیان نەکردبا بەڵکو وەک مرۆڤێک دواتر

کوردێک لێیان ڕوانیبا هەموویان لەگەڵ هەموو مر□ق□کانی نشتیمان وایان کردبا نەک لایەنداری بێت وابکات لایەنداری نەبێ وا نەکات ،حزبەکانی ئێمە و مر□ق□کانی ئەگەر وایانکردبا ئێستا لەدۆخی تر دەبووین هەموویان و هەموومان بەرگریمان لەیەکتری دەکرد ،هۆیەکیش کە وامان نەکردووە ئەوەیە هەر یەکەیان بەرگری لە هی خۆی دەکات بۆ ئەوانی تر نایکات بۆیە وای لێهاتووە ئەوانی تریش بۆ ئەوانی تر واناکەن یانی هەر یەکەیان بیانوییان هەیە بۆ ئەمە ئەویش ئەوەیە مادام ئەوانی تر بەرگری لە هی ئەو ناکەن ئەویش واناکات؟

ئیدی خۆی شتێکی تر گرنگتر هەیە ئەویش ئەوەیە متمانەی سیاسی لەنێوان لایەنەکان نییە ئەوەش هەم ترسی لای هەموو لایەنەکان هەیە هەمیش مەترسییە چونکە ئەگەر نموونەیەک بهێنینەوە کاتێک حزبێک چاکسازی دەکات ئەوا ئەو کەسانە دەکەونە ناو ئەوە لە بەرژەوەندییان دەدرێت یەکسەر و زۆرجاریش وابووە دەچێتە ناو هێزەکەی تر ؟!لە کاتێکدا نابا وابوایە چونکە ئەوە یەکەمجا لە دووره□ودا زیان بۆ ئەوانە بۆیە پێویستە لەمە و متمانەی سیاسی پەیمانێک لەنیوان لایەنەکاندا هەبێ ئەمەش ئەگەر لە کورتمەودا سودی پێبگەیەنێ لە دووره□ودا زیانی پێدەگەیەنێ

2022 8 25

هێزی بچووک، هێزی گەورە؟… زانا ڕزاق

هێزی بچووک هێزی گەورە ڕەنگە ئەو دوو چەمکە بەشێوەیەکی گشتی زۆر مانا بدات یانی بۆ هەموو بوارەکان دەشێ وێنەیەکی ئەو بوارەت لەو دوو چەمکە بۆ دروست بێت و بێتەوە یادت یان بینینیت، لەهەمان کاتدا بۆ زۆر شت بەکاربێت ،
بەڵام ئێمە لەسەر شتێک دەدوێین لەسەری دەوەستین ڕای خۆمان لەسەری دەڵێین، ئەویش هێزی بچووکی سەربازی هێزی گەورەی سەربازییە؟

یەکەمیان هێزی بچووکی سەربازی واتە ئەو هێزەی هەم لەڕووی ژمارەی سەربازی هەمیش چەک و پێداویستەکانی تری پێی دەناسرێتەوە لەهەمان

کاتدا هێزی گەورەی سەربازیش ئەو هێزەیە کە لەڕووی ژمارەی سەربازی و چەک و ئامرەکانی تری پێی دەناسرێتەوە ،
لەبەردا زۆرینەی جاران وا ووتراوە کە هێزی بچووک ناتوانێ ڕووبەڕووی هێزی گەورەی سەربازی ببێتەوە چونکە ئەو مادام هێزەکی زۆرە چەکی زۆرە زۆر شتی تر ئەوا بەسەر هێزی بچووکەکە سەردەکەوێت بەڵام خۆی ئەوە ڕاست نییە، چونکە ئەقڵ و تەکتیکی سەربازی و شارەزا و خوێندنەوە و زۆر شتی تر لەو بوارە دەور دەبینن، بۆ سەرکەوتن یان شکستی هەر یەکەیان لەهەمان کاتدا ئەگەر هێزی بچووک ئەزموونی زۆریشی شەڕدا بەرامبەر هێزە گەورەکە نەبێ لەکاتی شەڕکردن لەگەڵیدا ئەوا زۆر شارەزایی دەبێ ، ئەزموونیش پەیدا دەکات ، ئەگەریش هێزەکە گەورەکە شکستی خوارد ئەوا هێزە بچووکەکەو هێزەکانی تری جیهان لەڕووی دەروونییەوە بەرەو پێش دەچن دۆخی دەروونیان باش دەبێ، لەهەمان کاتدا دۆخی دەروونی هێزە گەورە باش نابێت وورەی سەربازەکانی دادەبەزێت، هەروەها هێزەکانی تری کۆمەڵگاکانیش حیسابی وەک پێشوو بۆ ناکەن لێشی ناترسن بەڵام هێزە بچووکە براوەکە هەم ئەزموونی زۆر لەشەڕەکە پەیدا دەکات هەمیش توانای سەربازانی دەزانێت هەمیش ئاستی سەربازانی لەزۆر شت بەرەو پێش دەڕوات .

لەکۆتاییدا ئەگەر نموونەیەک بهێنینەوە ئەوا شەڕێک باس دەکەین تا ئێستا بەردەوامە کاتێک ڕوس هێرشی کرد سەرەتا دۆخی ئۆکرانیا باش نەبوو بەڵام دواتر ووردە ووردە باشبوو تا وای لێهات شارەزایی شەڕی ڕوسەکان و پلان و تەکتیکەکانی بوون، بێگومانیش لەوە ئەو دوژمنەی ڕوس سودی بۆ ئۆکرانیا گەیاندووە چونکە ئۆکرانیا دەتوانێ ئەمەی ڕوس بەرامبەری ئەواندا کردی لەشەڕانی تری کە هاتنە پێشی بەکاریبهێنێت بۆ هەموو شتەکانی تریش هەر ئاوا یانی جگە لە تەکتیکەکانی دەتوانێ سود لەو ئامرازانەش ببینێت کە ڕوس دژی ئەوان بەکاریهێناوە بەکاری دەهێنێت .

2022 8 23

نووسینی سود چییە؟ نووسین سودی چییە؟… زانا ڕزاق

ئەم دووە هەردووکیان بە یەک دەچن بەس دوو مانای جیاوازیان هەیە

یەکێکیان ئەوەیە کە هەموو جۆرە نووسینێک دەنووسرێت دواتر دەڵێن سودی چییە؟

هەروەها ئەوەی تر کە نووسینی سود چییە؟ نووسینی سود ئەو نووسینەیە کە شوێنی خۆی دەگرێت ، پێویستە ،هەروەک چۆن دیوارێک بکەیت هەموو ڕێزەکان پێویستی بە بلۆکی باشە ، ئاواش ئەو نووسینە بەسودە شوێنی خۆی دەگرێت دەچێتە شوێنی دیاریکراوی خۆی،
هەروەها نووسینەکانی تر بەهەمان شێوە وەکو بلۆکن دواتر بەزۆرێکیان دەبنە دیوارێک، یانی بەشێوەی تر ئەوە نووسینی سودە پێویستە بۆ دروستکردنی خانوو یان هاوشێوەی خانوو.

لێرەدا ئەوەی پێویستە ئەمە گرنگی و پێرە بەو نووسینە بدەین یانی وەک بنەمایەک بۆ ئەوەی لەسەر ئەو ڕێچکەیە بڕۆین و بەرهەمهێنەری ئەو جۆرە نووسینە بین ،چونکە ئەوە ماندووبوونی کەم بۆ یان زۆر بەفیڕۆ ناڕوات بەڵام جۆرەکانی تر ، نووسینی زۆر بەڕەچاو کردنی ئەو بنەمایەی ووتمان ئەوا ئەمە بۆ ماندووبوونەکەی لەچاو ئەوەی تر هیچ سودێکی نیە ، هەروەها لەنێو نووسینەکانی سودیشدا نووسین هەیە نەمرییەو زەمەنی نیە ،یانی پەیوەست نیە بەزەمەنێک بەڵکو نەمرییە بۆ هەموو کاتێک ئەو نووسینە وەکو زانستێک وایە بۆ هەموو کات و ساتێک دەبێ نموونەیەک ئەگەر بڵێین پزیشک نەخۆش چارەسەر دەکات ئەوا ئەمە بۆ هەموو کاتێک ڕاستە و زەمەنی نیە نەمرییە هەر دەمێنێ و هەر ڕاستیشە .

بەهەمان شێوە هەشە لەنێو نووسینی سوددا بنەمایە، بنەماکەی وەکو بناخەی خانوو دروست کردن وایە، یانی ئەو جۆرە ئەگەر یانزە دێر بێت بەقەد یانزە کتێب نووسین سودی زیاترە، یانی بناخەیەکی باشی خانوو بەقەد دەیان دیوار دروست کردن باشترە، چونکە بناخەکان دیوارەکان ڕادەگرێت لەهەمان کاتدا ئەو پێویسترە لەوەی تر،
یان بەشێوەی تر بنەمای چەنیەتی نووسینی ڕۆمان نووسین و فێرکردن ، بەقەد یانزە کتێبی ڕۆمان نووسین سودی زیاترە ،
ئەو نموونەیەو لەسەر ئەو نموویە بۆ بنەمایە بۆ هەموو بنەماکانی

2022 8 21

کۆمەڵگای کوردستانی لەنێوان مەدەنیەت و چەکداریدا؟… زانا رەزاق

سەرەتا کۆمەڵگای کوردستانی کۆمەڵگایەکە روحیەتی هێزی تێدایە لەگەڵ کەمێک روحیەتی مەدەنیەت، بۆیەش ئەوانەی ڕوحیەتی هێزیان تێدایە ئەوە ئەمە بۆ ئەوە دەگەڕێتەوە کە لە نەستی خۆیاندا وێنەیەک هەیە ئەویش ئەوەیە هەست بە هێزێک لە پشتەوەی خۆیی و پاڵپشتی خۆی دەکات ، بەهەمان شێوەش مەدەنیەکەش لە پشتەوەی خۆی هەستی و ڕوحیەتی مەدەنیەت هەیە بۆیە وایە .
ئەوجا ئەوەی لە پشتەوەی خۆی هەست بەهێزێک دەکات هۆیەکەی ئەوەیە ئەوان هێزی چەکداریان هەیە بەهەمان شێوەش ئەوانەی هێزی مەندەنین و مەدەنیەت بەسەریاندا زاڵە هەست بەمەدەنیەت دەکەن .

بۆ نموونە

ئەگەر هێزێک چەکداری لەژێر کۆنترۆڵی خۆی بێ ئەوا بەشێوەیەکی گشتی مرۆڤەکانی لەگەڵ ئەو هێزە لەگەڵ یەکێکی مەدەنیەت گفتوگۆ بکات، ئەوا ئەو بەشێوەیەکە یان ئەتوانی لەگەڵ کەسانێک گفتوگۆ بکەی کە هێزی مەدەنیەتیان بەسەردا زاڵە بەڵام بۆ ئەوانەی هێزی چەکداریان هەیە وانیە، بەڵکو ئەوان بەشێوەیەی تر مامەڵە دەکەن یان بەشێوەی تر تۆ ئەتوانی و بەئەوەی ڕووبەڕووی هیچ توندوتیژیەک ببیەوە پشوەختە لەگەڵ مەندەنیەتەکە گفتوگۆیەکە بکەی، بەڵام بۆ ئەوەی تر کە هێزی سەرباز و چەکداریان هەیە نا چونکە زۆرەکیان بەو شێوەیەن کە ئەگەری شتێ بەدەی نەبی تووشی جۆرێک توندوتیژی ببیەوە یان نەتوانی بەترس گفتوگۆی لەگەڵ بکەیی و هەموو شتێک بڵێیی.

هەر بۆیەش کەسانێک هەن کە دەڵێن یەکگرتوو هێزێک بووە لەچاو

ئەوانی تر کە چەکداریان نەبووە بەهێزێکی باشی دەزانن بەڵام ئەوانی تر کاتێک هاتنەوە ناو شار هێزی چەکداریان هەبووە بۆیەش ئەوان وەکو یەکگرتوو نەبوون و ڕوحیەتی چەکداری تا ئێستاش لەناویان بەزەقی دەبینرێت .

لە کۆتاییدا خاڵی یەکەمی بە مەدەنیەت و هەنگاونان بۆی ئەوەیە کە هێزەکان و مرۆڤەکانیان هێزی چەکداریان نەمێنێت بەڵکو بچێتە ژێر فەرمانی دام و دەزگاکانی دەوڵەت هەروەها هەنگاوی یەکەم و سەرەتایە بۆ چوونە نێوی کۆمەڵگایەکی کراوە کۆمەڵگای کراوە یانی قبوڵکردنی هەموو بیروبۆچوونەکان بێ توندوتیژی …

2022 8 19

کۆبوونەوەی سیاسی و نووسەرەکانی؟… زانا ڕزاق

ئێمە لە خاکێک لەدایک بوون دەژین کە پارچە پارچە کراوە، سەرەڕای ئەوەش سیاسیەکانی نووسەرەکانی لەهەر پارچەیەک بەدرێژایی ئەو کاتانە پەرتەوازەن هەروەها هیچ ووڵاتێکی تر سیاسیەکانیشی نیە هێندەی ئەوانە باس لەوە بکەن کە پێویستە پەند لە مێژوو وەربگرین کەچی مێژووی دووبارەیە بەڵام بەشێوەی تر .

خۆی ئەو سیاسیانە و نووسەرەکانیان کاتی ڕۆژانە هەموو خەریکی بەرهەمهێنانی بیری پەرتەوازەیی و دووبەرەکین لەگەڵ ئەو بیرانەی کە بەرژەوەندی تایبەت لەسەری بنیاتنراوە.

بۆ نموونە هەر یەکەیان بەرگری لە هەموو شتێکی لایەنی خۆی دەکات بە ڕەش و سپی یان لێی بێدەنگ دەبێت و چاوپۆشی دەکات بەڵام هەر ئەو جۆرە سیاسیانەو نووسەرەکانی کە لە شوێنەکان لەگەڵ یەکتری کۆدەبنەوە ئاوا نین ، بەڵکو بەرهەمهێنەری ئەو بیرانەن کە بەرژەوەندی گشتی لێدەکەوێتەوە لەگەڵ باسی یەکگرتوویی دەکەن ؟! بەڵام کە لەوە تەواو دەبن و دەچنەوە لای شوێنی خۆیان ئەوانە هەر وەکو ڕابردوو هەمان کار دەکەن .

ئەوەش ئەگەر نموونەیەکی لەسەر بهێنینەوە
کاتێک ئەوانە ڕۆژانە خەریکی ململانێی سیاسین هەر یەکەیان بە بەرژەوەندی بەرەی خۆی خۆی ماندوو دەکات نەک بۆ گشتی، بەڵام کە لە شوێنێک (شوێنێکی ئەکادیمی، کۆنگرە…) هەموویان یان هەندێکیان لە نووسەرەکانیان یان سیاسییەکانیان یان هەردووجۆری سیاسی و نووسەرەکانیان کۆدەکاتەوە بەشێوەیەک قسە دەکەن وەکو پێشتر نیە ئەمەش نەک جارێک یان دووجار بەڵکو زۆرجار هەر ئاوا بوونە ،
دەشکرێت بڵێین ئەوان هەڵەن یان وا دەزانن دەبێ وابن هەڵەن لەوەی بەپێی شوێن قسە دەکەن نەک بە قەناعەتەوە هەروەها وا دەزانن ئەوەی ئەوان ڕۆژانە دەیکەن هەمان ئەو شتەیە کە لەوێ باسی دەکەن هەندێکیشیان حەز بە پەرتەوازەیی ناکەن بەس چونکە کەمینە یان شتێکی تر خۆی ڕادەستی واقیع دەکات بەڵام نابێ وابێت دەبێ قسەی خۆی وەک خۆی هەبێت.
2022 8 10

مرۆڤ لەنێوان زانیاری و زانیندا؟… زانا ڕزاق

خۆی ئەکرێت بپرسین زانیاری چیە ؟بۆچی دەوترێت زانیاری؟ ئەی زانین چییە؟ بۆچی دەوترێت زانین؟

زانیاری ئەو بیرۆکەیە یان هەر شتێکی تری هاوشێوەی ئەوانەو لەوانە نزیکە کە هی مرۆڤێک نەبێ بیبیستێت ئەوا زانیارییە.
ئەوجا زانیاری جۆرا و جۆر هەن :
هەیە هی هەوالییە ، هەشە هی تەلەفزیۆن دروست کردنە، هەشە هی کارەبا دروست کردنە …

دووەمیش زانین ئەو شتانە کە زانستی تێدا دروست دەکەی ،یان بەشێوەی تر واتە تۆ زانای لە هەر بوارێک تۆ ئەو شتانە دادەهێنی نوێن ، دواتر بەهۆی بەردەوامی پێرە بەوە دەدەی،یان بەشێوەی تر ئەوەی تۆ دەیزانی ئەوە زانستە هەروەها ئەوەی مرۆڤی تریش دەزانێ زانستە بەڵام هی تۆ بۆ ئەو زانیارییە هی ئەویش بۆ تۆ و هەموو

کەسانی تر زانیارییە .

ئەوەی لە کۆمەڵگای ئێمە و ڕۆژهەڵاتی هەیە زانیارییە نەک زانین ناشکرێت بڵێین هەمووی ڕۆژهەڵاتی زانیارییە بەڵکو دەکرێت بڵێین بەشێوەیەکی گشتی ئاوایە ئاوا دیارە ،بەهەمان شێوە دەکرێت بوترێت بە ڕۆژئاواییەکانیش زانیارییە بەڵام جیاوازی ڕۆژهەڵاتی و ڕۆژئاوایی ئەوەیە ئەوان زانایان هەیە ڕۆژهەڵاتی نیەتی .

بۆ نموونە ڕۆژهەڵاتی زانستەکانی فیزیا و کیمیا و زیندەوارزانی بەهەمان شێوەش ئێمە بنەڕەتی دروستکردنی ئەوانەمان نیە، وەکو زانستێک، نەک زانیارییەک؟! بەڵکو ئەوان هەیانە .
بۆ نموونە
ڕێبازی ئەدەبی تایبەت بەخۆمان نیە، یان زانست تایبەت بەخۆمان، یان سینەما و دراما و هەموو بوارێکی تر ؟خۆی ئەوە گرنگە زانستی بنەڕەتی بوارەکان بزانین .

دەکرێت بڵێین جیاوازی نێوان زانین و زانیاری
ئەوەیە :
یەکێکیان پێشتدەخات ئەوەی تر چەقبەستووت دەکات ،یەکێک زیان لێدەدات یەکێک سودت پێدەگەیەنێت ،یەکێک ئامانجە یەکێک ئامرازە ، هەروەها ئەمە کاتێک زانین دەزانین زاناکان دروست دەبوون پەیدا دەبوون بەهۆی کارکردن و دروستکردنی زاناکان و فەیلەسوفان و بیرمەندان و نووسەران وهەموو بوارەکانی تر بەڵام زانیاری هەموومان وەک یەک دەبووین، ئەمەش هەروەکو بیرکردنەوەیەکی ڕۆزانەیە، یانی نووسەرەکان هەموویان پێکدەچن هەروەها هەموو بوارەکانی تر ،ئەوانە وادەزانن کاریان ئاوایە، بە بەرەو پێشچوونیش لەو هەموو بوارانە پێویستمانە بەداهێنانە داهێنانیش پێویستی بەجیاوازبوون و ڕاهێنان و پەرەپێدانە .

تێبینی ئەو بابەتەم شێوەک لەشێوەکان ساڵی ڕابردوو لە ئەکاونتم باسم کردبوو

2022 8 9

خۆپیشاندان لەنێوان دەسەڵات و ئۆپۆزسیۆن!... زانا ڕزاق

سەرەتا خۆپیشاندان مافێکی ڕەوایەی هەموو مرۆڤەکانی کۆمەڵگایە ئەوەش ئەو کاتە دەکرێ کە داوای مافی خۆیان دەکەن یان لە شتێک نیگەرانین یان بۆ هەر شتێکی تر کە بۆی خۆپیشاندان دەکەن بۆ چارەسەرکردنی.

بەلای منەوە دوو جۆر خۆپیشاندان هەیە :
یەکێکیان خۆپیشاندانە سیاسیەکان دەکەن .

دووەمیش ئەو خۆپیشاندانەیە خەڵک دەکەن .

من لەگەڵ جۆری دووەمم چونکە ئەو جۆرە باشترە لەوەی یەکەم دواتر مەبەستی پشت دووەم ڕوونترە لەوەی یەکەم، بەشێوەکیش دەبێ پێشوەختە دەزانی کە لایەنی مافپێدەر گوێ لە داواکاری□کان دەگرێت.

بەپێچەوانەی خۆپیشاندانی یەکەم چونکە پشتەوەی سیاسیە ئەوە سەدا سەد نازانی چی بەسەر دێت کۆمەڵگاو شوێنەکانیش چی لێدێت
کاتێکیش خۆپیشاندان بۆ ئەو دوو جۆرە دەکرێت هەر دوو جۆری بەهەموویانەوە بەپێی ئاستی پلەیان لەهەموو شتێکی بەرپرس دەبن .

لە کۆمەڵگای ئێمەدا زۆرێک بوارەکان تەقڵیدن بۆیە دەبێ ئەوە چاک بکرێت ،یانی ناکرێت تۆ خانەنشینی قبوڵ بکەی دزی خانەنیشنی بیت ئەوجا خۆت بکەیتە پێشڕەوی خۆپیشاندان ،خزم خزمێنە هەب□ دزی خزمێنەبی ،ڕەخنە بگری دزی ئەوانەش بیت ڕەخنەت لێبگرن پێشوەختە تۆمەت ببەخشیەو□ دزی تۆمەت بەخشینەوە بیت بۆ هەموو شتەکانی تریش هەرئاوایە.

یان بەشێوەی تر کاتێک ڕەخنە لەشتێک دەگرێ لەخۆیدا نەبێ لەهەمان کاتدا چیت پێباشە دەبێ لەخۆتدا هەبێ خۆت ئاوابیت، جا ئەو کاتیش ئۆپۆزسیۆن و دەسەڵاتیش میدیا و ئامرازی تری گەیاندنیان هەیە ئێوە لەجیاتی پێشڕەوی خۆپیشاندان بکەن ئەوە لێبگەڕێن بۆ خەڵک با ئەوان بیکەن ،ئێوەش بە میدیا و ئامرازی تر مڵمڵانێ بکەن ببنە هۆیەک بۆ باس کردن و گەیاندنی داواکاری□کانیان نیگەرانیەکانیان ،ئەمەش کێ زیاتر داواکاری□کانی بایەخ پێبدات هەولی چارەسەری بدات، ئەوا ئەو لە هەڵبژاردنەکان بەرەو پێشتر دەڕوات چونکە خەڵک خۆی ئەوە

دەبینەت بەدەم داواکارییەکانیش دەزانەت ، بەڵام خۆپیشاندانی سیاسی هەردووک بەرە باس ناکەن گرنگی پێنادەن، چونکە هی سیاسیە لەبەرژەوەندی ئەوانە بەس هی خەڵک هەمووی باس دەکەن ئەوەی میدیاکان بەهەموو ڕەنگەکانەوە لەوە مەمانە بکەن .

یان بەشێوەی تر دەبێ ئۆپۆزسیۆن هەموو شتەکی جیاوازتر بێ ئەوجا دەبێتە ئۆپۆزسیۆنەکی ڕاستەقینە و ڕاستی ئەوجاش خەڵک ووردە ووردە تەی قبوڵ دەبێ .
2022 8 7

نووسەر و ڕۆشنبیران وشەی گەمژە!… زانا ڕزاق

سەرەتا ووشەی گەمژە یان کەم ئەقڵ بۆ ئەو مرۆڤانە بەکاردێت کە نەزانن بەڵام ئایا مرۆڤ هەن نەزان بن ؟ بێگومان نەخێر, چونکە هەموو مرۆڤێک شتێک دەزانێ کەواتە نەزان نیە، بەڵکو زانین و زانیاری هەیە لەگەڵ زانست ، بەس دەکرێ تۆ لە بوارێک شارەزایی باشت هەبێ یەکێکی تر بوارەکی تر ،
ئەمەش هەروەک فەیلەسوفە ئەزموونگەرەکان باسیان کردووە کە مێشکی مرۆڤ وەک لاپەڕەکی سپی وایە بەهۆی ئەزموونەوە شتەکان وەردەگرێت.

بۆ نموونە کاتێک مامۆستایەک فێرخوازێک فێر دەکات ئەوە ئەو فێرخوازە بەهۆی ئەو ئامرازانەی مامۆستا پێی دەدات دەخوێنێت، ئەوا بەو جۆرە ئەزموون دەکات. یان ووردە ووردە بەهۆی ئەزموونیەوە و ئاستی تێگەیشتوویەوە ڕێگای باشتر دەدۆزێتەوە ،بەڵام ئایا ئەو کەسە کە دەبێتە فێرخواز یان هەر شتەکی تر گەمژە و نەزان بووە ؟بێگومان نەخێر تەنیا لەوە زانیاری نەبووە چونکە پێشتر ئاوا فێرنەکراوە ئەزموونی نەکردووە، دواتر ئەگەر بەو مانایە بێت ئەوا هەموو کەسەکانی تریش گەمژەبوونە بۆیە پێویست ناکات تۆ ڕۆشنبیر بیت یان نووسەر یان هەر شتەکی تر مرۆڤی ترت پێ گەمژە بێت، چونکە ئەویش بیانووی خۆی هەیە بۆ ئەمە.

لێرەدا چەند نموونەیەک تر دەهێنینەوە بۆ ئەوەی ڕوونتری بکەینەوە

:

نموونەی یەکەم

کاتێک تۆ لەبوارێک شارەزای یەکێکی تر لەبوارێکی تر ،ئەگەر تۆ ئەوت پێ گەمژە بێت ئەوا ئەویش تۆی پێ گەمژەیە ، هەردووکیشتان بۆ سەڵماندنی ئەمە قسەی خۆتان هەیە .

نموونەی دووەم

کاتێک تۆ و یەکێکی تر لەیەک بوار کار دەکەن ئەوا یەکێکتان شتێک دەزانێت ئەوی تر ئەوە نازانێت ، ئەمەش مانای ئەوە نیە ئەو گەمژەیە ؟!چونکە لەوانەیە ئەویش شتێک بزانێت تۆ نەیزانیت .

نموونەی تر

تۆ نووسەری یان بەشێوەیەکی گشتی بڵێین ڕۆشنبیری (چەمکی ڕۆشنبیر گشت بوارەکانی کۆمەڵگا دەگرێتەوە) ناکرێت تۆ خەڵکی تر بە گەمژە بزانیت هەر ناشبێ شتی وا، چونکە تۆ کاتێک دەبیتە کەسێک لەو بوارانە و کاری تێدا دەکەی دەبێ خۆت بزانی کە ڕۆشنبیری و ڕوناکی فێری کەسی تر دەکەی ،ئەمەش واتە تۆ دەبێ بزانی کە تۆش پێشتر وەک ئەو بوویت دواتر تۆ هاتووی ئەو فێر بکەیت هەروەک چۆن تۆش فێربوویت .

نموونەی تر

ئەویش ئەوەیە کە دوو کەس دوو ڕێگای جیاواز دەگرن، ئەمەش بەهەمان شێوە،

تۆ ڕێگای خۆت پێڕاستە ئەویش ڕێگای خۆی ،ئەگەر تۆ ئەوت پێ گەمژەبێت ئەوا ئەویش تۆی پێ گەمژەیە چونکە هەروەک چۆن خۆت ئەو ڕێگایە بەڕاست دەزانی ئەویش ڕێگای خۆی بەڕاست دەزانێت …

لەکۆتاییدا پێم سەیرە کەسانێک وەک نووسەر و هەندێک کەسی بواری تر هەن خەڵکی تر بە گەمژە دەزانن ؟! باشە ئەوە ووتمان ئەوان ئەو شتە نازانن تۆ دەیزانی بۆچی لەجیاتی فێرکردنیان ووشەی گەمژەیان بۆ بەکاردێنی ؟یان لەوانەشە تۆ ئەو شتەی دەیزانی هەڵە بێت ڕاستیش نەبێ ؟!یان لەوانەیە تۆ ئەو شتەی باسی دەکەی لە خۆتدا هەبێ یانی دژبەیەکی و دووفاقیت تۆ ئەوە نەزانیت .

تێبینی بەکارهێنای ووشەی گەمژە لای من وەک ئەوە وایە مامۆستایەک بە فێرخوازەکەی ب□□□ ن□زان؟!ئەکرێ مامۆستا بە فێرخواز ب□□□ ن□زان ؟ ئەوە خۆت لە هەر بوارێکی کۆمەڵگای بیری لێبکەرەوە.

دۆستایەتی ڕاستەقینە کێیە؟... زانا ڕەزاق

خۆی سەرەتا هەر ناوی ڕاستەقینە بۆ هەموو شتێک واتە ئەو شتە وەک خۆی ، جا دۆستی ڕاستەقینە ئەو کەسەیە مرۆڤ وەک خۆی قبوڵ دەکا لەهەمان کاتدا تۆش وەک خۆی قبوڵی دەکەی .
زۆرێک مرۆڤەکانی کۆمەڵگای ئێمە دەڵێن دۆستایەتی وەک خۆی نەماوە چونکە سەردەمەکە گۆڕاوە ، بۆ ئەوەش دەبێ بگەڕێینەوە سەرەتای بۆچی وای لێهات؟

لەبەر ئەوە وای لێهات خۆی سەرەتا دۆستایەتی سەقەت بووە دواتر کە بەرەو ڕووی جیهان و وڵاتان کراینەوە ئەوەش هۆیەکی تر بوو کە وای لێهات

بۆچی؟ یان ڕوونتری بکەینەوە؟
بۆ ئەمە نموونەیەک یان دوو نموونە دەهێنینەوە

ئەوەیش یەکەمیان: لەبەر ئەوەیە دەڵێن دەست بەدوای بەرژەوەندی تایبەتە ، دووەمیش پێیان وتراوە و چۆتە مێشکیان بۆ خۆیان بژین.

یەکەم کە باسی بەرژەوەندی دەکرێ مانای وانیە ئەوەی داوای هاوکاری کرد ئەوە بەرژەوەندیە چونکە بەرژوەندی و هاوکاری دوو شتی جیاوازن لەهەمان کاتدا بەهەڵە ڵێی تێگەیشتوون پاشانیش ئێستا زۆر تێکەڵ نین یان هاوتۆچووی یەکتر ناکەن ئەمەش هۆیەکی ئەوەیە کە ئەوان بەهەڵە بۆ خۆ ژیان تێگەیشتوون وا دەزانن کە تەنیا بژین و هاتوچۆی کەس نەکەن؟!

2022 7 30

ڕۆشنبیر و ڕۆژئاوا و باشور؟... زانا ڕزاق

سەرەتا ڕۆشنبیر کەسێکە خاوەن ڕای سەربەخۆیە بەشێوەیەکیش کە ئەو ڕا و بۆچوونانەی دەردەبڕێت سود بۆ گشت بوارەکانی کۆمەڵگا دەگەیەنێ ، هەروەها پێشوەختە نەکەوتۆتە ژێر کاریگەری هیچ لایەنێک بەڵکو وەک ڕۆشنبیرێک و خاوەن بیرێکی ئازاد دەردەکەوێت، ئەزانێ چ کاتێک قسە دەکات چیش دەڵێ، لەهەمان کاتدا چۆن مرۆڤەکانی کۆمەڵگا و بوارەکان بەرەو پێشببات .

لێرەدا پرسیارێک با بکەین بڵێن ئایا ئەو ساڵانەی ڕابردوو کە خۆمان بینیمان ڕۆشنبیری ئێمە وابوون؟ یان چۆن بوون؟

ڕۆشنبیری ئێمە هەروەک چۆن بە ناو باشور و زۆرێک لە شتەکان پێشوەختە دووبەرەبوون ئاواش بە ڕۆژئاوا دووبەرە بوون ،

ڕۆشنبیر هەبوو زۆرێک قسەکانی وەک لایەنگری حزبەکان بوو (ئەرشیفەکانیان بەڵگەن)یانی بەشێک بوو لە حزبەکان ،دەبوایە وانەبا بەڵکو بەشێوەیەک قسەی کردبا کە سودی ڕۆژئاوای لێکەوتبایەوە نەک زیان ،بەهەمان شێوەش بۆ باشور ڕۆشنبیرانێک هەن هەبوون هەمان شێوەی ئەو کاریان دەکرد نەدەبوایە وا کاریان نەکردبا بەڵکو وەک خودێکی سەربەخۆ و ڕوحێکی نشتیمانی کاریان کردبا نەک تەقڵیدی و لایەنگری …

تێبینی دەبوایە ڕۆشنبیران حزبەکانیان لە یەکتری نزیک کردبایەوە دواتر وایان کردبا باشور و ڕۆژئاوا وابکەن کە پەیوەندی باش لەسەر دراوسێیەتی باش لەگەڵ دەوڵەتەکان دروست بکەن چونکە ئاوا سود بەشێوەیەکی گشتی بۆ کوردستانە و پارچەکانیشە.

2022 7 29

خۆمخۆری گشتی، خۆمخۆری تایبەتی... زانا ڕەزاق

هەمیشە وەهەموو کات دوو جۆر مرۆڤ هەبووە مرۆڤی باش مرۆڤی خراپ بەهۆی ئەمەشەوە دوو جۆر چەمکی دژبەیەک یان هەر شتێکی تر پەیدابووە ، خۆی ئەو دوو جۆرانە لە ململانە دابوونە بە ئەوەی ئەو ئامانج و مەبەستانەی هەیانە بیانهێننە دی ، مەبەستی پشت ئامانجی مرۆڤی باش بە هەمووان بووە لەهەمان کاتدا بە هەمیشەیی بووە ، بەڵام هی مرۆڤی خراپ بە پێچەوانە مەبەستی پشت ئامانجی تایبەتی و کاتی بووە .

کۆمەڵگا هەن مرۆڤی باش یان بەڕێین کاری باشی زۆرە بۆیەش ووردە ووردە پێشکەوتوون، کۆمەڵگایەش هەن مرۆڤی خراپ یان کاری خراپ زۆر بووە بۆیەش ئەوانیش دواکەوتوون و زیانی زۆریان پێگەیشتووە.

لێرەدا ئێمە دێینە سەر یەکێک لەو دوو دژانە کە ڕۆڵی سەرەکی هەیە بە باشی و خراپی یان پێشکەوتن و دواکەوتن ،ئەوانیش خۆمخۆری گشتی و خۆمخۆری تایبەتیە.

سەرەتا پێش بچینە ناو ناوەڕۆکی بابەتەکە لەڕێ ئەوەی مەبەستمانە پێناسەیەکی بە بکەین دواتر بە ڕوونتر کردنەوەی مەبەستەکەم بچینە ناو درێژایی بابەتەکە .

ئەگەر بپرسین مرۆڤی خۆمخۆری گشتی کێیە ؟ئەرکی چیە؟ هەروەها مافی چیە؟ بەهەمان شێوەش بە خۆمخۆری تایبەتیش؟ ئەرک و مافی چیە ؟ دواتر بێینە سەر ئەوەی بە چی دەوترێت مولکی گشتی ؟ بەچیش دەوترێت موڵکی تایبەتی ؟

مرۆڤی خۆمخۆری گشتی ئەو مرۆڤەیە ئاستی تێگەیشتوویی بەرزە مرۆڤێکی دووربینە هەروەها کەسێکە بە گشتی هەوڵ دەدات ، یانی ئەرکی مرۆڤی وا ئەوەیە لەگەڵ دابین کردنی پێداویستیەکانی هەمووان بێجیاوازی ، بەڵام خۆمخۆری تایبەتیش کەسێکە هەر بە خۆیی و دەوروبەری هەوڵە دەدات ،کەسێکیشە دووربین نیە زیانیش بەڕاستەوخۆ و ناڕاستەوخۆ لەو شوێنە و هەموو ئەو جێگایانەش دەدات کە دەچێتە ئەوێ لێیشی کار دەکات ،چونکە پێداویستیەکان بە هەمووان وەک یەک دابین ناکات ،جا هەر شوێنێک بێت .

خۆی کۆمەڵگای ئێمە و هاوشێوەی ئێمە خەمخۆری تایبەتی کۆنترۆڵی زۆرینەی شوێنەکانیان کردووە هەر ئەو جۆرەش پێرە بەو جۆرە کەسانەش دەدات ، بەڵام خەمخۆری گشتی کەمە بەیەش دواکەوتووە ، بەشێوەیەکی تر زۆرن ئەوانەی بە خۆیان دەژین کەمن ئەوانەی بە هەموان دەژین ،جا ئەوانەی بە خۆیان دەژین هەن لەنێو ئەواندا ئەمەیان تەکیە کردووە لەگەڵ ئەوەی کە ئەوان لەسەر حیساب و ماندووبوونی خەڵکی تر دەژین؟!یانی ئەوانە ئەوە بە خۆ ژیان دەزانن نەک بە خۆ ژیان وەک خۆی ئەوەش ئەوەیە تەداخولی ئازادی نەکات مافی کەسیش نەخوات بەڵکو لەسەر حیسابی ماندووبوونی و شتەکانی خۆی بژیەت .

بەڵام کۆمەڵگایەک کە پێشکەوتووە ئەوا ئەوان شتەکان و چەمکەکان و هەموو شتەکانی تر وەک خۆی دەناسن نەک بەهەڵەی شیکردنەوەی بە کرابێت و باس کرابێت یان هەندێک لەوان لە ژێردەستی کەسانی تر کۆنترۆڵ کرابێت و هەر بە دەستی ئەوانیش بجوڵێن و ڕابوەستن ئەگەر هەشبێت بە گشتیە نەک تایبەتی .

لەکۆتاییدا موڵکی گشتی ئەو شتانەن کە موڵکی هەمووانە و بە هەموومانە ئەمەش بەپێی یاسا و ڕێسای کە لە شوێنەکە دانراوە هەروەها موڵکی تایبەتیش ئەو موڵکە هی کەسەکە یان کەسانەکە نەک هی هەموان دواتر کاتێک موڵکی گشتیەکان وەک گشتی و بەیاسایی بەکارهێنرا ئەوا خاڵێکی پێشکەوتنە بەڵام بەخراپ بەکارهێنا ئەوا خاڵێکی زیانە جا زیانەش هەم کورتمەودا و هەم دوورمەودایە.

2022 7 24

خەتای کێیە؟… زانا ڕزاق

سەرەتا زۆر کۆمەڵگا هەن بوارانەکیشیان هەیە لەگەڵ بەڕێوەبەرانی و سەرپەشتیارانی ، لەهەمان کاتدا ئەوانەش بەهۆی یاسا و ڕێسای ئەو کۆمەڵگایانە کار و پڕۆژە و شتانی تر جێبەجێ دەکەن ،بێگومان هەماهەنگیش هەیە .

خۆی ئەو ووڵاتانە و کۆمەڵگایانە مرۆڤ وەک مرۆڤێکی ئەخلاقی کار دەکات یانی لە پێشتر کارەکە ئەوجا هەقی ماندووبوون و مادیەکە

ئەوەش پەیوەندی بەئاستی تێگەیشتن و پەروەردەوەیە ،کاتێکیش ئاوا کار بکەن و بزانن بۆچی کارێکە دەکەن ئاوا ئەنجام بەهەی بەچییەکە دەردەکەوێت.

یانی کاتێک بەڵێی ئاو چەندینجار دەشکێ دەبێ بزانین ئەوە کێشەی لە بەڕێـــوەبەرانی ئەو کـــارە و پڕۆژەیە هەیە لەگەل کەمتەرخەمـــی لە چاودێری و نەبوونی سزا بەهۆی یاسای باشەوە چونکە، یەکەم پڕۆژەکە بە ملمەلانە نەدراوەتە کەسێکە ئەویش بە ئارەزووی خۆی کار دەکات چونکە ترسی نیە ئەگەر خراپ کار بکات و ئەنجام خراپ بێت ئەوا پڕۆژەکانی لەدەست نامێنێت دەبێتە پڕۆژەی ئەوەی کار و پڕۆژە بە باشی دەکات.

دووەم چونکە ئەوانە پارەی زۆر لایان گرنگترە لە کارەکە هەر بۆیەش زوو زوو خراپ و تێدەچن یان کێشەی زۆریان بۆ دروست دەبێ.

سێیەمیش کاتێک بەڵێی یان هەر شتێکی تر وەک قیرتاو کردنی شەقام ،یان هەر شتێکی تر زوو خراپ و تێکدەچێ ئەوا زیاتر ئەوانە بۆ قازانجی زۆر کار دەکەن، کاتێکیش بۆ قازانجی زۆر کار بکەن ئەوا شتی هەرزان و خراپ دەکەن نەک بچن شتی ئەسلی و باش بکەن ، بۆیە ئاوای لێدێت .

ئیـــدەی ئەگەر بەڵێیەک دە جـــار بکشێـــت ئەوا دەبێ هەقـــی دەجـــار چـاکردنەوەی بـدەیـتێ ئەوانەی چـاکی دەکەنەوە ،بێگومـان بۆ هەمـوو شتەکانی تریش ئاوایە بەڵام کاتێک تۆ بەڵێیەکی چاک و باش یان بۆ هەر شتێکی تر لە شوێنێکە دادەنەی ئەوا خەرجی داهاتووشی کەم دەبێ چونکە زیانی زۆر نابێت و زۆر خراپ نابێ بەس ئەگەر خراپت دانا ئەوا زۆر خراپ دەبێ.

لەکۆتاییدا ئەو دوو جۆرە کامەی باشترە؟

2022 7 22

ڕوسیا و ئێران و تورکیا؟… زانا ڕەزاق

پاش ئەوەی سەرۆکی ئەمەریکا سەردانی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست کرد و کۆبوونەوەی لەگەڵ هەندێ دەوڵەتەکانی ناوچەکە کرد، بەهەمان شێوە سەرۆکی ڕوسیاش لەگەڵ ئەردۆخان لەگەڵ خامنەئی و سەرۆکی ئێران کۆبوونەوە لە هەردوو کۆبوونەوەکانیش باسی ڕێکەوتنی بازرگانی و پەرەپێدان بە پەیوەندییەکان و کۆمەڵێک شتی تریان کرد .

بەلام ئەوەی گرنگتر بوو نیازی دەوڵەتی تورکیا بە هێرش کردنە سەر ڕۆژئاوای کوردستان بوو ، ئەوە لە پێش چاوی ڕاگەیاندن و ڕای گشتی زۆر گرنگی پێنەدرا ، ئەوە تەنیا دیوێکی بوو دیوەکەی تری یان ڕونتر بڵێن پشتی و ژوورە داخراوەکان شتێکی تر بووە، ئەویش ئەوەیە کە تورکیا جۆرێک لەجۆرەکان هێرش دەکاتە سەر ڕۆژئاوا و ئێران و ڕوسیاش دەیانەوێ و نیازیان وایە چاوپۆشی لەو هەنگاوەی تورکیا بکەن ، بە ئەوەی نیازی ڕاستەقینەی ڕوسیا بەتەدی کە دەیەوێ تەواوی سوریا بچێتە ژێر دەسەڵاتی بەشار ئەسەد هەروەها بۆ تورکیا کێشە تا حالەتی دەرکردنی ئەمەریکا کار بکات

لەکۆتایدا ئەمەریکا نەهاتەتەوە بەلکو دەرکەوتەتەوە، دەرکەوتەتەوە بەو مانایەی ئەو نەڕۆیشتبوو ،بەلکو هەردوو کێشەی سوریا و ئۆکرانیا و ڕوسیا پێکەوە بەستراوەتەوە ،بەستنەوەیەک کە کاتێک بەهاری عەرەبی سەریهەلدا ئەوا ئەمەریکا پارییەکی لە ڕێگەی چەند هێزێک سەرف کرد بەلام ڕوس ماوەیەک پێچوو ڕوویکردە سوریا و بەرگرییەکی سەختی لە بەشار ئەسەد کرد تا نزیکبوونەوە لە تەواوی سوریا ئەوکاتیش ئەمەریکا ڕایگەیاند لە ڕۆژهەلاتی کشاوەتەوە بەلام ئەو کشانەوەی تەنیا بۆ خۆئامادەکردن و ڕووبەڕووبوونەوەی ڕوسیا و هەندێک وولاتی تر بووە بەیەش شەڕی ئۆکرانیا و ڕوسیا ڕوویدا ،هەردووکیان جۆرێک لەجۆرەکان پێکدەچن و تەواوکەری یەکتریشن ئەمەش چونکە ئەمەریکاش دەیەوێ ڕوس هەم لەڕێگەی سزا و هەم لەڕووی دارایی ماندوو بکات هەمیش بتوانێ خۆی زیاتر بەهێزتر بکات .

بۆچی گەلان خەبات لە پێناو کۆیڵایەتی دەکەن ڕێک وەک ئەوە وایە ئازادی بێت؟… زانا ڕەزاق

پێش وەڵامی ئەو پرسیارە بدەینەوە دەکرێ یەکێک لەوشەکانی هەلبژێرین شیکردنەوەی بۆ بکەین، ئەویش (خەباتکردن) دواتر بێینە سەر پرسیارەکەی سەرەوە ئەمەش بۆ ئەوەی نووسینەکە ڕوونتر بێتەوە .

خۆی خەباتکردن بریتییە لەوەی کە کۆمەلێک کەس لەسەر خالانێک ڕێکدەکەون خەباتی بۆ دەکەن هەولی بەدەستهێنانی دەدەن ، دواتر ئەو کەسانە کۆمەلێک کەسی تر بەشێوەی جیاواز لەخۆیان کۆدەکەنەوە بۆ ئەوەی بەشێوەیەکی باشتر بتوانن بگەنە ئەو خال و بنەمایانە ،پاشانیش چونکە کاتێک خەباتکردنت شیکردەوە ئەوا دوای ئەمە ئەوەی ترت بە ئاسان دەبێت یان بڵێین بۆچی گەڵان خەبات دەکەن؟

یەکەم چونکە خەبات کردن بۆ ڕزگاربوونە لەچەوساندنەوە و ستەم و زۆرداری یان بەشێوەی تر
بۆ بەدیهێنانی یەکسانی و ئازادی و دادپەروەرییە ،یان بە شێوەی تر بۆ مافەکان و بەشێوەیەکی گشتی بۆ ژیانێکی نوێ یان کۆمەلگەیەکی نوێیە.

دوای ئەوەی بەشێوەیەکی کورت و پوخت وەڵامی خەباتکردنمان دایەوە لێرەش دێینە سەر پرسیارە ناونیشانەکە و سەرەکییەکە

یەکەم چونکە ئەو ڕێگایە یان ئەو خاڵانەی لەسەری ڕێکدەکەون ئەوان بۆ ئەوە هەول دەدەن یانی ئەوان ئەوە بە ئازادی دەزانن ،یان بڵێن ئەوە ڕێگا ڕاستەکە دەزانن.

دووەم چونکە ئەوان وا دەزانن تەنیا ئەوە هەیە شتێکی تر باشتر لەوە پێیان ئاشنا نەبووە ،یانی بەشێوەی تر چونکە هۆشیاریان تەنیا ئەو ئاستەیە.

سێیەم چونکە مرۆڤانێکی زۆر لەگەل هاوبیری خۆیان هەست بەئازادی دەکەن چونکە بیری تر لەگەلیان وانیە.

چوارەم چونکە لە کۆمەلگاکاندا سیستەمەکە هی هەمووان نیە کاتێکیش

هی هـەمووان نەبێ ئەوا هەر یەکەیان لەسەر حکوم و دەسەلات بێت ئەوا ئەوان خۆیان بە ئازاد دەزانن ، بەپێچەوانەشەوە ئەوانەی لەسەر حوکم نین ئەوان خۆیان بە ئازاد نازانن بۆیە وا دەزانن تەنیا بەرامبەریان ڕێگرە بۆیان .

پێنجەم چونکە خەبات بۆ ژیانێکی باشتر دەکرێت و چارەنووسی نادیارە نادیاریش بەو مانایەی کە ئایا ئەو شتانەی خەباتیان بۆ دەکەن دێتەدی یان تەنیا قسەیە هەروەکو ئەو مرۆڤە کۆچەریانەوان کاتێک بۆ ژیانێکی باشتر ڕێگایەکی دوورو درێژ دەبڕن و چارەنووسیان نادیارە نازانن پێی دەگەن یان نا.

شەشەم وا دەزانن ئەگەر گوێڕالی سەرکردەی خۆیان بن ئەوا ئەوان ئەوە بە چاکە و ڕاست دەزانن بۆیەش لادان ل□ی□ ب□خراپە و هەلە دەزانن, بێگومان بۆ وەڵامدانەوەی ئەوە دەکر□ □خالانێک هەبێ چونکە خودی خەبات کردن تایبەت نیە بە مافی گەلێک ،یان کەسانێک لەنێو کۆمەلگا یان هەر شتێکی تر ،بەلکو گشتگیر و گشتیە یانی بۆ هەموو مرۆڤەکانە لەنێو مرۆڤەکانیش بۆ هەموو ڕاو بیروبۆچوونەکانە دواتر تێکەلی کردنی هەمووان لەنێو هەمووان□ا هەر لەسەر ئەوەش ئازادی گشتی دروست دەبێ یانی ئازادی گشتی کۆکەرەوەی هەموو ئازادییە تاکەکانە .

تێبینی و سەرچاوە ئەو پرسیارە کە ناونیشانی نووسینەکەیە لە کتێبی لەبارەی چەمکی دەولەتی مەدەنیەوە ، نووسەر هاشم سالح ،وەرگێڕ ئەردەڵان عەبدولڵا ، چاپخانەی سەردەم سلێمانی، لەچاپکراوەکانی دەزگای پەخشی سەردەم 2012 ، زنجیرە کتێبی گیرفانی ژمارە 120

پرسیار و ناونیشانی نووسینەکەش لە لاپەڕە 14دایە

شکستی سەدر یان سەرکەوتنی؟... زانا رەزاق

ئەوانەی سەرکردەی سیاسین یان ڕاهێنەری تۆپی پێن یان هەر کار و پیشەیەکی ترن کە مڵملانێی تێدایە، کۆمەلێک پلان ، ئامراز، تەکتیکی

هەیە بۆ ئەوەی هەر یەکەیان لە کاتی پێویست بەکاری بێنێ بەڵام دەبێ ئەو سەرکردەیە یان ئەو ڕاهێنەرە بەشێوەیەک پلانەکانی بخاتەڕوو کە نهێنیەکانی ئاشکرا نەبێت، چونکە بە ئاشکرابوونی دەکەوێتە ژێر فشارێکی دەروونی و دوور نییە بیدۆڕێنێ یان شکست بهێنێ، بۆیە پێویستە ئەمە بە کۆمەلێک پلان و ئامراز یاری بکات هەندێکجاریش پێویستە ل□ نێو یارییەکانی کارتی زۆر زۆری ه□ بێت بەو مانایەی لە نێو تیمەکەی تیمی تری ه□ بێت یانی کۆمەلێک تیم لە نێو تیمێک ، هەر لەسەر ئەو بنەمایە کۆمەلێک پلان ل□ نێو پلانێکدا …

سەدر کەسێکە زۆر بە باشی سایکۆلۆژیای خەلکی خۆی خوێندۆتەوە دەشزانێ چ کاتێک چی دەڵێت و چ کاتێک چی دەکات، خۆی ئەوە گرنگە گرنگتر یاری کردن و سەرکەوتنە بەسەر لایەنی بەرامبەر بەڵام گرنگتر ئەوەیە بەرامبەر و نەیاری خۆی بخوێنێتەوە، لێرەدا پلانەکانی ئاشکرا دەبن و نەیتوانیوە نەیارەکانی هەڵسەنگێنێ لە کاتێکدا ئەوان وڵاتە هەرێمایەتیەکان یاریان پێدەکەن و پلانیان بۆ دادەنێن، بۆیە هیچ کات هێندەی ئێستا ئامراز و پلانەکانی سەدرکەشف نین دواتر هێزێکە وەک هێزەکانی بەرامبەر نەیتوانیوە ئەوان بخوێنێتەوە، خوێندنەوەش بەو مانایەی کە چی ئەوان تەسلیم دەکات یان ڕایاندەوەستێنێت و لە جولەیان دەخات ،هەروەها هێزێکە وەکو هێزەکانی بەرامبەر هێزی پشتیوانی دەرەکی وەکو ئەوانەی بەرامبەریشی بەهێزنین کە پلان و بەرنامە و تەکتیکیدا بۆیە شکستی خواردووە، لەجیاتی بەرامبەر تەسلیم بەخۆی بکات ب□ن□استەوخۆ ئەو تەسلیمی ئەوان بووە .

لەکۆتاییدا هەروەک چۆن لە پێکهی□نانی حکومەت شکستی خوارد ئەواش لەوەش شکست دەخوا

2022 7 16

لایەنی خراپی و باشی پلەبەرز

کردنەوە... زانا ڕەزاق

لایەنی خراپی و باشی پلەبەرز کردنەوە و ململانێ لەسەری بەم شێوەیەی خوارەوەیە:

یەکەم لایەنی دارایی

ئەمە ئەگەر ململانێیەکە بەشێوەیەکی باش بڕوات ئەوا زۆر باشە یانی سیستەمێکی دیموکراسی تەواو هەبێ هەر ئەوەش وا دەکات کە ململانێیەکە سودی هەبێ ، بەڵام ئەگەر ململانێیەکە سیستەمێکی دیموکراسی تەواو نەبوو ئەوا زۆر خراپ دەبێت یانی زیاتر لەوە دەتوانرێت چاوی تەنیا مادی و دارایی ببینێت ئەمەش دەتوانرێت مرۆڤێکی خراپیشی لێدەربچێت لەهەمان کاتدا کاری خراپ زۆر بکات بۆ ئەوەی بەو پلەبەرزکردنەوانە بگات جگە لەوەش دروستکردنی چینەکانی کۆمەڵگا بەهۆی بەرزی مووچە و نزمی مووچە.

دووەم ئامانج

لەو خاڵەدا مرۆڤ دەیەوێ بەو پلەیە بگات بۆ ئەوەی ئەوەی دەیەوێ لەڕێی ئەوە بەدەستی بهێنێت یانی بڵێین ئامانج بپێکێت.

سێیەم شایستەیی و پسپۆڕی

ئەم خاڵەیە ئەگەر ڕەچاو بکرێت بەتایبەت پسپۆڕی ئەوا ئەمە زۆر باش دەبێ چونکە ئەمە ڕێگەیە بۆ بەرەو پێشچوونی ئەو شوێنە بەمەرجێک خود بێ نەک کەسێکی داگیرکراو.

چوارەم بەرهەمهێنانی ڕق

ئەو خاڵە ئەو کاتە ڕوو دەدات کە ناداد پەروەری و نایەکسانی و نائازادی هەبێ ئەمە نەک ڕق و کینە لەناو شوێنەکە دروست دەکات بەڵکو هەندێکجار سەردەکێشێت بۆ شەڕ و ئاژاوە و کێشەی کۆمەڵایەتیش.

پێنجەم پێکەوەیی بوون

ئەمە یانی کەسیان بەڕێوەبەر نەبن وەک پلە نا وەک بیرکردنەوە ،یانی هەموو ئەوانەی لەو شوێنەن وەک هاوکاری و هەرەوزی کار بکەن چونکە ئەمە سودێکی باشیان پێدەگەیەنێ لای من هیچ گرنگیش پلە و پۆست نیە بەڵکو کارەکەیە با بەڕێوەبەر نەبیت پلەیەک لەو نزمتر

بیت گرنگ ئەرکەکە و خزمەتکردنەکەیە، ئەمە ئەو کاتە ڕوودەدا کەسێکی تێگەیشتوو و ئاست بەرز بێت جگە لەوەش خەریکی دۆزینەوەی کەسی لێهاتوو و بەتوانا دەبێ بۆ هاوکاریان.

شەشەم ڕۆلگێرانی یاسا

ئەگەر پلە بەرزکردنەوە یاسای بەکۆمەلێک خالی باش هەبێ ئەما زۆر باش دەبێ یانی بە سیستەماتیک دەڕوا بەلام یاسای بەکۆمەلێک خال نەبێ شێوەی تر دەڕوات و زیانی دەبێ لەجیاتی سود.

تێبینی لای من هیچ گرنگ پۆست و پلە نیە لەهیچ شوێنێک بەلکو گرنگ کارەکە و سەرکەوتنی کارەکەیە

زانا ڕەزاق

مرۆڤی کۆیلە، مرۆڤی ئازاد؟… زانا رەزاق

یەکەم

مرۆڤی کۆیلە ئەو مرۆڤەیە کە ژێردەستەی سەرووی خۆیەتی یان بڵێین بە هەموو شتێکی سەرووی ڕازییە، بەرامبەر بە پاداشتێک یان بێ بەرامبەر یان بەهۆی ئەمەوە وادەزانێ ئەگەر ئاوابێ ئەوا لەگەل گەورەکەی دەگاتە ئامانج و ئەو مەبەستانەی کە ل□ نەستیاندایە یان هەولی بۆ دەدەن .

خۆی مرۆڤی کۆیلە لەبیرکردنەوە بۆیە پێی دەلێن کۆیلە چونکە خاوەن ڕەئی و بڕیار و قسەی خۆی نیە بەلکو هی سەرووی خۆیەتی، بەشێوەیەکیش ڕەوایەتی بەرهەمهێنەری ئەو بیر و ڕاوبۆچوونانەیە کە سەرووی خۆی دەیلێن ، یانی بەشێوەیەک قسە دەکات بیر بەرهەمدەهێنێت کە وەک ئەوانە .

جا کۆیلەی جۆراوجۆر هەن :

هەیە دەزانێ و هۆشیارە هۆشیارە لەوەی کە ئەوەی ئەو دەیکات هەلەیە

بەلام بەهۆی ترس یان بەرژەوەندی ئەوە دەکات، یان وا دەکات تەنیا ئەوان بم□یننەوە یانی لای ئەوان گرنگ نیە چەند کەس زیانی بەهۆی کۆیلایەتی ئەوان بەردەکەوێت لەهەمان کاتدا تا ماوەیەکی زۆریش هەر شکست و ڕۆتین و کەم و کورتی و هەلە زۆر بێ، بەلکو گرنگ لای ئەوان هەر بۆخۆیانە خۆیان ئاوا بەردەوام بن تا لەسەرەوە بڕیار و ئەمریان بۆ دێ یان سەرووی خۆیان چی بلێن ئەوانیش ئەوە بکەن، یان بڵێین و دەیانەوێ بەهۆی هەندێک پڕوپاگەندە خستنە مێشکی کەسانی تر زەمەنێکی تریش ئاوا بەردەوام بن بۆ بیرێک یان بۆچوون و ڕایەکی بەشێوەیەکی دوو درێژ، یانی وەک تەکتیکێکی دوورو درێژ دەیخەنە کۆمەلگا دەشڵێن ئەو شتە ئاوا لەو ماوەیەی دەستنیشانکراوە ڕوودەدا یان وا دەبێ. هەشە نازانێ و ناهۆشیارە ئەو جۆرەیان وا دەزانێ هەموو شتەکان دەیکات ڕاستە بەرەو ئامانج و ئەو مەبەستانەی دەبەن کە خەونیانە ، یانی ئەو جۆرەیان کەسێکی دڵسۆزە دڵسۆزە بەو مانایەی کە بەڕاستی حەز بەخۆشگوزەرانی و شتە باشەکانی تر دەکات بەلام بەهۆی ئەوەی بیانوو و پڕوپاگەندە و مێشکی پڕ کردنیەوە وا دەزانێ دەبێ سەبرێکی زۆری هەبێ تا ئەو شتانە دێتەدی، بەلام بێئاگا لەوەی ئەوانی وا قسەیان بۆ کردووە لە ژیانێکی تر دەژین کەچی خۆی و خەلکی تر لە ژیانێکی تر کە ئەرز و ئاسمان جیاوازی و بەرز و نزمیانە.

دووەم

مرۆڤی ئازاد ئەو مرۆڤەیە کە تەنیایە لەبیرو بۆچوونی یان بڵێین کەسێکە لەناو کۆمەلێک کەسێک خاوەن ڕای خۆیەتی بۆ ئەوانی تریش بەهەمان شێوە ،ئەمەش بەهۆی هۆشیاری بەرز و هزری باش کە هەیەتی و هەیەتیان دەریدەبڕێت و دەریدەبڕن ،یانی دەزانێ و دەزانن چی ڕاستە چی ناڕاستە چیش باشە بۆ خۆیان و خەلکەیی و شوێن و کۆمەلگاکەی .

مرۆڤی ئازاد یانی بوون بە مرۆڤێکی ئازاد لەبیرکردنەوە سەرەتا تێگەیشتنە لە ووشەی ئازادی چ□مکی ئازادی خۆی تا لەوە تێنەگات ناتوانێ خاوەن بیرکردنەوەی ئازاد بێت ،ناشوانێ ئازادی بەرامبەر قبول بکات بۆ هەموو چەمکەکانی تریش بەهەمان شێوەیە ، یان بەشێوەی تر ئەوانەی ئازادی ئەوانی تر قبول ناکەن ئەسڵەن لە ئازادی تێنەگەیشتوون ،دواتر خەمی مرۆڤی ئازاد خەمێکی گشتیە بۆ گشتی هەولدەدا یانی پێچەوانەی مرۆڤی کۆیلەی هۆشیارە ، ئەو خەمێکی تایبەتە لەهەمان کاتدا مرۆڤی کۆیلە دژی مرۆڤی ئازادە ،بەلام دەبێ مرۆڤی کۆیلە بزانێ کە مرۆڤی ئازاد هەول بۆ ئەویش دەدات سود بۆ ئەویشە ،دەبێ مرۆڤی ئازادیش ئەمە بۆ مرۆڤی کۆیلە ڕوون بکاتەوە .

بەداخەوە لەو کۆمەلگایەی ئێمە و هاوشێوەی ئێمە ئازادی بەخەلکی تر بدە ئەوا لەناو ئەوان هەن بەجۆرێکی تر هەلسوکەوت دەکەن ،کەیلایەتیش هەر بۆ هەمان شێوەیە ، بۆ ئێمە پێویستە یاسا ڕۆڵ بگێرێت یانی لەسەرووی ئێمەوە ئێمە ڕێکبخات ، هەم بۆ مرۆڤی ئازاد هەمیش بۆ کۆیلە.

زانا ڕەزاق

خراپکردنی نەستی مرۆڤی ڕۆژهەلاتی و ڕۆژئاوایی؟… زانا ڕەزاق

سەرەتا پێش هەموو شتێک چونکە کۆمەڵگەی ئێمە کۆمەڵگاکانی ڕۆژهەلاتی لەگەل کۆمەڵگانی ڕۆژئاوایی ،پێش ئەوەی ئەو دوو بەرەیە بەڕووی یەکتردا بکرابانەوە، دەبوایە کەسانێک هەموو کۆمەڵگاکانی ڕۆژئاوا ژیانیان ، سیستەم و هەموو شتەکانی تریان بۆ ئێمە بەشێوەیەکی، زانستی و ڕاستی باس کردبا، بەهەمان شێوەش ئەوانیش هی ڕۆژهەڵاتی هی ئێمەیان بۆ مرۆڤەکان و کۆمەڵگاکانی خۆیان بەهەمان شێوە باس کردبا جگە لەوەش دەبوایە دوو کۆمەڵگا کە بەڕووی یەکتردا دەکرێنەوە، یان لێکنزیک دەبنەوە، دەبوایە ئەوەش وایان کردبا ، بۆ ئەوەی سەرەتا وێنەیەکی ڕاستەقینەی هەردوولا چووبا نەستی مرۆڤەکانی کۆمەڵگاکان جگە لەوەش هەر بوارێک و بوارانێک ئەوە کرابایە.

لێرەدا بەداخەوە کەسانێک لە هەردوو بەرەی ڕۆژهەلاتی و ڕۆژئاوایی ،پێش ئەوەی باسی شتەکان بە زانستی بۆ مرۆڤەکانی خۆیان بکەن، هاتوون تەنیا شتانێکیان باس کردووە کە خراپن ئەوەش لە هەموو وولاتەکان هەیە، یان بڵێین زیاتر ئامرازانێک و کەسانێک زیاتر ئەو ڕووداوانەی باس کردووە کە خراپبوون خۆشی تەنیا خراپبوون لەکۆمەڵگاکان نیە باشبوون و کاری باشبوونیش زۆرە.
بۆ نموونە:

لە میدیا و ئامرازەکانی تری ڕاگەیاندن تەقینەوە و کاری تیرۆری بە ڕۆژئاوایەکان باس کراوە ،کاتێکیش کەسێکی عەرەب ڤیدیۆیەکی کۆمیدی دەکات جانتایەک فڕێدەداتە ناو مرۆڤانێک ، ئەوان ڕادەکەن ؟!
بۆچی؟
چونکە لە نەستی ئەوان ئەوە هەیە کە زیاتر ئەوانەن کاری تیرۆری دەکەن یانی وا وێنەیان بۆ کراوەو چۆتە نەستیان یان بەشێوەیەکی ڕوونتر بلێم بینیویانە .

مرۆڤەکانی هەردوولا یان کەسانێکیان، پێش ئەوەی بەڕووی وولاتانی تر و شتەکانی ئەواندا ئاشناببەن و لێشیان تێبگەن ئەوا سەرەتا بە ئەوەی بەدواداچوون بۆ ئەسل و ڕاستی شتەکاندا بکەن و وێنەیەکی خراپی ئەوانمان چووتە نەستمان ئەمەش بەهۆی ئەوەی کە کەسانێکی ئەمە ئەو شتە خراپەیان باس کردووە یانی لەناو هەموو شتەکانی تر ، ژیان و سیستەمی حوکمڕانی ئەوان تەنیا ئەوەیان باس کردووە، بۆیەش هەم ئەوان هەم ئەمەش هەلەبووین نابا واکرابایە.

ئیدی خۆی دەکرێت بوترێت هەمان شێوە کاتێک تۆ بوارێک دەبەیتە پێشەوە ، سود لەشتی وولاتە پێشکەوتوو و ڕۆژئاوایەکان وەردەگری، دەبێ وا بکەین کە زەمینەسازی و تێگەیشتنێکی باش بۆ ئەو بوارە هەبێ، ئەگەر نا تا ماوەیەکی زۆر لەجیاتی سودی هەبێ زیانێکی زۆری دەبێ هەروەک ئێستا دەبینین ، ئەمەش هۆیەکی ئەوەیە ، دواتر زۆرێک لەوانەی ئەو کارە هونەری و شتەکانی تریش دەکەن، خۆیان بەخۆیان بەخراپە لەکارە تێگەیشتوون یانی وا دەزانن کارەکەیان ئاوایە ، خەلکانێکیش وا دەزانێ کارەیان ئاوایە .

لەکۆتاییەکەشدا پ نەستی مرۆڤەکانی هەردوولاو کۆمەلگاکانی پێویستی بە چاکبوونە ،چاکبوونیش هەروەک نووسینەکەدا ووتم دەبێ سەرەتا مرۆڤەکانی وولاتەکان و کۆمەلگاکان ئاشنای یەکتربن، دواتر کاری تر بکرێت .

مزگەوتەکان خراپ نین بەس

دەکرێت مرۆڤەکان بەخراپ بەکاری بێنن!… زانا رەزاق

من پێچەوانەی هەموو ئەو کەسانەم کە پێیان وایە هۆکار مزگەوتە بۆ بیری توندڕەوی ئاینی بەلای منەوە ئەوە مرۆڤە ئەتوانی بەباشە یان خراپە بەکاری بھێنێت.
مرۆڤ ئەتوانێ کەنیسە یان پەرستگای لالش یان شوێنی پیرۆزەکانی زەردەشت و کاکەیی یان هەر دین و مەزهەبێک ئەوانە ئەتوانرێت بە ئاڕاستەی باشی ببەین یان خراپ ئەتوانرێت هەر ئەو جێگایانە بکرێتە شوێنی پێگەیاندنی تاک لەزۆر بواری کۆمەلگا سودێکی باشیش بەکۆمەلگا بگەیەنێت هەروەک دەزانن دین بۆ سودی مرۆڤە نەک بۆ زیان پێگەیاندنی ئەوە مرۆڤە دینی کردۆتە ئامڕازێک بۆ بەرژەوەندییەکانی بەو ئاڕاستەیەی دا دەبات کە دەیەوێ ئەتوانرێت لەزانکۆ یان قوتابخانە یان هەر شوێنێکی تر بیری توندڕەوی بلاو بکرێتەوە لەو شێوانەو شوێنانی تریش ئەوانە یەکتر دەدۆزنەوە و بەیەکتری ئاشنا دەبن، ئەو ڕێگایەش تەنیا شوێنێک یان دوو شوێن ناگرێتەوە، بەڵکو گشتیە. دواتر ئەمەش لەلایەن ئەو مرۆڤە خراپانەی کە ئامانج و مەبەستیان هەیە، نیازیان باش نیە، پاش پەروەردەی توندڕەوەی بەکاردەهێنرێن. ئینجا هەم زانست هەم ئاین بۆ سودی مرۆڤ هاتووە نەک زیانی. هەردووکیان لەژێردەستی مرۆڤن، مرۆڤ ئەتوانێ بەهەر شێوەیەک بیەوێ بەکاری بێنێت، بەس پێویستە ئەمانە لەژێر دەستی مرۆڤی خراپ دەربهێنرێت بەتایبەت دین بدرێتە دەستی مرۆڤانی باش نەک خراپ.

تێبینی 26 7 2018 لە ئەکاونتم بلام کردۆتەوە

مەبدەئ و بنەماو بناخە چییە؟… زانا رەزاق

سەرەتا ئێمەی مرۆڤەکان ڕاستە لەزۆر ڕووەوە لەیەکتری جیاوازین، بەلام بۆ لەیەکتر جیاکردنەوە لێکدا بڕان و خۆسەپاندن، چەواشەیان لە

مەبدەئ و بنەما کردووە بۆ ئەوەی ئەو مەرام و ئامانج و شتانەی لە پشت لەچەواشەکردنەکە خۆی شاردۆتەوە بهێننەدی، ئەمەش لە زۆر ئامرازەکاندا کراوە یانی ئەگەر سەیری مێژووی نووسراو بکەین کاتێک دەبینی بۆ زالبوون بەسەر نەتەوەی تردا ئەوا هاتوون خۆیان لە پلەیەک بەرزتر لەوان داناوە لەکاتێکدا هەموو مرۆڤەکان یەکسانن بەبێ جیاوازی هەموو شتێکەوە هەروەها کەس لە کەس گەورەترنیە بەلام بەهۆی پۆست و پلەوە ئەو کەسانە ئەرک و بەرپرسیاریەتی زیاتریان دەکەوێتەسەر.

ئیدی خۆی و مەبدەئ و بنەما لەناو خێزانێک تا قوتابخانەو هەموو شوێنەکانی تر یەک شتە بەلام لە ڕڕۆژهەلاتی ناوین و کۆمەلگاکانی مەبدەئ لای ئەوان یەکسانی و دادپەروەری و ئازادی و مرۆڤدۆستی و ژینگەپارێزی و ئاژەلدۆستی هەموو شتە باشەکان نییە بەلکو
لای ئەوان حزب بەهەر شێوەیەک بێ مەبدەئە لایان یان ئایدۆلۆژیا یان هەر ئامرازێک بۆ بەدەستهێنانی ئامانج لایان وایە

یانی دەتوانین بلێین ڕۆژهەلات و کۆمەلگاکانی پێچەوانەن دەبوایە وانەبوایە یان دەکرێ بەهۆی پەروەردەوە ئەمە بکرێت مەبەستم هەموو جۆرە پەروەردەکانە و لە هەموو شوێنێکیش دەشکرێت مرۆڤەکانیش کۆمەلێک بنەما و خالی باش بۆ خۆی داب□ن□ت وەک مەبدەئێک هەروەها حزبەکانیش هەروەهای تر هەموو شوێنەکانی تریش تەنیا قسەش نەبێ بەلکو بەکرداریش بێ.

تێبینی خۆی ئەوەی مەبدەئی بێت ن□ دزت□ نە لەگەل هەموو شتێکتە ئەمه بۆ مرۆڤێک تا دەگاتە حزب و ئایدۆلۆژیا و هەموو شتەکانی تر

ئایا کورد سەرکردەی هەبووە؟… زانا رەزاق

ئەمەی سەرەوە ئەم پرسیارەیە زۆرجار گوێبیستی بووین و دەبین ،زۆر کەس وەڵامی بۆ ئەمە هەیە و دەبێ، ئەم پرسیارەش چەندجارێک لە من کراوە بۆ ئەمەش من وەلامی خۆم هەیە بەم شێوەیەی خوارەوە

لێرەدا ناتوانین بەسەدا سەد بلێین کورد یان هەر نەتەوەو شتێکی تر سەرکردەی نیە، نەبووە، چونکە هەموو سەرکردەکانی کورد کەسانی سیاسین زیاتر لە ڕۆشنبیری، دواتر دەکرێ بڵێین هەڵەو کەم و کورتییان هەبووە، یەکێک لەو هەڵانە دەبووایە ئەوان کەسانێکی لێهاتوویان کردبایە ڕاوێژکار و شتی تر ، هەروەها ئەوان ڕێنیشاندەر و بیرۆکە پێدەربان، لەگەڵ ئەوەش سەرکرده ماوەیەکی زۆر سەرکردە بێت ئەزموونی دەبێ بە ئەزموونی خۆی شتەکانی وەرگرتبا، پێکەوە کارەکانیان کردبووایە، بۆ ئەوەی هەموویان وەک تیمێک کاریان کردبووایە، نەک سەرکردەی چی بڵێ ڕاوێژکارەکان و کەسانی تر هەمان شت بڵێن، ئەمە هەلەیە؟ ناشکرێت هەموو چاکەو خراپییەکان بخەیتە ملی ئەو،

چونکە ئەوانیش هەروەک تیپێکی تۆپی پێ وان، پێکەوە لە سەرکەوتن و شکست بەرپرسن، لەهەمان کاتدا هەروەک چۆن هەلەیەکی گۆلچی تیپێک یان بەرگریکارێک، ئەوا تیپەکە تووشی دۆڕان دەکات ئەوا سەرکردە و کەسەکانی سیاسیش هەروان، جا کاتێک تیپێک یاریزانی بەلێهاتوو پێدەگەیەنێ بەپێی ئاست پلە دەبێت، یان ڕاهێنەری تیپەکە لەنێو یانەکەی سەیری ئاستی یاریزانەکانی دەکات، کەسە باشەکان هەلدەبژێرێت، ئاواش پێویستە سەرکردەکان و کەسانی نزیکی ئەو کارەیان هەبێ، نەک کەسانێک بەسەریان داهەبدا ئەوان ببنە پێش، چونکە ئەمە هەلەیە و ناکرێت وا بێت.

تێبینی: ئەمە نەک بۆ سیاسیەکان دەبێ، بەڵکوو بۆ هەموو بوارێک و شتێک دەبێ کە کەسانێک وەک سەرکردە ڕۆڵ دەبینن

تێبینی تریش ناکرێت هەر سەرکەوتن و هەڵەو شکستێک تەنیا سەرکردە لێی بەرپرس بێت، بەلکو هەموو ئەوانەی لەگەڵیدان لێی بەرپرسن بەس بەپێی ئاستی پلەیان ئەمەش بە مێژوو هەروایە دەبێ وا بێت

تێبینی تریش پێویستە ڕاوێژکارەکان و کەسانی تریان ڕووبەڕوو لێهاتوویان بسەلمێنرێت یانی سەد پرسیاریان لێبکرێت ئەوانیش ڕووبەڕوو وەڵام بدەنەوە بەپێی ئەمەش ئاستی ڕاستەقینەیان دەردەکەوێت ئاواش هەلیانبژێرن نەک هەژار بن لەڕووی هزرەوە چونکە ئەمە زیانی دەبێ نەک سودگەیاندن.

ئەو ڕووداوانە چۆن ڕوودەدەن؟ یان بۆ ڕوودەدەن؟… زانا رەزاق

یەکەم هۆکار کاتێک تۆ هەلەیەک یان هەر شتێکی تر لە کەسی تر دەبینی ئەوا بەشێوەیەکی جوان و باش پێی نالێیت و باش بۆی شیناکەیتەوە ، بەزمانێکی توند پێی دەلێی مرۆڤیش بوونەوەرێکی هەست و سۆزییە زیاتر لە ئەقلانی هەر بۆیە ئەویش ئەگەری زۆرە بەدوو شێوە وەلامی هەبێ بۆت :

یەکەم یان ئەوەتا خۆی بێدەنگ دەکات و هیچ نالێت چونکە لەژێردەستی تۆدایە یان ئەوەتا وەلامی دەبێ بۆت ئەوەش یەکەمجار خۆت لێی بەرپرسی ئەوجا ئەو پاشان ئەو ڕووداوانەی یان بلێین ئەو کێشانەی درێژە دەکێشێت دواتر لەماوەیەکی زۆردا بەسەردا دەڕوات دەتەقێتەوە ئەوا ئەو کەسەی تاوانەکەی کردووە جا تاوانی گەورەش بێ کەسێکی خراپ نیە بەلکو لەناچاری ئەو کارەی کردووە هیچی لەبەردامدا نەماوە هەرچەندە ئەمەش کارێکی باشنیە بەلام مەبەستم ئەوانەی پشوودرێژن خراپنین بەلکو وای لێدێت و وای لێدەکرێت.

دووەم کاتێک هاوڕێییەکانت پشتگیری ئەو ڕەفتارەت دەکەن چونکە لەسەر ئەساسی هاوڕێیەتی شت بڕیار دەدەن ئەوا ئەوەش هۆیەکی ترە کە ئەو کەسەی بەرامبەرت زیاتر شتەکان لەناخی پەنگی پێبخواتەوە. لەهەمان کاتدا لەو کۆمەلگایە هاوکاری مرۆڤی خراپ زیاتر دەکرێت لە مرۆڤی باش و چاک ئەوەش هۆکارێکی زۆر بوونی ئەو ڕووداوانەیە
یانی بەشێوەیەکی گشتی هەست بەهێزێک دەکات بەرامبەر کەسانی تر.

سێیەم چونکە لە زۆربەی بوارەکانی کۆمەلگا لە هەژاری هزری و ئاستی هۆشیاری نزمدان بۆیە ئەمانە زۆربەیان بەدڵ و بەترس و شتی تر کار دەکەن ڕۆلی دەرپەندانی بەسودەکان لەگەل گرنگیدان بەدڵ قسەکردنەکان زۆرە ئەمە لەهەموو شوێنێکی کۆمەلگا وایە و سەدا سەدویەکی کورد بەحەزە نەک بەسود جگە لەوەش.

هەموو میدیا حزبییەکان ئەوانی تریش تەنیا ئەو کەسانە بانگهێشت دەکەن کە لەخۆیانن، بۆیە پێویستە میدیاکان و هەموو شوێنەکان هی هەمووان بێت نەک تەنیا کەسانێک یانی هاولاتی و شتەکان وەک بنەماو مەبدەئی بێت
یانی دەبێ مرۆڤی بەتوانا لە بوارەکان دابنرێت نەترسین و ئازادی

بیروڕاش هەبێ مەبەستم ئەوەنیە هەموویان وان بەلکو لەناو هەمووان زۆرینەی ئاوا دیارن کاتێک زۆرینە وا دیارە ئەوەش ئاوا دەبینرێت.

چوارەم هیچ کەسێک دان بەهەلەو خراپی خۆی دانانێت زۆرێکیان باسی هەلەو خراپی بەرامبەر دەکەن ئەمەش بۆ بەرامبەر باشە کەچی بۆ خۆیان وانین، تۆ سەیری ئەو ڕووداوە بکە زۆرێکیان پالەوان بوون بەلام لێیان بکۆلیتەوە ئەوانیش هۆکارێکی سەرەکین بۆ ئەو ڕووداوانە زیاتر لەوانەی لەو ڕووداوانە بێدەنگن خۆی لەڕووی دەروونیەوە ئەوانەی هەلەو کەم و کورتیان زۆرە زۆر دەنگ هەلدەبڕن دەگمەنیا بێدەنگ دەبێ.

پێنجەم زەنگێکی مەترسیدار ئەوەیە لەو ڕووداوەو ڕووداوەکانی تر زۆرێک لەکاتی توڕەیی بکوژە دەلێنەوە

ئەمە ڕاستە لەڕووی دەروونییەوە کاتی هەلجوونیەتی بەلام کە وا دەلێ ئەگەر زۆرێک وا بێت هەر ئەو زۆرەش کاتی کاری وا زوو کارەکەش دەکات ئەگەر بە کوشتن و چەکیشەوە نەبێ ئەوا ڕووبەڕووب□وونەوەیەتی بەجۆرێکی تر ئەمەش خۆی لەخۆیدا کێشەو سەرەتای کێشەیە.
ئەو ڕووداوانە چۆن ڕوودەدەن؟ یان بۆ ڕوودەدەن؟

یەکەم هۆکار کاتێک تۆ هەلەیەک یان هەر شتێکی تر لە کەسی تر دەبینی ئەوا بەشێوەیەکی جوان و باش پێی نالێیت و باش بۆی شیناکەیتەوە ،بەزمانێکی توند پێی دەلێی مرۆڤیش بوونەوەرێکی هەست و سۆزییە زیاتر لە ئەقلانی هەر بۆیە ئەویش ئەگەری زۆرە بەدوو شێوە وەلامی هەبێ بۆت :

یەکەم یان ئەوەتا خۆی بێدەنگ دەکات و هیچ نالێت چونکە لەژێردەستی تۆدایە یان ئەوەتا وەلامی دەبێ بۆت ئەوەش یەکەمجار خۆت لێی بەرپرسی ئەوجا ئەو پاشان ئەو ڕووداوانەی یان بلێین ئەو کێشانەی درێژە دەکێشێت دواتر لەماوەیەکی زۆردا بەسەردا دەڕوات دەتەقێتەوە ئەوا ئەو کەسەی تاوانەکەی کردووە جا تاوانی گەورەش بێ کەسێکی خراپ نیە بەلکو لەناچاری ئەو کارەی کردووە هیچی لەبەردامدا نەماوە هەرچەندە ئەمەش کارێکی باشنیە بەلام مەبەستم ئەوانەی پشوودرێژن خراپنین بەلکو وای لێدێت و وای لێدەکرێت.

دووەم کاتێک هاوڕێییەکانت پشتگیری ئەو ڕەفتارەت دەکەن چونکە لەسەر ئەساسی هاوڕێیەتی شت بڕیار دەدەن ئەوا ئەوەش هۆیەکی ترە کە ئەو کەسەی بەرامبەرت زیاتر شتەکان لەناخی پەنگی پێبخواتەوە.
لەهەمان کاتدا لەو کۆمەلگایە هاوکاری مرۆڤی خراپ زیاتر دەکرێت لە

مر□قی باش و چاک ئەوەش هۆکارێکی زۆر بوونی ئەو ڕوواوانەیە یانی بەشێوەیەکی گشتی هەست بەهێزێک دەکات بەرامبەر کەسانی تر.

سێیەم چونکە لە زۆربەی بوارەکانی کۆمەلگا ل□ ه□زاری هزری و ئاستی هۆشیاری نزمدان بۆیە ئەمانە زۆربەیان بەدڵ و بەترس و شتی تر کار دەکەن ڕۆلی دەرپەندانی بەسودەکان لەگەل گرنگیدان بەدڵ قسەکردنەکان زۆرە, ئەمە لەهەموو شوێنێکی کۆمەلگا وایە و سەدا سەدویەکی کورد بەحەزە نەک بەسود، جگە لەوەش هەموو میدیا حزبییەکان ئەوانی تریش تەنیا ئەو کەسانە بانگهێشت دەکەن کە لەخۆیانن، بۆیە پێویستە میدیاکان و هەموو شوێنەکان هی هەمووان بێت نەک تەنیا کەسانێک یانی هاولاتی و شتەکان وەک بنەماو مەبدەئی بێت. یانی دەبێ مر□قی بەتوانا لە بوارەکان دابنرێت نەترسین و ئازادی بیروڕاش هەبێ مەبەستم ئەوەنیە هەموویان وان بەلکو لەناو هەمووان زۆرینەی ئاوا دیارن کاتێک زۆرینە وا دیارە ئەوەش ئاوا دەبینرێت لەگەل ه□زاری هزرە لە هەموو شوێنەکان و بوارەکانی کۆمەلگا بەلگەشم زۆرێک بۆچوون و بیرۆکەکانیان پێدەچێت لەگەل وەکو یەکن.

چوارەم هیچ کەسێک دان بەهەلەو خراپی خۆی دانانێت زۆرێکیان باسی هەلەو خراپی بەرامبەر دەکەن ئەمەش بۆ بەرامبەر باشە کەچی بۆ خۆیان وانین

تۆ سەیری ئەو ڕوواوە بکە زۆرێکیان پالەوان بوون بەلام لێیان بکۆلیتەوە ئەوانیش هۆکارێکی سەرەکین بۆ ئەو ڕووداوانە زیاتر لەوانەی لەو ڕووداوانە بێدەنگن خۆی لەڕووی دەروونیەوە ئەوانەی هەلەو کەم و کورتیان زۆرە زۆر دەنگ هەلدەبڕن دەگمەنیا بێدەنگ دەبێ

پێنجەم زەنگێکی مەترسیدار ئەوەیە لەو ڕووداوەو ڕووداوەکانی تر زۆرێک لەکاتی توڕەیی بکوژە بکوژە دەلێنەوە

ئەمە ڕاستە لەڕووی دەروونییەوە کاتی هەلجوونیەتی بەلام کە وا دەلێ ئەگەر زۆرێک وا بێت هەر ئەو زۆرەش کاتی کاری وا زوو کارەکەش دەکات ئەگەر بە کوشتن و چەکیشەوە نەبێ ئەوا ڕووبەڕووب□وونەوەیەتی بەجۆرێکی تر ئەمەش خۆی لەخۆیدا کێشەو سەرەتای کێشەیە

دۆستی تۆ دوژمنی تۆیە؟! دوژمنی تۆ دۆستی تۆیە… زانا ڕەزاق

زۆرجار دۆستی تۆ دوژمنی تۆیە ،دوژمنی تۆش دۆستی تۆیە.

یەکەم کاتێک تۆ نووسەری یان هەر کەسێکی تر ئاوا هەڵەیەک بەرامبەر کەسی تر دەکەی، ئەویش چاوپۆشیت لێناکات ،یان هەڵەکەت پێدەڵێت ،یان داوای یاساییت لەسەر تۆمار دەکات ئەوا ئەمە بۆ تۆ زۆر باشە، چونکە بەهۆی ئەمەوە هەڵەی تر و تاوانی تر ناکەیت بەڵام کە چاوپۆشیت لێکرا یان خۆت زانیت ،هەڵەی خۆت گوێت پێنەدا لەوانەیەو بە ئەگەری زۆر ڕۆژێک بێت تووشی کەوتنی گەورەت بکات ، بەهیچ هەڵنەسییەوە .

بەڵام دۆستەکە لەگەڵت وانیە و واناکات وادەزانێ باشە بەس خراپە ، ئەوەی سەرەتا ووتم باشە نەک ئەوەی تر.

بۆیە ئەمەی مرۆڤەکان هەڵەو شکست بەمان باشترە لەسەرکەوتن و هەڵەنەکردن، چونکە سودی تێدایە بەمەرجێک دانی پێدابنێن .

دووەم کاتێک تۆ فێرخوازی لە زانکۆ و شوێنی تر ئەوا ئەگەر لەگەڵ مامۆستاکە پەیوەندیت زۆرباش بێت یان خزم و برای ئەو بیت، هاوکاری باشت دەکات لەوەی کە پێشوەختە نمرەی باشت پێبدات، بەڵام ئەوە وا دەکات بە ئارەزووی خۆت چەند بخوێنی یان نەخوێنی، چونکە تۆ دەزانی دەردەچیت و بێترسی، بەڵام ئەگەر مامۆستاکە توندبوو لەگەڵت یان ڕقیشی لێبووی زۆر توند و تێل دەبێ لەگەڵت ئەوە بۆ تۆ زۆر باشە ،چونکە ئەمە وا دەکات تۆ بخوێنی و خۆت ماندووبکەیت چونکە تۆ لە ئەنجامەکە دەترسی یان ئاواتێک و ئامانجێکی گەورەترت هەیە.

خۆی ئەوەش یەکەم لەبەر ئەوە وا دەکات وادەزانێ باشە بەس خراپە دووەمیش وادەزانن خراپە بەس باشە.

سێیەم کاتێک کەسێک دزیت لێدەکات تۆش زانیت یان دەزانی ئەوە ئەوەش بۆ تۆ باشە، چونکە ئەمە وادەکات تۆ هەڵەو کەم و کورتیەکانت چارەسەر بکەیت یان ڕێگای تر بدۆزییەوە، بەڵام ئەگەر هیچ دزییەکت

لێنەکرابا ئەوا تۆ هەلە و کەم و کورتییەکانت نابینی، لەوانەیە ڕۆژێک بەجۆرێک دزیت لێبکرێت هەموو سەروەت و سامانت لێبردرێت و ئیفلاسیان پێکردبای. یانی دەکرێ بلێن دزی کردن هەبوونی دزیش باشە چونکە ئەزموونت پێد□ بەخشێت.

چوارەم چونکە ئێمەی مرۆڤەکانی کۆم□ل□گ□ی ڕۆژهەلاتی هۆشیاریمان نزمە یان بلێین چەمکەکان و شتەکانمان بۆ شینەکراوەتەوە ئەوا زۆرجار ئاشکراکردنی تاوان و شێوازی تاوان خراپییەکان خراپە باش نیە ،چونکە کەسانێک سودی لێوەردەگرن چونکە ل□ بەرژەوەندییانە بەلام زوو ئاشکرا دەبن ، بەلام کەسانی تریش ئەزموون لە شێوازەکەی وەردەگرن کە مرۆڤانێک هەن ئاوا تاوان و شتی خراپ دەکەن.

پێنجەم کاتێک تۆ نرخی بەنزین یان هەر شتێکی تر گران دەکەی ئەوا بۆ تۆ زۆر باش نیە، چونکە لەدوورمەودا ووردە ووردە خەلک لێت دووردەکەوێتەوە، یانی کڕیارت کەم دەبێتەوە، بەلام ئەگەر نرخی شتومەکەکان شتی تر هەرزان بوو ئەوا بۆ تۆ زۆر باشە، چونکە ئەمە وا دەکات ووردە ووردە خەلکی زیاتر بێتە لات ، زیاتر بیفڕۆشیت ،کاتێکیش زۆر فڕۆشرا ئەوا بۆ خۆت قازانجی باشیش دەکەی ،چونکە ئەگەر بلێین لە شوێنێک نرخی شتومەکێک دە هەزار بێ هەزاری قازانج بکات تۆش بە نۆ هەزار بیفڕۆشی خەلکیش ئاشنا و زانیاری لەسەر هەردووکی هەبێ ئاوا هەردووکتان
هی کێ لەڕۆژێکدا زیاتر دەفڕۆشێت ؟ ئەی دوو مانگ ؟

بێگومان ئەوەی هەرزانترە هەر بەهۆی ئەمەشەوە حیسابی فڕۆشتنەکەشی بکەین بۆمان دەردەکەوێت لە دوورمەودا قازانجی هی تۆش لە هی ئەو کەسە باشە کە شت گرانتر دەفڕۆشێت .

داگیرکردنی ولاتان لەلایەن یەکێک ل□ بانگخوازە تورکەکان ئەویش

فەتحولا گولەن ە… زانا رەزاق

فەتحولا گولەن لەسالی 1941 ل□ پارێزگای ئەرزەڕۆم لەدایک بوو هەر لەخێزانێکی دینی هەر لەتەمەنی مندالیەوە خراوەتە بەر خوێندنی دینی دواتر لە مزگەوتی کەسانی پازاڕی لەئەزمیر دەبێتە ووتابێژ هەر لەو سەردەمەش دەبێتە گەڕۆک لەناو شار دا ئەو توانیویەتی کاریگەری لەسەر خەلک دابنێت بۆیەش خەلک لێی کۆدەبوونەوە دوای ئەوەی ئامانجی یەکەمی دەپێکێت ئەو بیر لەپیلانی دووەمی دەکاتەوە کە ئەویش دروست کردنی قوتابخانەو بەشە ناخۆیی و گ□قارە ئامانج لەدروست کردنی ئەمانەش ئەوەیە لەو ڕێگەیەوە بتوانێت بیرو فکری خۆی بلاو بکاتەوە لەوەش سەرکەوتوو بووە دوای ئەوەی توانیویەتی لەبناخە سەرکەوتوو بێت میدیاو ڕاگەیاندنی دروست کردووە کارەکانی ڕۆژ بەڕۆژ لەپەرەسەندن دابووە و ئامانج گەلێکی هەبووە

دوای ئەوەی توانیویەتی جێی خۆی لەکۆمەلگای تورکی بکاتەوە پەلی بۆ دەرەوەش بهاوێژێت ئەمەش دوای ڕووخانی یەکێتی س□ق□ی□ت لەسالانی نەوەدەکان ئەو بەبیانوو هاوکاری وولاتانی ئاسیای ناوەڕاست فکرو بیریشی لەو وولاتانە بلاو بکاتەوە بەتایبەت لەناو چینە هەژارەکان کە ئەو هاوکاری دەکرد ئەمەش بەهۆی گ□قارو کردنەوەی قوتابخانەو پێشکەشێ کتێبەکانی هەم لەقوتابخانە هەمیش ل□گ□قارەکانی قسەو ووتەی خۆی بلاو کردۆتەوە یانی مەبەست و مەرامی لەو کردنەوەو هاوکارییە بۆئەوە بووە کە بتوانێت جێی خۆی لەناو خەلکی ئاسیای ناوەڕاست بکاتەوە دواتر پەلی هاوێشتۆتە کیشور دواتر زۆرینەی وولاتانی جیهان ئێستا توانیویەتی لەسەدو هەفتا وولات جێی خۆی بکاتەوە.

فەتحولا گولەن کەسێکی بەرژەوەند خوازبووە هەر بۆیەش سودی لەو هەموو ڕێگایەک وەرگرتووە بۆ مەرام و ئامانجی خۆی ئەو لەسالانی دوو هەزار دوو هەزار یەک هاوپەیمانی ئەردۆخان بووە دواتر بەرە بەرە پەیوەندییەکانیان تێکدەچێت لەسالی دوو هەزاروسێزدە تەواوی پەیوەندییان نامێنێت بۆچی پەیوەندییان تێکچووە ؟بەڕای من ئەو ئەردۆخان کاری پێنەماوە بەهۆی ئەو توانیویەتی خۆی بەهێز بکات یانی ئامانج لەو هاوپەیمانیی□ لای ئەردۆخان ئەوە بووە کەماوەیەک سودی لێببینێت دواتر لێی دوور کەوێتەوە بەڕای من فەتحولا گولەن ویسویەتی سود لەهەمان سیناریۆی بنەمالەی سهودو بنەمالەی مهەمەدی وەهابی لەسهودییە وەرگرێت یەکێکیان سیاسەت ئەوەی تریشیان کار لەکۆمەلگە یانی پێگەیاندنی تاک لەسەر ئەو ئایدۆلۆژیایەی لەسەر

دەڕوات و دایمەزراندووە دوای ئەوەی بتوانێت کۆمەلگا لەڕێگەی تاکەکانەوە کۆنتڕۆل بکات ئەوا کاری تریشی و ئامانجی تریشی بۆ ئاسانو سانا دەبێت بەلام ئەو نەیتوانیوە ئەوە بەدەست؛ بهێنێت سەبارەت بەکوردیش دژی ڕێککەوتنی بەڕێز ئۆجەلان و ئەردۆخان بووە و بەڕێککەوتنی قوڕەیشەکان لەگەل پەیامبەری ئیسلام شوبهاندوویەتی ئێستا لەئەمەریکا دەژی لەویلایەتی بەنسلڤانیا لەوێش کارو چالاکی دەکات سەرپەرشتی تەواوی ئەو لقانەش دەکات کە لە سەدو هەفتا وولات بوونیان هەیە ئەگەری هەیە هەمان سیناریۆی ئێران لەتورکیا دووبارە بێتەوە گولەنیش وەکو خومەینی بەلام بگەڕێتەوە ئایا دەتوانێت؟یان پێشتر توانیویەتی ئەو بکات؟ بەڕای من ئێستا زەهمەتە چونکە هەولی بنبڕ کردنی دەدرێت لەتورکیا ئەردۆخان و سەرکردەکانی تری ئاک پارتی هەتا ئێستا ئەو مەترسی دەزانن لەسەر خۆیان بۆیەش هەولی جدی دەدەن کە گولەن ڕادەستی تورکیا بکرێتەوە ،،،،

چۆن کار دەکەن ؟ چۆن لایەنگر بۆ خۆیان پەیدا دەکەن ؟چۆنیش کاریان کردووە.

یەکێک لەو ڕێگایانەی ئەوان بەکاری دەهێنن و بەکاریان هێناوە ئەوەیە کە لەڕێگەی ئەندامەکانیانەوە هەولی ڕاکێشانی خەلک دەدەن ئەمەش چۆن؟ بۆ نموونە مامۆستایەک یان قوتابیەک لایەنگری ئەوانە لەزانکۆ یان قوتابخانە یان هەر شوێنێکی تری کار ئەوا ئەوان؛لەڕێگەی ئەو کەسانە کەسە ڕادەکێشن ئەمەش بەبیانووی ئەوەی کە قوتابیەکی زیرەک هەیە وانەیان پێدەلێت یان مامۆستایەک کە ئەو کەسە؛دەچێت ماوەیەک وانەی پێدەوترێت پاش ئەوەی کەماوەیەک دەڕوات ئینجا دەست بەنوێژ کردن دەکەن و کتێب و فکرەکانی گولەن بەو کەسە ئاشنا دەکەن تەنانەت پێشیان ووتراوە کە سەد سال جارێک زانایەک دێت و لەلای ئەوان خۆی چواردە کەسن سهید نورسی سێزدەمینە گولەنیش چواردەمین لەمەش ئامانجیان هەیە تا لایەنگرانی خۆیان وا تێبگەیەنن پاش ئەو کەسی تر نایەت دووەمیش ئەو یەکێک لەو زانایانە بەو جۆرە قسەو ووتەو کتیبانە بەهۆی ئەمانە دەکەوێتە ژێر کاریگەری ئەو بۆچوون و ووتانە ئەو ڕێگایە هەر بەردەوام دەبێت تا پێویستیان پێی هەبێت بۆ ئەو گەڕەک و شارو ناوچەو وولاتان و کیشوەرو جیهان سەرەکیان هەیە کە ئەوان بە هەر یەک لەوانە ناوێکیان بەکارهێناوە ئەو کەسانەش کە وانە و ئایدۆلۆژیای ئەو بلاو دەکەنەوە ماوە ماوە مالەکانیان ژمارەی تەلەفۆن لەتورکیا دەگۆرن تەنانەت ناوی خۆشیان دەگۆرن بۆ نموونە جارێک ناوی ئەهمەدە لەجێگای تر مهەمەدە ئەوا بە ئەوەی ئاشکرا نەبێت ئەمە ڕێگایەک لەو ڕێگایانەی کە تاک بەخۆیان

ڕادەکێشن.

چەن وولاتان داگیر دەکەن ؟چی دەکەن بۆ ئەمە ؟ مەرام و ئامانجی ڕوونی ئەوان چییە؟

پرسیاری یەکەم چەن وولاتان داگیر دەکەن یەکەم ئەوەیە کە ئەوانە؛ هاوکاری هەزاران دەکەن دواتر بەڕە بەڕە کە هاوکارییەکان بەردەوام بوو ئەوا پاش ماوەیەک کە بەسەر ئەو هاوکارییە بەردەوام دەبێت ئەوجا لەگەڵ هاوکارییەکە کتێبەکانی گولەن بەدیاری دەبەخشن بەو کەسانە دواتر گۆڤار ئینجا قوتابخانە لەدوای ئەوەش شوێنی پەروەردەکردنی تا دەبێتە ئەندامیان ئەو ئەندامانەش ئەرکیان ئەوەیە فکری گولەن بلاو بکەنەوە بەهەر ڕێگایەک بێت.

دووەم گۆڤار

سێیەم قوتابخانە لەقوتابخانەش جۆرێک بەرپرس هەیە مندالی خۆی دەنێرێتە ئەو جێگایە دواتر ئەو مندالە کە گەورە دەبێت بەهۆی باوکییەوە یان بەشێوەی تر دەبێتە بەرپرس بەهۆی ئەمەش دەتوانرێت کەسانی تر بۆ خۆیان ڕاکێشن ڕاکێشانەکەش بەهۆی کار کردن بۆیان یان ئەو کەسانە دەبنە بەرپرس بەهۆی ئەمەشەوە دەگەنە دەسەلات یەکێک لە ئەفسەرەکانی تورک بەڕۆژنامەی هاڤینگتۆن پۆستی ڕاگەیاندووە کە گولەنییەکان زۆر هاوکاریان کردووە بۆ ئەوەی بگات بەو شوێنە ئەمەش بەهۆی ئەوەی کە پێیان وتووە بڕۆ سوپا کە ئەو دەچیت وەردەگیرێت لەوێش کەسی خۆیان هەبووە پرسیاری تاقی کردنەوەشیان بۆ هێناوە ئەویش بۆ نموونە وەلامی چل پرسیاری بەڕاستی وەلام داوەتەوە پێنجیش بەهەلە بۆ ئەوەی گومانی لێنەکەن من سەد لەسەد نازانم ئەوە تا چەند ڕاستە ئایا ئەوە پیلانی ئەردۆخانە یان نا بەلام لەهەردوو هالەتیش ئیسلامییەکان کاری ناشرین و نا ئەخلاقی دەکەن بۆ گەیشتن بەدەسەلات و لەویش مەرامەکانیان بهێننە دی گولەن لەڕێگەی ئەوانە دەتوانێت دەست بەسەر جومگەکانی دەسەلات دابگرێت لەهەر وولاتێک بیەوێت لەسالانی دوو هەزاریش هاوکاری ئەردۆخانی کردووە کە بەهۆی ئەوەوە توانیویانە دەست بەسەر پۆلیس دابگرن هەر کەسێک نەیاریان بێت لایان بردەوەو کەسانی نزیک لەخۆیان دایان ناوە دواتر مەرامی و ئامانجی گولەنییەکان ئەوەیە کە هوکمی هوسمانییە تورکەکان زیندوو بکاتەوە هوسمانییەکان بەشەر وولاتیان داگیر دەکرد ئەویش بەکتێب و قوتابخانە بەبیانووی ئەوەی هاوکاری هەزاران دەکات ئەگەر مەبەستی خزمەتە بەچی ئایدۆلۆژیای خۆی لەڕێگەی کتێب نامیلکەو گۆڤارەکان لەگەڵ قوتابخانەوە و ڕێگاکانی تر بڵاو دەکاتەوە ؟ بۆ دەبێت وا

بکات ئەگەر مەبەست داگیرکاری نیە ؟پێشتر تەنیا لەتورکیا هەبوو کەچی ئێستا لەسەد و هەفتا وولات هەیە ! ئەو دەیەوێ یەکەمجار کار لەسەر تاک بکات بەهۆی تاکەکانیش لەکۆمەلگا شوێنی خۆی بکاتەو□ ب□□؛ تا زۆرینەی کۆمەلگا کۆنترۆل دەکات ئینجا ئامانجە گەورەکە کە خۆی دەست بەسەر کۆمەلگا دادەگرێت.

فەتحولا گولەن یان هەر سەرکردەیەکی ئیسلامی کە توانیان تاک بۆ خویان ڕابکێشن دوای ئەوە گولەن هەرچی ووت لەسەر ڕێگاو ڕێچکەی ئەوانە دادەڕۆن چونکە کەوتوونەتە ژێر کاریگەری ئوان یەکەمجار بەنەرم نەرم ئایدۆلۆژیایەکەیان لەمێشک دەچەسپێنن دواتر بڕە بڕە بۆ توندی دەڕوات یان ئەگەر گولەن و ئەوانی تریش وا بکەن ئەوا هەر لەگەلیدان چونکە شوینکەوتووی ئەون پەروەردەکراوی ئەون قسەکانی ئەو بەهەقیهەتی ڕەها دەزانن ئەوانە یەکەمجار کار بۆ پەیدا کردنی جەماوەر دەکەن لەڕێگەی پەروەردە بەفکرو تێڕوانینی خۆیان کە ئەمە چەسپا ئەوا ئەوانە لەگەلی دان پشتیوانی ئەوانەن چونکە پەروەردەی دەستی ئەوانەن ….

تێبینی حەوتی تەموزی دووهەزارو هەژدە ل□ ئەکاونتم باسم کردووە.

دواتر پاش ئەوە نامیلکەیەکم لەسەری نووسیوە.

بۆ شۆڕشگێرانی باکور و ڕۆژهەلات و شوێنی تریش؟… زانا رەزاق

یەکەم پێویستە ئێوە ئەگەر هەماهەنگیتانیش لەنێوانتان نەبوو، پێویستە ڕەخنەی بنیاتنەر لەیەکتری بگرن نەک شێوەی تر ،چونکە شێوەی تر زیان بۆ هەمووتانە خەلکێکیش لەنێو کوردستان بەهۆی ئەمەوە لێتان دووردەکەوێتەوە ،یانی ئێوە یەکتری ناشرین دەکەن ئەمەش خەلک ئەم شێوازە دەبینێت لەبەر ئەوەش بۆتان زیانە .

دووەم پێویستە ئێوە زۆر خۆتان مەکەنە دوژمنی کوردەکانی دژی ئێوە شەڕ دەکەن یانی ئەوانەی لەگەل دوژمن و داگیرکەر دێن ئاوا زۆر هەستیاربن لەگەلیان چونکە داگیرکەر ئەمە بە مەبەست و ئامانجی

ئەوە دەیکات کە ئەوە و ئەوان بکاتە دژی یەکتر هەر بەیەکتریش خەریکبن.

سێیەم چەندی پێتان بکرێ ئەو کوردانەی ناو وولاتەکە کە ڕەشنبیرن هەروەها خاوەن پێگەی کۆمەلایەتین لە خۆتان نزیک بکەنەوە دواتر پێویست ناکات بیکانکەنە دوژمنی خۆتان، پێویستیشە لە هۆکارەکانی ئەوانە بکۆلێتەوە دواتر بەهۆی هۆکارەکانیان لەخۆتان نزیکبکەنەوە هەم خاوەن پێگەکان هەمیش ئەوانەی ڕەشنبیرن یانی سەرەڕۆمەکانی کورد و نەتەوەی تر لەنێو کوردستاندا.

چوارەم پێویستە هەموو حزبەکانی کوردستان لەهەر پارچەیەک (هەرچەندە لای من پارچە و شت نییە یەک کوردستان هەیە بەلام بۆ ئەوەی ڕوون بێت). لەو پارچە لەنێوان لایەنەکان ململانێی تەندروست هەبێت نەک هێزێک لە پارچەیەک هێزێکی تر لە پارچەیەک ململانێیان هەبێ ئاوا و ئەگەر ئەوە دەتوانێ کورد لە هەموو بەشەکانی سەرکەوتووبێت ئاوا باشنییە و پڕە لە زیان بۆ کورد داگیرکەرانیش هەر ئەوەیان دەوێت.

پێنجەم ئەوە پێویستە ڕەشنبیرانەکتان هەبێ خەلکی حکومەتی داگیرکەرەکە هۆشیار بکاتەوە لەڕێگەی پێدانی زانیاری زیاتر کە ئەوە داوای مافی کورد و نەتەوەی تری کوردستان دەکەن وەکو ئەوان مرۆڤن خاوەن ماف و ژیانێکی باشن.

شەشەم هیچ کات بیر لە شەڕی یەکتری نەکەنەوە بەهیچ شێوەیەک چونکە ئەمە پیلانی دوژمنانی کوردستانە و کاریگەری خراپیشی ماوەیەکی زۆر دەمێنێت ئەگەر سەیری مێژووی ڕابردووی دوور ڕابردووی سالانی پێشووی زۆر وولات بکەی ئاوا بۆتان ڕوون دەبێتەوە ئەمە هەمووی پیلانە خەلک و سیاسیەکانی ئەو وولاتانە پێوە خەریک دەکات.

حەوتەم وەکو نشتیمانیانە بیربکەنەوە هەرچەندە ئەوە ئاوان یانی هەموو نەتەوەکانی کۆمەلگای کوردستانی خۆتان بەخاوەنی ئەوانیش زیاتر بزانن هەلوێستتان هەبێ کە کرداری خراپ دژی ئەوانیش کرا.

هەشتەم باشبوونی کۆمەلگای کوردستان بەشی باشوری ئەوا ئەوەش کاریگەری زۆر باشی بۆ شۆڕش و خەباتەکەی ئەوەش هەیە خراپیشی کاریگەری خراپی هەیە کاتێکیش میدیای دەسەلاتدارانی ئەو وولاتانە خراپی باشور دەگوازنەوە بۆ هەمە نییە؟!

نۆیەم پێویستە ئەوە شەهیدەکان وەک شەهیدی نشتیمان بێجیاوازی بەهی

خۆتان بزانن لە ئێستاوە کۆمەلگای ئەوە دابەشی ئایدۆلۆژیی و شتی تر نەکەن ئەمە زۆر خراپە بەلکو وابکەن خۆتان بە نوێنەری هەموویان بزانن بە جیاوازی.

دەیەم هەر لە ئێستاوە حکومەتێکی بچوکتان هەبێ لە هەموو بوارەکانیش بە پسپۆڕی جیاوازییەکانەوە خۆتان لەڕا بەهێنن.

دواتر هەم لەنەو خۆتان هەمیش بە حکومەتە بچووکەکە وابکەن کە پلەندی بە ئاست و تواناکان هەبێ بە پێی پلەبەندیش بچنە پێش.

جیهانبینی من… زانا رەزاق

یەکەم بەم گرنگ نیە کە لەپارچەکان خەبات و شۆڕش دەکات گرنگ کورد بێت .

دووەم بەم گرنگ نیە کە حوکمڕانی پارچەکان دەکات ئەوەش گرنگ کورد بێت .

سێیەم دژی هەموو داگیرکەرانم هەموویان لەیەکسانن .

چوارەم لای من گرنگە کوردەکانی لەپارچەکان یەکگرتوو بن و لەسەر شتەکانیش ڕێکبکەون جا چۆن ڕێکدەکەون گرنگ نیە لەلام .

پێنجەم پێویست دەکات ئەوانەی ڕەخنەشیشدەگرن لەپارچەیەک هەموو ڕەخنەو سەرنجیان بە کاتی پێویست هەلبگرن .

شەشەمیش ئەگەر پارچەیەک بەتەواوی مەترسی لەسەر نەما ئەو کات ئەتوانن ململانێ بە دەسەلاتداری بکەن .

هەوتەمیش زۆر گرنگە هێزە چەکدارەکان ببنە یەک هێز نەک لەهەر پارچەیەک چەندین هێز هەبێت .

تێبینی ئەوە بەپلەی یەکەم بە ئەو کەسانەیە لەمن نەگەیشتوون من لەپێشترو لەداهاتووش هەر ئاوام گرنگ بەمن خاک و نشتیمانە لەژێر دەسەڵاتی کوردەکان نەک وەکو کەرکوک و ئەفرینی لەبەت.

تێبینی ئەوەشم لە مانگی ئازاری دوو هەزارو نۆزدە لە ئەکاونتم بلاو کردۆتەوە ئێستاش شتێک ڕوونتر دەکەم کە ئەمە خاکمان کوردستانە تەنیا هی کوردەکان نیە بەلکو نەتەوەی تریشی تێدایە یانی ئەمە خاکمان کۆمەلگای کوردستانییە

ڕۆشنبیر ئاراستەکەرە نەک ئاراستەکراو… زانا رەزاق

ڕۆشنبیر کێیە؟
ئەرکی چیە؟
ڕەخنە گرتن لەڕۆشنبیران..
بەڕای من ڕۆشنبیر مەرج نیەخاوەن بڕوانامە بێت بەلکو زیاتر لەسەر خوێندنەوەو شارەزایی و ئەزموونەوە دەوەستێت لەبوارێک یان گشت بوارەکان هەروەها کەسێکە حەز بەزانین دەکات کەسێکە بێ بەرژەوەندی کۆمەلگا هەول دەدات یانی بەرژەوەندی گشتی دەخاتە پێش هەموو شتێک. لێرە دا دەتوانم بلێم ئەوە حەزێکە لەناخی کەسانی ڕۆشنبیر دایە کە بەردەوام حەز بەکار لەسەر بەرەو باش بوون و پێشخستن و بەرژەوەندی گشتی دەکا کەسێکیشە دووربینە و خوێندنەوەو ڕای بۆ پرسەکان و ڕووداو پێشهاتەکان دەخاتە ڕوو کاریشی لەسەر دەکات کاریشی لەسەر دەکات و هاوکار و یارمەتیدەر دەبێت بۆ بوارەکان.
دووەم ئەرکی ڕۆشنبیر چیە؟
ئەرکی ڕۆشنبیر خستنەڕووی ڕای بەشێوەیەکی سادە نەک ئالۆز یانی ڕوون ڕەوان و بەشێوەیەک هەموو کەسێک تێیبگات نەک کەسانێک نەک ناڕوون باشی نەک خراپی یان باشی نەک خراپی و جیاکردنەوەی ڕاستی لەهەلە هەروەها کەم و کورتییەکان دەستنیشان دەکات و ڕەخنە و پێشنیارو سەرنجی خۆی لەسەر دەلێت ئەمەش لەسەر ئەو ڕێگاو ئاڕاستەیەی کە کەسانی ڕۆشنبیر پێدا دەڕۆن نەک ئامانج یان بەرژەوەندی تایبەت یان مەرامێک دوور لەئەرکی ڕۆشنبیر خۆی لەپشت شاردبێتەوە. جا دەبێ ڕۆشنبیر ڕەخنە لەهەلەو کەم و کورتیەکان بگرێت نەک کەسانی خاوەن هەلە بکاتە ئامانج یان کەسانێک لای ئەو بەشێوەیەکی ڕەها باش بن کەسانێکیش خراپ بەشێوەیەکی ڕەها! یانی دەبێ مولکی هەقیقەت بێت هەم تاکی کۆمەلگا بێت هەم دەسەلات و ئۆپۆزسیۆنیش لەگەل گشت بوارەکان یانی لەگەل هەموویان بێ دژی هەموویانیش بێت ئەمەش واتە هەموویان باشیان هەیە هەمووشیان خراپەو هەلەو کەم و کورتیان هەیە پاش هەموو ئەمانەش دەبێ ڕۆشنبیر ئاراستەکەر بێت نەک ئاراستەکراو لەلایەن کەسانەوە یان سیاسی و بازرگان و هتد

ئیدی دەتوانم بلێم بەپێی ئەمە بێت ڕۆشنبیران نەیانتوانیوە ئەرکی خۆیان جێ بەجێ بکەن بۆیەش من بەپێویستی دەزانم لێرەدا ڕەخنە لەڕۆشنبیران بگرم و ڕای خۆمی لەسەر بلێم. ڕەخنەکەش بەم شێوەیە، لێرەدا دەمەوێ ئەوە بلێم لەزۆرێک وولاتان ڕۆشنبیران سیاسیەکان و تاک ئاڕاستە دەکەن بەلام لە وولاتە دواکەوتووەکان بەتایبەت هی خۆمان ئاڕاستە دەکرێن ئەمەش واتە ڕۆشنبیر لە ئەرکی خۆی لایداوە پێویستە بگەڕێتەوە سەر خالەکانی ئەرکی ڕۆشنبیرایەتی دواتر ئەوان وا بکەن سیاسیەکان ئاڕاستە بکەن نەک سیاسیەکان ڕۆشنبیران ئاڕاستە بکەن و لەگەل یەکتری هاوکاری یەکتر بن ئەمەش بۆ چاکەی گشتی نا بێ هیچ لەمانە لە ئەرکی خۆیان لابدەن چونکە لەئەرک لادان و یاسا لادان کۆمەلگا پێشناخات.
لەکۆتاییەشدا دەمەوێ ئەوە بلێم سیاسیەکان یان ڕۆشنبیران یان هەر شارەزاو بوارو پسپۆڕێک پێویست دەکا هاوکاری ئەو کەسانە بکەن کە تازە دێنەبوارەکان ئەمەش بەپێی پسپۆڕی خۆیان.

تێبینی لە کۆتاییەکانی دوو هەزار و نۆزدە لە ئەکاونتم بلاوم کردۆتەوە

ئەگەر وابوو، مانای وانیە تۆ ئاوای؟!… زانا رەزاق

یەکەم کاتێک تۆ لەنێو حزبێک بە پلەبەندی نەچوویتە پێش بەلام بە خزم خزمێنە چوویتە پێش و بوویتە بەرپرسێکی گەورە و خاوەن پۆستی بەرز ،مانای وانیە تۆ ئاست بەرزە ،یانی ناداپ□روەری و نایەکسانی و نائازادی هەیە. بەلام کە لەنێو حزبێک پلەبەندی بە ئاست چوویتە پێش ئەوا ئاستت ڕوو بەڕوو د□سلمێت.
پێویستە حزبەکان و هەموو شوێنەکانی تریش پلەبەندی ه□ بێت بەپێی ئاست و لێهاتوویی پلەکان ببڕێت، دواتر ئازادی تەواو هەبێ چونکە ئازاد تەواو سودیان پێدەگەیەنێت نەک کۆیلەی زۆر یانی یەک مرۆڤی ئازاد لەبیرکردنەوە بەقەد هەزار کۆیلە زیاترسودی هەیە.

دووەم کاتێک تۆ بوویتە نووسەر دەیان کتێبت هەبوو ئەوە مانای

وانیە تۆ نووسەرێکی باشی بەلکو باشی و خراپی لە ئاستی نووسینەکەدایە،هەروەها بە تەمەن زۆری نووسینیش نیە بەلکو بە مێشک و هزر و ئەزمووندارییە.

پاشانیش تۆرەکان و شتی تر لەگەل ڕووبەڕوو جیاوازترە بەتایبەت ڕووبەڕوو پرسیار لێکردنت و وەلامدانەوە.

سێیەم کاتێک تۆ لە بوارەکانی کۆمەلگا دامەزرای کەسانی تر دانەمەزران ،مانای وانیە تۆ لێهاتووتر و بەتواناتری، بەلکو ئەمە شتی ترە. چونکە نادادپەروەری و فۆڕمەکانی دامەزراندن خالانێکی سەقەتی تێدایە ، نەک بلێی سەردەمی بێت . بەلام کە دادپەروەری لە هەموو ڕوویەکی دامەزراندن هەبوو ئەوا شتێکی ترە.

چوارەم کاتێک تۆ بەهۆی خزمخزمێنە و شتی تر لە ڕاگەیاندن و میدیا کارت کرد ، زوو پلەت بەرز کرایەوە ئەوە مانای وانیە تۆ کەسێکی لێهاتوویی ، بەلکو بەدڵی ئەوان بووی نەک سودی ئەوان. بەلام کاتێک تۆ لە ڕاگەیاندن و میدیایەکی بە بنەما پیشەیی کارت کرد سزا و پاداشت هەبوو هەروەها هەمووتان ململانێتان بوو لەسەر شتی باش ئەوا بەهۆی ئەو ململانێ باشەکە چوویتە پێش ئەوا شتێکی ترە.

پێنجەم ئەگەر تۆ زۆر ووتار و نووسینت لە زۆر سایت بلاو کرایەوە کەسانی تریش هیچیان بلاو نەکرایەوە ،مانای ئەوەنیە تۆ نووسەرێکی باشی بەلکو بەهۆی هاوڕێیەتی و تەمەنی گەورەیی و شتی ترە ،بەلام ئەگەر دادپەروەری و یەکسانی و ئازادی تەواو هەبوو یانی بتوانی ڕەخنە لەوانیش بگری بۆشت بلاو بکەنەوە ئاوا شتی ترە .
هەرچەندە ڕەخنە نەک لەسودی ئەواندایە بەلکو لەسودی هەموواندایە.

پێنجەم کاتێک تۆ دکتۆرا و بڕوانامەی بەرز هەبێ خاوەن سەدان توێژینەوە بووی، مانای ئەوەنیە تۆ کەسێکی لە ئاستێکی بەرزی،لەوانەیە زۆرێکی هی خۆت نەبێ وەکو چۆن هەندێک بەرپرس پارە دەخەنە بانک تۆش ئاوا نووسینی دزیی و گەندەلی دەخەیتە هەندێک سایتەکان و شوێنی تر.

شەشەم کاتێک تۆ یانزە ووتارت هەبوو کەسانی تریش بەدەیان ووتار ،هی تۆ دووفاقی و دژبەیەکی تێدانەبوو بەلام هی ئەوان پڕ لە دووفاقی و پارادۆکس بوو، ئەوا تۆ زۆر لەوان باشتری .

یانی لای من و هەستی من دەلێ ئەوانەی نووسینی کەمیان هەیە لەوانەی زۆر لێهاتووترن کە نووسینی زۆریان هەیە جگە لە دووفاقی و

پارادۆکسیش، تەنانەت هەشە پێی لە پارادۆکس باسی پارادۆکس و نووسینی دژبەیەکی خەلکی تریش دەکا!

حەوتەم کاتێک تۆ لەهەربوارێک نووسیت و جەماوەری زۆرت هەبوو مانای وانیە تۆ بەسودی ئەوانیتر بەسود نین بەلکو تۆ بەدەی ئەوانی یانی لەبەرەی یانی کەیلە لەبیرکردنەوەت زۆرە و خۆت گونجاندووە ، بەلام ئەگەر خۆت لایەندار نەبووی لەنەو کۆمەلگا و ئەوان خۆیان لەگەل تۆ گونجاند ئاوا شتەکی ترە .

هەم سودی بۆ خۆت تێدایە هەمیش ئەوان بەگومان زیاتر لە دوورەمەودا.

هەشتەم کاتێک تۆ لە کۆمەلگایەکی نادادپەوەر و نەیەکسان بە دەیان وسەدان خانووت هەبوو لەگەل پارەیەکی زۆر ئاوا مانای وانیە تۆ بە ئەزموون و ماندبوون و سروشتیەن دەستکەوتووە.

کەسانی تریش وەکو تۆ ئەزموونیان نیە. نەخێر بەلام کە دادپەروەری و یەکسانی هەبوو ئاوا ئەوە دەستکردنیە بەلکو سروشتیەن وایت . هەرچەندە شتی وا هەبێ ئاوا چین دروست نابێت.

نۆیەم کاتێک تۆ لە شوێنێک کرایتە گەورەی ئەوە مانای وانیە تۆ کەسەکی شایستەیی بەلکو بە ئەوە بە ئەوەیە ئەو شوێنە کۆنترۆل بکەی ، یانی هەروەک چۆن تۆ بەهەی ئەمەوە بەدەیان ژێردەستەت دەبێ ئاواش تۆش ژێردەستەیی ئەوانی سەرووی خۆتی .

بەس شتەکی سەیرە میلەتە ژێردەستەکان لەناو خۆیان پێن لە ژێردەستەیی بەهەمان شەوەش دژی نەتەوەو وولاتانی ترن کە بەچی ئەوانەی ژێردەستەن کراون ژێردەستی ئەوان؟

کاتێک تۆ خۆت ئاوایی و لەگەل مرۆڤەکانی کۆمەلگا وایت بەچی لەجیاتی زۆر ڕەخنە لە هاوزمانی خۆت بگری دەچی لە دەسەلاتداری دەولەتەکە دەگریت ؟

دەیەم ئەگەر نووسەر و نووسینی زۆریان هەبوو زۆرەکی وەک یەک بوون مانای وانیە فەیلەسوفیان زۆرە بەلکو مانای وایە دزیی و چەتەیی نووسینیان زۆرە خاوەن مەشکەک یان دوو مەشکین

تەبینی ئەم خالانە و بەدەیان خالی تر هۆکارانەکی دواکەوتوویی کۆمەلگاو هەموو شوێنەکانی تری کۆمەلگان بە بوارەکانیشەوە جا بەئاگایی ئەوان وا دەزانن سودی کۆمەلگایە بەس زیانەکی گەورەی کۆمەلگایە بەداخەوەش هەر زۆرەک لەوانەن سالانەکە باسی پێشکەوتنی

کۆمەلگا دەکەن و ئەوەندەی من هەستم کرد بێت ئەوان پێشکەوتن بە ڕۆژ و شەوی زیاتر تێگەیشتوون نەک ئەقلی کۆمەلگا و مرۆڤەکانی بەس ئێمە زیاتر کێشەمان لە شێوازی بیرکردنەوەی سەرەڕمەکانە نەک زیاتر کۆمەلگا.

تێبینی تریش داوا لە وەزارەتی ڕۆشنبیری دەکەم لێپرسینەوەی ڕووبەڕوو لەگەل ئەو نووسەر و ڕۆشنبیرانە لەگەل خاوەن بڕوانامە بەرزەکان بکات.

بۆچی گوێ لە ڕۆشنبیر ناگیرێت؟... زانا رەزاق

یەکەم چونکە لەسەرەتاوە ئەوان خۆیان کردە لایەنگری لایەنێک وەکو کەسێکی ئەکادیمی نەبینران،
حزبەکانیش کەسانێکی وەک ڕۆشنبیر هەبوو تا ئێستاش بەردەوامە.

دووەم چونکە ڕۆشنبیرانەکان لەنێو خۆیان هەماهەنگی و ڕێکەوتن و پێکەو□یان نیە .

سێیەم چونکە کاتێک دەلێن بۆچی گوێمان لێناگرن ئەمە لەڕووی دەروونیەوە بەشێکە لە خۆبچووکردنەوەیان، سیاسیەکانیش بەوە زیاتر ئێوەی لا بچووکتر دەبێتەوە !
چوارەم ڕۆشنبیران لەنێو خۆیان دابەشن و هەر خەریکی ڕەخنەی دوژمنکارانەن لە یەکتری لەجیاتی ڕێز زیاتر لە یەکتری بگرن بۆچوون و ڕەخنەکانی یەکتر بەهەند وەرگرن دەچن زیاتر ڕێز لە ڕۆشنبیرە بیانیەکان و کەسانی تر دەگرن، بەسەریاندا هەلدەلێن .
کێشەنیە ڕێز لەوانیش بگرن بەس خۆتان لەگەل یەکتری وابن، یەکەمجار بۆ خۆتان وابن.
پێنجەم چونکە ئێوە وەک دوژمنێک دەبینرێن ئەمەش پیلانی دوژمنانی کوردستانە کە ڕۆشنبیرانێک لەگەل سیاسیانێک بکاتە دوژمن ،بەلام هی بەدۆست دەبینرێت وانیە.
هەر بۆ نموونە مرۆڤێک ئەگەر دۆستێک لەگەل دوژمنێکی هەبێ هەردووکیان یەک ئەمر بەسەر مرۆڤەکە بکەن

بەقسەی کێ دەکات؟
شەشەم چونکە ڕۆشنبیران زیاتر وەک دووبەرە دەبینرێن ئەمەش نەک تەنیا ئەوان بەڵکو گروپە ئایدۆلۆژییەکانیش گوێ لە هی خۆیان زیاتر دەگرن تا هی بەرامبەر ، یانی تەنیا ڕوویەکی باس دەکەن ڕوویەکی تر باس ناکەن .
حەوتەم ڕۆشنبیرانێک زۆر دەڵێن کەس گوێ ناگرێت ،
چۆن گوێ بگرێت؟
تۆ دەڵێی پەروەردە خراپە
ئە باسی بۆ بکە بە دیل و بیرۆکەی پێبدە ،
یانی باسی کێشەکان و هۆکارەکانیش بکە لەگەڵ چارەسەرەکەی .

زمانی سیاسیەت زمانی ڕۆشنبیر… زانا ڕەزاق

سەرەتا خۆی سیاسەت هونەرە هونەری بەڕێوەبەبردنی بوارەکانی کۆمەڵگایە سیاسیەکانیش ئەو هونەرە بۆ بەڕێوەبەبردنی کۆمەڵگا دەگرنە ئەستۆ ،خۆی دەبێ سیاسیەکان کەسانێکی لێهاتوو خاوەن ئەزموون بن هەروەها بەپێی کۆمەڵگا و دەوڵەتەکانی دەوروبەر مامەڵە بکات یانی دەکرێ بۆ نێو خەڵکی خۆیی و کۆمەڵگا بە زمانێکی ڕاشکاو باسی زۆر شت بکات بەڵام هەموو شت نا چونکە ئێمە بە ئێمەی کوردستانی باش نیە لەبەر ئەوەی داگیرکەران چاویان لەسەر ئێمەیە و هەموو کات ئەوان لە ئێمە دەترسن دەشبێ بەپێی قۆناغ ئاستی بەهێزی بەهێزیی خۆی و بوارەکانی کۆمەڵگا مامەڵە بکات یانی بۆ نموونە، سیاسیەکان و سەرکردەکان بەپێی ئاستی بەهێزی خۆیان هەم لەنێو هێزەکانیان هەمیش بەهێزی پەیوەندیان لەگەڵ هێزەکانی تری کۆمەڵگا هەمیش بەهێزی بوارەکانی کۆمەڵگا هەنگاو بهاوێژن یان بە شێوەی تر سالانێک باسی مافەکان دەکەی دوای سالانێک کە بەهێزتر بووی داوای زیاتر دەکەی پاشانیش هەرئاوا بەڵام بە مەرجێوە دەبێ پەیوەندی باش بێت لەنێو خۆیی و خەڵکی کۆمەڵگا هەمان شێوەش بۆ هێزەکانی تری کۆمەڵگا.

کاتێک وتمان دەبێ بۆ خەڵکی کۆمەڵگای خۆی لە زۆر شت ڕاشکاو بێ

بەلام بە دەولەتە دراوسێیەکان جۆرێکی تر بە بێ مامەلە کردن لەگەلیان بەس دەبێ هەستیاربن هەروەها کاتێک لەگەلیان دادەنیشن دەبێ خوێندنەوەیەکی دروست بە کێسەکانیان و پشت قسەکانیان بکەین …

دووەم زمانی ڕۆشنبیرەکان یانی بلێین ڕۆشنبیر کەسێکە جیاوازترە لەسیاسییەکان ئەو کەسێکە یان کەسانێکن ڕەخنە لەکەمو کورتییەکان دەگرن و بەدیلی باشتر ئامادە دەکەن هەروەها ئەرکێکی ئەوان ئەوەیە کە خەلکی کۆمەلگا هۆشیار بکەنەوە تاک دروست بکەن بەهەمان شێوە دەکرێ ڕۆشنبیرانێک ئەرکێکی گرنگتر بگرنە ئەستۆ ئەویش ئەوەیە خەلکی وولاتە داگیرکەرەکانیش هۆشیار بکەنەوە لەستەمی دەسەلاتدارەکانی ئەو وولاتە یانی لە هەموو دونیا وولاتان و سیاسییەکان پەیوەندیان لەگەل یەکتری هەیە بەتایبەت لەگەل دەولەتە دراوسێیەکان ئەمەش بەشێکین لەو دونیایە و سیاسییەکانیش بەشێکن لەو سیاسیانەی وولاتەکان بەلام زۆر گرنگە ڕۆشنبیری ئێمە هەم خەلکی کۆمەلگای خۆمان هۆشیار بکاتەوە هەمیش بچێتە نێو مێشکی مرۆڤەکانی کۆمەلگاکانی وولاتە داگیرکەرەکان خەلکەکەی لەسەر ئەو شتانە هۆشیار بکاتەوە کە حکومەتەکانیان دژی ئێمە کردوویانە.

جا ئەوە خۆی زۆر گرنگە چونکە لێرەدا خالێک هەیە زۆر گرنگە ئەویش ئەوەیە کاتێک سیاسییەکانمان مامەلە لەگەل وولاتە داگیرکەرەکان دەکەن خەلکی ئێمە هەیە ئەوانیش جۆرێک لە جۆرەکان خۆشدەوێ یانی سیاسییەکانی ولاتە داگیرکەرەکان ئەوانی خۆشدەوێ ووردە ووردەش کاریگەری لەسەر دروستدەکات پێویستە خەلک لەوە هۆشیار بێت و بزانن کاتێک مامەلە لەگەل ئێمە دەکەن مانای ئەوەنییە دۆستی ئێمەن یان لەدوانی ئەوان لەکەنالەکان و میدیاکان بە ڕاستەوخۆ و ناڕاستەوخۆ بگوازینەوە کاتێک دۆستی ئێمەن خەلکی ئێمە ژێردەستەی ئەوان نەبێ.

تێبینی هۆشیار کردنەوەی خەلک و مرۆڤەکانی ئەوان بەڕێگایەکی باش دەزانم چونکە ئەگەر ئەوان ووردە ووردە هۆشیار ببنەوە هەروەها مێشکیان لە پەروەردە ناتەندروستیە ڕزگار بێت بێگومان ئەمە سەرەتایەکی باش دەبێ.

ڕۆشنبیر و خاوەن بیر لەگەل زەمینەسازی کردن... زانا ڕەزاق

سەرەتا هەموو شتێک ئەگەر بە ڕێگای ڕاست و دروست نەڕوات بێگومان تووشی خوار و خێچی دەبێ یانی وەکو شیکاری کردنی پرسیاری بیرکاری وایە لەکوێ هەلە بکرێت تا دوایی ئاوا دەبێ بەهەمان شێوەش بە ڕاستی و دروستیش ئاوایە.

دەبێ پێش هەموو شتێک شتەکان زانستیانە و ڕاستیانە باس و پێناسە و شیکردنەوەیان بۆ بکەین بەهەمان شێوەش بۆ چەمکەکانیش بەلام پێش ئەوە دەبێ تاکەکان و مرۆڤەکان بەشێوەیەکی تەندروست پەروەردەیەکی بکەین بۆ ئەوەی سود بە خۆمان و کۆمەلگەو مرۆڤایەتی بگەیەنێ بەس وانەکەین بە پەروەردەیەکی ناتەندروست یەکەمجار زیان لە خۆمان دەدات دواتر مرۆڤەکانی تر دەگەیەنێ.

هەر بۆ نموونە

تۆ بڕۆی ئازادی تاکەکان و هی بەرامبەر بە بەڕەلایی و لەشفڕۆشی بزانین ئەمە زیانی دەبێ، لەوانەیە زۆر خراپیش بێ، یانی ئەگەرێک وەرگرین لەوانەیە ڕووشیدابێت بەهۆی ئەمەوە پەلاماری بەرامبەریان دابێت تەنانەت توندوتیژی زۆریشی بەرامبەر کرابێت.

چونکە لە پەروەردە کردن بەرامبەر بەدوژمن دەچووێنیت ئەوا ڕەخنەگریش دەچێتە خانەی ئەوەوە چونکە لە نەستی مرۆڤ پەروەردە کراوە و وێنا کراوە ئەوەش لە جیاتی سود، زیانی دەبێ جگە لەوەش دەبێتە هۆی بەرهەمهێنانی ڕق و کینە خۆشی دەبێ پێمان خۆش بێ ڕەخنەمان بێ بۆ چونکە پێشمان دەخات نەک دوامان بخات.

خۆی دەبێ بەرە و گروپ و ئایدۆلۆژیا و شتەکانی هاوشێوەی ئەوە مرۆڤیان بوە کۆیلە نەبێت لە بیرکردنەوە یانی بەهەموو شتیان ڕازی نەبێ نەک ڕازی بێ چونکە ئەوە لە دوورمەودا زیانی دەبێ بەلام ئازاد لە بیرکردنەوە لە دوورمەودا و نزیک مەودا سودی دەبێ.

تێبینی ئەوەم لە پۆستەکانی سالی 2021 بلاو کردۆتەوە

تێبینی دووەمیش هەموو چەمکەکان و شتەکان دەلێم هەم پێناسەی بۆ بکەین و هەمیش شیکردنەوەیەکی زانستیانە و ڕاستیانەی بۆ بکەین

هەکارەکانی فرەژنی چین؟… زانا ڕەزاق

یەکەمی هەکار، نادادپەروەری و نایەکسانی کۆمەلگاکان و دەسەلاتەکانە پێم سەیرە زۆرێک ڕەخنەی بەئاگایانە لەوە دەگرن خۆیان هەکارەکی سەرەکین بۆ ئەوە!

دووەم هەکار ئەوەیە کچانێک زوو شو ناکەن دواتر بە تەمەنی گەورە بەوە ڕازی دەبن.

سێیەم باوکانێک یان بلێین قسەڕۆیشتووەکەی خێزانێکە بەهۆی هاوڕێیەتی لەگەل کەسێکی، بەوە ڕازی دەبێت.

چوارەم بەهۆی ئەوەی کەسانێک هەن پێیان وایە لە د[illegible]وە بەچاکەی دەزانن کە ئەمە بکەن، یانی لای ئەوان هێنانی ژنی زیاتر بۆ ئەوە دەگەڕێتەوە، هەست بەئارامی ڕوحی و چاکەکاری دەکەن، بەلام دەکرێ ئەو خەرجییەی بە گەنجێک بدات باشترو چاکەکارترە.

پێنجەم بەزۆری فرەژنی ئەو کاتە ڕوودەدات کە پیاوە یان دەولەمەندە یان ناوبانگێکی باشی هەیە یان وەکو پیاوێکی چاک دەبینرێت یانی لەو هەکارە بەرژەوەندی تایبەت دەور دەبینێت.

شەشەم هەکار بەهۆی دواکەوتوویی کۆمەلگاکان و ئاستی نزمی هۆشیاری دەگەڕێتەوە.

حەوتەم بەهۆی قبول کردنی ئەوە لەلایەن هەندێک کەسانی کۆمەلگاوە.

هەشتەمیش بەهۆی ئەوەی ئەگەر وانەکا تووشی شتی تر دەبێ هەرچەندیشە من لەگەل بەدیلی باشترم بەلام دەبێ ئەوانەی ڕەخنەیان هەیە لەوە بەدیلی باشتر بخەنەڕوو.

هەڵبژاردنی ڕاستەقینە و هەڵبژاردنی ساختە… زانا ڕەزاق

هەروەک دەزانین هەلبژاردن یەکێکە لە بنەماکانی دیموکراسی، ئەمەش لەکۆمەلێک حزب لە کۆمەلگایەک دەکرێت ، هەر حزبێک بەکۆمەلێک بەلێن و کۆمەلێک کاندید بەشداری تێدا دەکات، ئەوجا دەنگدەران لەسەر ئەساسی هەم کارەکانی ڕابردوویان، هەم بەلێنەکانی ئەو کاندیدانە و حزبەکان، لەبانگەشەی هەلبژاردن دەنگدەدەن، بەمە لەناو حزبەکەش بەو کاندیدە کە بەشایستەی دەزانن کە نوێنەری ئەوان بێ لە پەڕلەمان یان شوێنی تر کە بۆی هەلبێردراوە.

چەندین جۆر هەلببژاردن و سیستەمی هەلبژاردن هەیە. بەلام بە ئێستای کۆمەلگای ئێمە فرەبازنەیی باشتر و چاکترە

بۆچی باشترە؟ چونکە ئەو جۆرەیان ململانێ لەنێو هێزەکان دروست دەکات، واش دەکا هیچ هێزێک لەناوچەی نفوسی خۆی بێ ترس نەبێت، یانی کاتێک فرەبازنەیی پاک و بێگەرد بکرێت ئەوا هەموویان هەم هەول دەدەن دەنگی باش ،هەمیش نوێنەری زۆر بنێرنە پەڕلەمان، هەمیش پاش ئەوە ووردە ووردە کۆمەلگا لە تەمبەلییەوە بەرەو جولە و گۆڕانکاری دەبات، هەمیش وا دەکات کە حزب و هێزەکانی تر کاری باشتر لەیەکتری بکەن.
ئەگەر بشپرسین بۆ؟ ئەوا ئەگەر وانەکەن دەکرێ بلێین بەشێوەیەکی گشتی لە ئەنجامەکان دەترسن .
لێرەشدا دەنە سەر هەلبژاردنی ڕاستەقینە و ساختە جیاوازییەکانی سود و زیانەکانی دەخەینەڕوو .
یەکەم لە هەلبژاردنی ڕاستەقینە ئەو هەلبژاردنەیە بێ پارە بەخشین و بێ تەزویر و فرت و فێلەکانی ترە بەلام هەلبژاردنی ساختە بە تەزویر و فرت و فێل و شتەکانی ترە .
دووەم هەلبژاردنی ڕاستەقینە دەکرێ بلێین حزبەکان هی هەموو خەلکە بەلام لە ساختە هی هەموویان نییە.
سێیەم هەلبژاردنی ڕاستەقینە بەلێنەکانیان جێبەجێ دەکەن بەلام لە ساختە نا.
چوارەم لە هەلبژاردنی ڕاستەقینە هەموو دەزگاکانی حکومەت ڕۆژ بەڕۆژ باشتر دەبن بەلام لە ساختە نا.

من نامەوێ هەموو خالەکانی هەردووکیان باس بکەم بەلام هەندێم نووسی

ب ئوی وون ب دواتر هلبژاردنی استقین نونرکان ل شونکانیان ب جول دخیت لوشو بواران و کملگاش دخات جول لوشو برو گانکاری و پشکوتن یانی ئم گایک ب پشکوتن و گانکاری
ل کملگای ئم دا تنانت ل ئراقیش حکومتی بنکفراوان هی هر کارکی باش هموی خی دخات خاونی ب خراپیش هموی خی ناکات خاونی، من لگل ئو جر دانیم ک کملک حزب حکومت پکبهنن لوشو ب پلمان چونک هیچ سودکی وای نبوو ک جگی دلخشی بت چونک ململان لنو هزکان بئگرکی زر دروست،ناکات ئم زیانی زیاتر لسود بس مادام ئستا فربازنی دکر پاش هلبژاردن بپی زری دنگکان ل ناوچکان ئوا وکو دسلاتکی بچووکی ئو بت یانی هیچ شتکی ئو نگت ب کسانی لاینگری خی بلکو لگی پلمانتارانیو ببت حکومتک بسر ئو ناوچی همیش چند مانگ جارک خلکی ئو ناوچی بانگهشتی ئو پلمانتاران بکن ک وک نونری درچوو ب پلمان ک ئنجامکانی بلنکانی بخاتوو چیان کردوو دواتر ئو بردوام ب یانی دکر بلین کرتکان دروستت ببت دواتر شونک هبت دسلاتی بسر هموو کرتکان هبت نونری هموو لاینکانی تدا ب ئم بشوییکی دادپروری و یکسانی و پروردیکی تندروستیش ململان لنو کرتکان هب ب ئوی جارانی داهاتوو دنگی زیاتری هم کرتک همیش کرتکانی تریش بدست بهنت .

ئم نووسین سرو دکر لگی نووسری ترو دولمندتر بکرت ببت بنمایک ب قوناغی ئستای کملگای کوردستانی.

تبینی ئو ب هموو شتک دب ک هلبژاردن و دنگدانی تدا دکر و نونریش هلدبژردرت همیش پویست هم هاولاتیان و همیش بوارکان و همیش حزبکان لگ ئو شوز بن بگومان دکر ئو نووسنی من دولمندتر بکرت ب زیاتر بسودبوون

ش□ی ئایدۆلۆژیاکان، یان مافەکان؟... زانا رەزاق

سەرەتا هەروەک دەزانین ئایدۆلۆژیا کۆمەلێک خال و ووتە یان نووسراوێکە کە گروپێک یان کەسانێک وەک چوارچێوەیەک یان بنەمایەک لەسەری دەڕۆن ئەمەش بۆیە کە کۆمەلێک ئامانجیان هەیە یانی سەرەتا ئامانجە بچووکەکان دواتر کۆکردنەوەی هەموو ئامانجە بچووکەکان بۆ ئامانجە سەرەکیەکە و گەورەکە

سەرەتا ئایدۆلۆژیا پەیدابووە دواتر ئایدۆلۆژیای تر دروست بووە ئەویش بۆ ئەوەی تر دروست بووە کە وەکو بە دیلێکی باشتر بەلام کە دروست بووە لەجیاتی سود بگەیەنێ زیانی هەبووە.

چۆن؟

کاتێک کە پەروەردەیەکی تەندروست و دروست نەکراون بیریان لە پلانی دوورمەودا نەکردۆتەوە ئەوا شەڕی ئایدۆلۆژیاکان ووردە ووردە سەریهەلداوە.
ئەگەر مەبەستیان باشە و چاکە بێت هاتوون لایەنی بەرامبەریان ناشرین پیشان داوە بۆ ئەوەی خۆیان جوان نیشان بدەن ئەمەش هەم لە ڕووی دەروونی و مرۆڤناسیەوە لایەنی بەرامبەری تووشی کاردانەوە کردووە ئەویش بە هەمان شت ڕووبەڕووی بۆتەوە. یانی وایانزانیوە ل□ بەرژەوەندییانە بەلام هەردووکی لەسەر بنەمای بەرژ□و□ندی تایبەت بووە ئەویش هی (گروپێک).

ئیدی کۆمەلێک ئایدۆلۆژیا پەیدا بوون هەریەکەشیان هەمان شتیان دووبارە کردۆتەوە و بە هەمان شێوە بوونە مرۆڤانێک نەهاتوون هەلەکانی ئەوانی تر دووبارە نەکەنەوە لەسەر هەمان ململانێی ناتەندروست ڕۆیشتوون.

لێرە دا ئەوەی ڕاستیەکە بێت ئەوەیە ئایدۆلۆژیاکان خراپنین ئەگەر ململانێی تەندروست بکەن بەلکو ئەوە مرۆڤانێکی ئایدۆلۆژیاکانن بە ناتەندروستی و پەروەردەیی خراپ و ڕق و کینە و تیۆری فکری بەرامبەر کاریان کردووە ئەسلەن ئەوە هەلەیەکی گەورەی ئەوان بووە یانی لەجیاتی سود زیانیان گەیاندووە ئەوەش یەکەمجار زیان لە خۆیان دەدەن بێگومان لە هەم لە مرۆڤەکانی خۆیان هەمیش لە مرۆڤەکانی ئەو کۆمەلگایەی تێدان.

ووردە ووردەش خەلکیان لە دووردەکەوتەوە بەلام ئەوانە لە جیاتی مەشکی مرۆڤەکان پڕ بکەن لە ئایدۆلۆژیاکان بەن ئەو ماندووبوونە و پارە خەرج کردنە زۆرەی بۆ ئەو مەبەستەش بەکاری دێنن و گەندەلییەکی زۆر و پارە کۆکردنەوەیەکی زۆر بۆ ئەوەی پێگەی خۆیان بەهێز بکەن؟! زۆر سەیرە ئاوا پێگە و بەهێز نابن چونکە ڕاستیەکان جیاوازن لە درۆ و خراپە و چەواشەکاری یان بەشێوەی تر هەر بە ڕاستی خزمەت بکەن نەک پێویستی بە پارەیەکی خەیالی سەرف کردن بە کەسانێک پشتگیری و بکەن ناکات یانی بەدەی ئایدۆلۆژیاکان قسە بکەن چونکە بەدەی ئەوە قسە کردن لە دوورەمەودا زیانە بەس لە سود قسەکردن لە دوورەمەودا پێش کۆمەلگا لە بەرژەوەندی ئەوەیە

یانی کاتێک بە ڕاستی خزمەت بکەن مرۆڤەکانی ناو ئایدۆلۆژیاکە ڕاستیش نەلێت ئەوانەی دەرەوەی ئایدۆلۆژیا ووردە ووردە هۆشیار دەبنەوە ڕاستیەکان دەلێن جا ئەو ناڕاستیەی ناو ئایدۆلۆژیاکان بەهۆی بەرەو پێشچوونی کۆمەلگا ئاشکرا دەبێ، بەلام پاش ماندووبوونێکی زۆر؟!

بەس ئەگەر بە ڕاستی خزمەت بکەن هیچ پێویستی بە پارە بەخشینی زۆر بەکەس ناکرێت چونکە ڕاستی هەر ڕاستیە خەلکەکە خۆیان ڕاستیەکە یان ڕاستیەکان باس دەکەن و بەرگریشیان لێدەکەن.

بەداخەوە کۆمەلگای ئێمە و هاوشێوەی ئێمە ئایدۆلۆژیاکان و زۆرێک لە حزبەکان لە جیاتی خزمەت بە خەلک بکەن لەخزمەت کردن بە خەلک سود بۆ خۆیان بگەیەنن نەک پێچەوانەیە، یانی دەهێن سەدان کتێب و نامیلکە و پێهەلدان و شت لەسەر حزبەکانی خۆیان و کەسانی ناو حزبەکان دەنووسن و دەلێن بەلام بۆ مافەکانی خەلک وانین و هەلەی زۆر و خراپەکاری زۆر و زۆر شتی تریشیان هەیە کەچی نەک پێچەوانە کردنەوە سودیان پێدەگەیەنێت هەروەک پێشتر ئاماژەم پێدا یانی خزمەت کردن بە خەلک وا دەکات ئەو شتانەشیان پێگەیان بەهێز بێ و خەلک خۆشی بوێن بەلام کە مافەکانی خەلک و دابین نەکرد ئەو شتانەشتان باش بووبێت خەلک لای گرنگ نابێ چونکە خەلک و مرۆڤەکانی کۆمەلگا بە خزمەت کردن پشتگیری و دەکەن ئەگەر بشتگیریش و نەکەن دەسەلاتەکان خزمەتی خەلک بکەن خەلکانێک لە دەرەوەی ئەوە ڕاستیەکان دەلێن ئەوەش جۆرێک لەجۆرەکان پشتگیریە بە هەمان شێوەش ئەگەر خزمەتیش نەکەن کەسانێک لە نەو خۆتان باسی خراپیەکانی خۆتان دەکەن ؟! ئەمەش لە دەسەزییە نەک شتی تر …

لێرە دا نموونە سەر ئەوە بهێنینەوە بلێین لە وولاتێکی پێشکەوتوو

خزمەتگواز ئەگەر دەسەلاتەکە باش بووبێت و خزمەتی کردبێت پرسیاریش لەو کەسانەی ناو ئەو کۆمەلگا پێشکەوتووە بکەین چی دەلێن؟

بێگومان ئەو شتانە باس دەکەن کە هەیە بەهەمان شێوەش بۆ وولاتەکی دواکەوتوو و نادادپەروەری لەوێش کەسانێک هەن هەمان شتی ئەو وولاتە دواکەوتووە باس دەکەن کە هەیە؟!یانی هەردووکیشیان نە پارەو بەرژەوەندی تایبەتە نەک شتی تر خۆشی تر ئەوە ڕێگا و بیری ڕاست و دروستە.

لە کۆتاییدا ئەوەی گرنگترە بلێم ئەوەیە کەسانێکیش لەدەرەوەی حزبەکان دێن شەڕی ئەوان دەکەن ئەوانیش پێویستە خۆتان چاک بکەن و هەلەو کەم و کورتی خۆتان ببین چونکە ئاوا لە جیاتی سود لە خەلک ببینن زیان لە خەلک دەدەن و خۆتانیش بەشێکن لە خراپەکاری ئەگەر بەیەک جنێو و قسەی ناشرینیش بێ، ئەوەشت بیرببێ تۆ کاتێک دەبیە نووسەر و چالاکوان و شتی تر ئاوا دەبیە کەسێکی گشتی نەک تەنیا بۆ خۆت و ئاڕەزووی خۆت جنێو و قسەی ناشرین بکەیت.

هەر کەسێک ئاوا بێت لەناو کۆمەلگا من یەکەم کەسم بە نوێنەری خۆمی نازانم.

بەرژەوەندی گشتی چییە؟ بەرژەوەندی تایبەتی چییە؟... زانا ڕەزاق

سەرەتا بەرژەوەندی گشتی هەموو قسە و کردارانەی هی مرۆڤێک یان کەسانێک یا گروپێک یا دەولەتێک دەگرێتەوە کە لە سودی بەرژەوەندی گشتی دەبێ بەرژەوەندی گشتی لێدەکەوێتەوە .

بێگومان ئەوەی پەیوەستە و کاری ئەقلە نەک هەست و سۆزەکان لە هەمان کاتدا هەم کورت مەودا هەمیش دوورمەودا سودی لێدەکەوێتەوە.

دوای ئەوە پرسیارێکی تر بکەین بلێین:
چۆنیش بزانین ئەو قسەیە یان کردارە بەرژەوەندی گشتییە؟

ئەوە لەسەر بنەمای و بیرکردنەوەی ئەقلانی بڕیاری لەسەر دەدەین ، سەیری قسەکە یان کردارەکە یان هەر شتێکی تر دەکەین دواتر بیری لێدەکەینەوە.
ئایا ئەوە بەرژەوەندی گشتییی لیدەکەوێتەوە؟ یان بەرژەوەندی تایبەتی و شتی تر؟

بۆ نموونە
ئازادی ڕادەبرین لەناو گروپێک یان شوێنێک یان جێگاو کۆمەلگایەک ئەوا بەرژەوەندی گشتیی لێدەکەوێتەوە
بۆ بەرژەوەندی گشتییە؟ چونکە هەمووان دەتوانن بیروڕا بە ئازادانە دەربڕن یانی لە بەرژەوەندی هەموانە نەک تەنیا کەسانێک.

یان نموونەی تر

لەسەر سەروەربوونی یاسا ، یان یاسا سەروەر بێت ئەوا ئەوەش هەموو کەس دەتوانێ لەسەر هەر کەسێک بیەوێ سکالا تۆمار بکات مافی خۆی وەرگرێت و کەسەش بەپێی خال و مادەکانی ئەو سکالایە سزای خۆی وەرگرێت.

یان نموونەیەکی گرنگتر ئەویش ڕێزبوون بۆ نانەواخانەکان و هەموو ئەو شوێنانەی ڕێزبوونی بەدوای یەکتری تێدایە ئەوەش چونکە بەرژەوەندی گشتییە چونکە لە سودی هەموو ئەو کەسانەیە کە ڕێزدەبن.

پێویستیشە هەر لەسەر بنەمای ئەوەش قسە بکەین ڕەفتار و کردار بنوێنین چونکە قسە و کردارکردنی ئاوا هەم سودی بۆ خۆمان شوێنەکەو کۆمەلگاش دەبێ بێگومان ئەوەش هەم بەکورت مەودا هەمیش دوورمەودا.

جا شتێکی تریش هەیە لێرە بلێم ئەویش هەموو باس کردنێکی شێتک لەسەر بنەمای بەرژەوەندی گشتی لێبکەوێتەوە کارێکی باشە چونکە سودی لێدەبینین یانی پێش قسە بکەین کردار بنوێنین بیری لێبکەینەوە بزانین ئەوە بەرژوەندی گشتی لێدەکەوێتەوە یان نا.

بەرژەوەندی گشتی بیری ڕاست و دروستە جۆرێک لە جۆرەکانیش چاکەکارییە ئەمەش هەم گروپ و کۆمەلگا و ناوچەکە و جیهانیش دەبوژێنێتەوە.

ئەی بەرژەوەندی تایبەتی چییە؟

لێرەش دەتوانین بلێین بەرژەوەندی تایبەتی هەموو ئەو قسەو کردارێک هی مرۆڤێک یان مرۆڤانێک یان گروپێک و کۆمەلگایەک دەگرێتەوە کە

بەرژەوەندی تایبەتی لێدەکەوێتەوە یانی ئەوەش ناوەکەی هەر لە خۆیەوەیە کە لە بەرژەوەندی کەسێک یان گروپێک لە کۆمەلگا یان دەولەتێک لە ناوچەکە و جیهاندایە ئەوەش کاری هەست و سۆز و ئارەزووەکانە نەک ئەقل لە هەمان کاتدا ئەگەر کورتمەودا لە بەرژوەندی خۆی بێ ئەوا لە دوورمەودا لە زیانی خۆیەتی یان خۆیەتیان

چۆنیش بزانین بەرژەوەندی تایبەتە؟
ئەوەش لەسەر بنەمای بیرکردنەوەی ئەقلانی بڕیاری لەسەر دەدەین کە سەیری قسەکە یا کردارەکە یان هەر شتێکی تر دەکەین دواتر بیری لێدەکەینەوە ئایا ئەوە بەرژەوەندی تایبەتە یان بەرژەوەندی گشتی و شتی ترە.

نموونە کاتێک کەسێک بە واستە و خزم خزمێنە و شتی تر لە خوێندن دەردەچوێندرێت بەلام زۆرێک کەسانی تر نا یانی جیاوازی دەکرێت و یەکسانی تێدانییە ئەوا ئەو کەسە لەکورت مەودا سودی لێببینێت بەلام دوورمەودا سودی لێنابینێت چونکە هیچ فێرنەبووە هەر بە واستە و خزم خزمێنە دەرچووە بەلام کەسانی تر هەم کورت مەودا هەمیش دوورمەودا سودی لێدەبینن چونکە زانست و زانیاری فێربوونە.
ئەو کارە هەم هەلەیە هەمیش بەرژوەندی کەسەکە و بەرژەوەندی تایبەتە.

یان نموونەی تر

گەندەلی و بەرتیلوەرگرتن ئەوەش بەرژوەندی تایبەت و خراپەکارییە.
بۆ؟
چونکە گەندەلییەکە زیان لە دارایی دەدات مافی ماندبوونی کەسانی ترە نەک ماندووبوونی ئەو کەسەی داراییەکەی بردووە زیاد تر لە هەقی ماندووبوونی خۆی بردوویەتی دزیویەتی بۆ بەرژەوەندی تایبەتی خۆی.

یان نموونەی تر
یاسا سەروەر نەبوون لە بەرژوەندی کەسانێکە یانی لە سەرووی یاساوەن ئەوە لەبەر بەرژەوەندی تایبەتی سەروەر نەکراوە بۆ ئەوەی هەرچی بکەن کەس لێپێچینەوەیان لێنەکات یانی هەم هەلەیە هەمیش لەبەر بەرژەوەندی تایبەتی

ئیدی ئەگەر مرۆڤ و گروپیش لە نێو کۆمەلگا لە بیرکردنەوە وابن وەکو ڤایرۆس وایە، یانی بەرژەوەندی تایبەتی یانی ڤایرۆس یان

بەشێوەی تر بەرژەوەندی تایبەتی لە بیرکردنەوە قسە و کرداری ناڕاست و نادروستە جۆرێک لە جۆرەکانیش خراپەکاریشە ئەمەش هەم بە کەسە و گروپ و کۆمەلگا و ناوچەکە و جیهانیش وەکو ڤایرۆس وایە.

لێرە و پێش تێبینیەکان بنوسم پێویستە ئەمەی مرۆڤە چاکەکارەکان ئاگاداری خوێندنەوەی ڕووداوەکانیش بین بەتایبەت ئەوانەی بەرژەوەندی تایبەت و خراپەکاری دەیانگرێتەوە یانی باسیان نەکەین چونکە کەسانی خراپ سود لە شێوازەکەی وەردەگرن بە بەرژەوەندی تایبەتی خۆیان و گروپ و ئایدۆلۆژیاکەیان هەروەها پێشتر هەلەی زۆر وا کراوە پێویستە هەلەکانی خۆمان ڕاست بکەینەوە هەموو شت هی باس کردنی نییە.

تێبینی یەکەم لە کۆمەلگا ڕۆژهەلاتیەکان زۆرینەی بەدوای بەرژەوەندی تایبەتە زۆرینەشی زیانی بەردەکەوێت لە هەمان کاتدا کۆمەلگا ڕۆژئاواییەکان زۆرینەی بە دوای بەرژەوەندی گشتیە بەیەش زۆرینەی سودی پێدەکەوێت.

تێبینی دووەمیش پێویستە هەر لەسەر ئەو بنەما و نموونانەی هێنامەوە بڕیاری لەسەر شتەکان بدەین بزانین لە بەرژەوەندی گشتیە یان تایبەتی جا تایبەتی ئایدۆلۆژییە یان گروپ و کەسانێک
لەچی بزانین؟ لە قسە و کرداریان
نەک پارە و مادی ئەوە هەم لە بەرژەوەندی تایبەت هەیە هەمیش لەکەسانی لە بە بەرژەوەندی گشتی هەول دەدەن بەس ئەوەندەی من زانیبێتم مرۆڤانێک هەن لە کۆمەلگای ئێمە بەرژەوەندی تایبەت بە پارە و مادی تێگەیشتوون نەک لە قسە و کردارەکان

باسێک لەسەر نووسەر و بوارەکانی کۆمەلگای کوردستانی… زانا ڕەزاق

ڕۆشنبیری ناوچەو بەتایبەت کوردی شتێکی نیە بەناوی مەعریفەی نوێ و بیرکردنەوە ئەوەی هەیە تەقلیدی و لاسایکردنەوەی فەیلەسوف و

بیرمەندانی ڕۆژئاوایە هەمان بیرکردنەوەیە

دەبوایە ڕۆشنبیری ناوچەو کوردی بەرهەمهێنەری زانین و مەعریفە لەگەل باس کردنی دەشبوایە بنەما شتەکان بناخەکانی ، بەپێوەر و خالەکانی هەبایە یانی خاوەن جیهانبینییەک بایە.

دەتوانم لێرە بلێم بۆ ئەوەی ناوی بمێنێتەوە وەکو بیرمەندان یانی ڕۆشنبیری زەمەنی نەبن بەلکو ئامانجێکیان ئەوەبا کە ڕۆشنبیری بەردەوامی بان یانی بەردەوامی زیندووبان ناویان و نووسینیان پاش مردنیش هەر زیندووبا وەکو:
(ئەرستۆ ، ئەفلاتون ، ئەوانی تر)

هەروەها چونکە کۆمەلگاکان جیاوازن چونکە ناوچەکان جیاوازن چونکە ڕۆژهەلاتی ناوین جیاوازە لە ڕۆژئاوا هەم بەمیتۆدێک هەمیش ڕێچکەیان هەبا بەشێوەیەک هاتبانە مەیدان وەکو ئەقلیەتی ئەو ناوچەیە و ئەو کۆمەلگایە یانی خوێندنەوەیەکی دروستی بۆ مرۆڤەکانی کۆمەلگا و بوارەکانی هەبایە پاشانیش لە بنەڕەوە دەستیان پێکردبا .

لێرە دا ئەتوانم بلێم هەروەک چۆن خوێنەرمان هەیە ئایدۆلۆژین شوێنکەوتووی ئایدۆلۆژیان ،هەروەک چۆن خوێنەرمان هەن کۆیلەی نووسەرن ، بەهەمان شێوە ڕۆشنبیرو نووسەری ئێمە ئاوان دەبوایە وانەبان بەشێوەی تر بان چونکە ئێمە چ جیاوازییەک لەگەل خوێنەر هەیە؟ دواتر بەچ پێناسەیەک و سیفاتێک ڕۆشنبیر لە خوێنەر جیاوازن ؟
هەر چەندە نابا نووسەر و بوارەکانی تریش یانی خاوەنەکانیان خوێنەری کۆیلە لە بیرکردنەوەیان هەبا چونکە ئەوە زیانە نەک سود بەلکو دەبوایە خوێنەری ئازادیان لە بیرکردنەوە و ڕاو بۆچوون ئەمە هەبایە هەم نووسەران هەم بوارەکان چونکە ئاوا سودت پێدەگەیەنێ نەک شێوەی تر

خۆی هەروەک ووتمان دەبێ بەرهەمهێنەری مەعریفەو بیری نوێبان ، بەلام هی ڕۆشنبیران و نووسەرانی کۆمەلگای ئێمە و ناوچەکە ،زۆرێک نووسینەکانیان دووبارەن
بۆ نموونە :

ئەگەر سەد کتێبمان هەبێت ئەوا نەوەدی دووبارەن یانی هەم ،لەهی دەرەوە دووبارەن هەمیش لەناوەخۆ دووبارەن نەدەبوایە وا بوایە بەلکو ئیزافە و زیادەی خۆیان بە سەر نووسین و شتەکانی ئەوانی تر هەبا

ڕۆشنبیرو نووسەرمان هەیە ڕووبەڕوو نازانێت قسە بیکات یانی لە تۆڕەکۆمەلایەتییەکان و لەڕاگەیاندن و کۆڕەکان جیاوازە، بە تایبەت کاتێک پرسیاری ڕووبەڕووی لێدەکرێت.

پاش ئەمەش ڕۆشنبیری کۆمەڵگای ئێمە دەبێ بەشێوەیەک بێت کاریگەری دروست بکات، نەک خەلک کاریگەری لەسەر دروست بکات، بەداخەوە ئێمە لەم ڕووەوە ڕووەکانی تریش لەکێشەی گەورەداین .

هەروەها زیاتر باسی پشت شتەکانی کردبا و خوێندنەوەی بۆ هەبایە یانی بەشێوەی تر زیاتر باسی دیاردەکانی نەکردبا بەلکو دەبوایە پشت دیاردەکان لەگەل هۆکار و چارەسەرکردنیشی باس کردبا.

جگە لەوانەی سەرەوە دەبوایە گرنگی و سەرنجی زیاتر لەسەر هەموو شتە خەمالییەکان بدابایە نەک هی دەرەوەی پەرە پێبدات چونکە ئێمە زیانە نەک سود یانی دەبێ زانیاری نەبێ ؟!

چونکە ئێمە وەکو مامۆستا و نووسەر و هەموو بوارێکی تری کۆمەڵگایە کە زانیاری و باسی شتەکانی بە فەرخواز و بینەر و بیسەر و ئەوانی تر دەکات.

دەبوایە لە جیاتی ئەوەی زانیاری ڕوکەش بلاو بکاتەوە دەبوایە کاری لەسەر هۆشیاریەکی گشتگیر کردبا بۆ ئەوەی تاکێکی تەندروستی بۆ کۆمەڵگا و بوارەکان دروست کردبا
چونکە کۆمەڵگای ئێمە هاوشێوەی ئێمە لەناو کۆمەڵگا و بوارەکانیشی کۆمەلین و جەماوەرین دەشبوایە لەو شوێنانە کۆڕ و سیمینار کرابایە کە پێویستی پێ هەبووە نەک لە شوێنێک کە هەمووی وەکو ئەوانن یان باشترن.

یانی بلێین لە کۆڕ و سیمینارەکان و هەلبژاردنی بابەتەکانیش بۆ ئەو کەسانە کرابایە پێویستیانە.

هەر بۆ نموونە کێشە و گرفت و هۆشیار کردنەوەش بۆ ئەو خەلکە باس کردبا پێویستیانە یانی کێشەی ژن بۆ ژنەکان کێشەکانی تریش بەهەمان شێوە نەک بۆ یەکتری باس بکەن چونکە ئەوە دەبێ گوێ لەوان بگرن و هۆکارەکانی دەست نیشان بکەن و بەهەی هۆکارەکانیش چارەسەرکردنی بدۆزنەوە.

ئەمە پێویستی بە هۆشیار کردنەوە و تاکێکی تەندروستە لەسەر ڕێچکەیەکی دروست بۆ ئەوەی لە گشت بوارەکان سود بە کۆمەڵگا و

مرۆڤەکانی بگەیەنێت.

یان بەشێوەی تر بلێم کاری زیاتر لەسەر ئاگایی و نائاگایی مرۆڤەکان لەگەل هەست و نەستی مرۆڤەکان کردبا بەهەمان شێوەش مامۆستا مامۆستای دروست کردبا نووسەر نووسەری دروست کردبا هەموو بوارەکانی تریش بەهەمان شێوە نەک زانیاری ڕوکەشی کتێب و هی خۆیان بە خوێنەر و گوێگر و بیسەرەکانیان بدایە.

تێبینی ئەو نووسینەم کۆکراوەی پۆستەکانی سالی دوو هەزار و بیست و یەکە هۆکاری یەکەمیش بۆ ئەوەش کۆم کردەوە بۆ ئەوەی خەلکی تر لە شوێنی تر سودی لێببینێت.

تێبینی دووەمیش دەبوایە بناخەو پێوەری بۆ هەموو بوارەکانی کۆمەلگا دانابا
یانی ڕۆمان و چیرۆک و شعر و سینەما و فلیم و دراما و پەخشان و
یانی هەموو شتە خۆمالییەکان
بە شێوەیەک بە نوێگەری و بەرەو پێشچوون

ڕۆشنبیر و بوارەکان لەگەل نووسین.. زانا رەزاق

سەرەتا ڕۆشنبیر بریتییە لەو کەسەی کە جیهانبینی و ڕێچکەیەکی تایبەت بەخۆی هەیە بەلام ئەو بیرو بۆچوونانە و بیرانەی کە هەیەتی لە سودی کۆمەلگایە نەک حەزی خۆی بەرەی خۆی یانی دەبێ بەشێوەیەک بێ بۆ سودی کۆمەلگا بێ نەک بۆ حەزی خۆی و بەرەی خۆی کاتێک دەبینە کەسێک لە بەرەکەیەک ئەوا بیرو بۆچوونی دەچێتە خانەی بەرهەم هێنانی ئەو بەرەیە

یانی خۆشی دەبێتە بەشێک لە کێشە نەک ببێتە بەشێک لە چارەسەر یانی دەبێ کەسێک بێ بە چاک و ڕاست بلێ ڕاست و چاک بە خراپ و هەلەش بەهەمان شێوە ئەوەش کاتێک دەکرێت کە دووبەرەکێ دوو بۆچوون دەردەبڕن تۆ دەتوانی لەو دوو بۆچوونە بۆچوونێک بەڕاست بزانی یەکێک بە هەلە ئەمە ئەو کاتە ڕوودەدا کە بزانی کامەی هەلەیە و

کامەی ڕاستە یان بەشێوەی تر هەیە دوو بۆچوونی تر دەردەبڕێت ڕۆشنبیر بەدیلی باشتر هەلدەبژ□□ت لەو دوو بۆچوونەی کە هەیە یان شێوەی تر هەیە ئەمەیان زیاتر دەچێتە خانەی میتافزیک بێگومانیش میتافیزیک لەوە دەتوانێ دەبێ وەکو بێلایەنێک دەرکەوێت بیرو بۆچوونەکان لەسەر ئەوە بکاتە ڕێژەیی بەو شێوەی ک□ ب□ل□ی هەقیقەتی ڕەها لای کەس نیە بەلکو لای هەموو یەتی بەشێوەی ڕێژەیی و یەکسان لێرە با بێینە سەر ئەو پرسیارەی کە ڕۆشنبیر و بوارەکانی کۆمەلگای کوردستانی چۆنن لەگەل نووسین؟

پێش هەموو شتێک ڕۆشنبیرانێک ئەوانەی بۆ سیاسیەکان دەنووسن زۆرێک لەوان بەرهم□هن□ری بیری ڕاستی نین بەلکو بەرهم□هن□ری رەوایەتی دان یانی ئەوانە بۆ حەزی خۆیان بەرەی خۆیان دەنووسن نەک سودی گشتی تەنانەت ئەو جۆرە دوورمەوداش بیر ناکاتەوە بیرکردنەوەیەکی کورت مەودایە ئەگەر نا لە دوورمەودا زیان لە خۆیان دەداتەوە هەروەکو چۆن بلێین ئەوانە سالانێک دەنووسن ئێستا ئەگەر بپرسین ئەوانە ماندووبوونیان بە فیڕۆ نەچووە؟ مەبەستم سالانێک دەنووسن کوا بەرهم□کەی بۆ خودی بەرەی خۆیان؟

خۆیان پێش هەموو کەس زیانیان بەردەکەوێت بێگومان لە کورت مەودا نا دوورمەودا ئەو جۆرە تەنیا خۆتان بگۆڕن و بۆچوون و ڕا پێچەوانە بکن□وە سودی ئەوانە پێچەوانەش مەبەستم بە ڕاست بلێن ڕاست بە هەلەش بلێن هەلە پاشان هەر لەو جۆرانە خوێندنەوە و قسەی بۆ بواری تریش هەیە بەلام لێرە جیاوازتر دەردەکەوێت لە خوێندنەوە و قسانەی لەسەر سیاسەتی بەرەی خۆیان دەکەن یانی بۆ بوارەکانی دەرەوەی سیاسەت باسی خراپە و چاکە و کێشە و گرفتانیش دەکات بەلام کاتێک باسی سیاسەت دەکرێ وانیە و باسیشی ناکات؟!

ئەوانە دەکرا لەناو هەر بوارێک چەندین بەرە هەیە بەڕاو بۆچوونی جیاواز و ئایدل□ژیای جیاواز ڕێچکەیەکی دروست کردبا پێکهاتبا لە باشییەکانی ئەو بۆچوون و ڕایانەی لە ناو ئایدل□ژیا و بەرە و گروپەکاندا هەیە لێرە دەردەکەوێت ئەو جۆرە ئازادی بیروبۆچوونی نیە لە نێو چوارچێویەکن تەنیا دەتوانن لەو چوارچێوە قسە بکەن یانی وەکو تاکێک دەرناکەوێت وەکو کەسێکی داگیرکراو لە ئایدل□ژیا و بەرە و لایەندار دەردەکەوێت تەنانەت بۆ ڕاو بۆچوون لەسەر دەستور و یاساش ئاوان ؟!

یانی بۆ دەستور و یاساش دوو بۆچوون هەیە پێشوەختە دەزانی کامە بەرە چی دەلێ کامە بەرەش پێچەوانەی ئەو دەلێت کەچی هەر ئەوانە

باسی تاکی سەربەخۆ و دروستکردنی تاکی بیرکەرەوە دەکەن کەچی خۆیان وانین پێویستە پێش ئەوەی باسی شتی وا و هەموو شتەکی تر بکەن خۆیان وابن یانی لە مێشکی خۆیاندا هەبێ و بڕوایان بەوە هەبێ یان نازانم ئەوانە تاک بە چ تێگەیشتوون و پێوەری تاک لای ئەو جۆرە چییە؟

کە دەشلێم وانین کاتێک دوو بڕە قسە دەکەن ناگەنە هیچ ئەنجامێک ئەنجام بەو مانایەی یەکێک هەموو شتی خۆی پێ ڕاستە ئەوەی تر هەموو شتی خۆی پێ ڕاستە ئەمەش هەروەکو ئایدیۆلۆژیا وان تەنانەت ئەگەر لە دەرەوەی هەموو بەرەو گروپ و شتی تریش بیت ئەو شتەت هەبێ هەمان ئایدیۆلۆژیایە بەس بەشێوەی تر و بەرگی تر بەلام تاکی سەربەخۆ و بیرکەرەوە ئەوەیە لەگەل شتی باش و چاک و بەدیلی باشتر بە بێ هەموو شتێک هەر ئەو جۆرە دوو شێوەی تریش هەن خوێندنەوە و شرۆڤەکردنی بە هەموو ڕووداوێکی جیهانیش دەکەن هەن لایەندارییە و بە حەز و بەرژەوەندی لایەنی خۆی ئەوانە ژمارەیان گەلێک زۆرە هەشن بێلایەنی و ڕاست و دروستی بۆچوون دەردەبڕێت لێرە پێویستە هەردووک جۆر ئەکادیمی بنوسن وەک ئەکادیمی نەک بە ئەوە بە هەموو شتەکی تر دەرکەون تەنانەت هەندێکمان هەن لە کام وولاتی ئەوڕوپی بن کە قسە لەسەر ئەو وولاتە دەکەن وا هەست دەکەی کە قسەکانی لە چوارچێوەی ئایدیۆلۆژی دان نەک وەک ئەکادیمێک بۆچوون و ڕا لەسەر شتەکان بخاتەڕوو یانی کە قسە دەکەن دوو قسە و بۆچوونیان نیە لەسەر هەلە و خراپی ئەو وولاتەی تێدا دەژین وەکو بلێین وولاتەکە لە هەموو ڕوویەکەوە تەواو پێشکەوتووە و هیچ هەلە و کەم و کورتی نەبێت بێگومان کە باسی ئەوە دەکەم مەبەستم بەشێوەیەکی گشتیە نەک بلێم هەموو ئاوان لەبەرەش ئەی بوارەکانی کۆمەلگای کوردی چۆنن؟

ئەگەر ئەو بابەتە درێژتر بکەینەوە بە بوارەکانی تر و کەسەکانی ناو بوارەکانی تریش بە هەمان شێوەن یانی ئەوانەش لە چوارچێوەیەکن کە وەکو خالانێک بۆیان دانراوە ناتوانن ئەو چەقبەستوییەی هەیانە بشکێنن یانی دەکرێ بلێین ئەوانەش تاکێکی سەربەخۆ لە بیرکردنەوە و ڕاو و بۆچوون نیە بەلکو وەک کەسێکی بەرهەمهێنەری ئەو ڕێچکەیەن لەسەری دەڕۆن.

ئەمەی سەرەوە یەکێکە لە هەرە هەلەکانی ئەوانەی ئاوان دەبوایە وانەبوان و ئازادی تەواوی ڕاو بۆچوونیان هەبایە و بۆیان دابین کرابایە یانی دەکرێ هەموو کەسەکانی بوارێک هەموو وەکو یەک بن و لەگەل هەموو ڕاو بۆچوونەکانی بەرەی خۆیان بن ؟

ئەگەر نموونەیەکیش لەسەر ئەوە بهێنینەوە کە بلێین ئایا دەکرێ هەموویان یەک جار لە ناو هەموو کارەکان و قسە و کرداریان کەسێک نەبێ بلێت ئەوە هەلەیە و ئەوەش ڕاستە؟مەبەستم ئەوەیە کە لە بەرەی خۆی بە ناڕاست بزانێ بەرەی بەرامبەر بە ڕاست بزانێ؟

بێگومان خۆم ئەوەم نەدیوە و نەشبیستووە شتی وا هەبێ لە کۆتایدا خۆی ئەگەر دووبەرە هەبــن ئەوا ســالانێکی زۆریــش ئەو دووبەرەیە لە ململانێ بن ئەوا هەموو بۆچوون و شتەکانی ئەوان کارلێک دەکەن و ئاوێتەی یەکتر دەبن ئەو شتانە دروست دەبن کە باشتر و چاکترە بۆ کۆمەلگــا و مرۆڤەکــانی بێگومــان ئەمەش ئاســتی بەرزی هۆشیــارییەوە دروست دەبێ تێبینی لە ناو نووسینەکە ووتم نووسەری لایەندار و بەرەو گروپ لە ڕاو بۆچوون ئازاد نین بەلکو بەرهەم هێنەری بەرەی خۆیانن ئەمە لەم کۆمەلگایە هەیە جگە لە نووسەر و □ۆشنبیرانی ئاوان دەبێ وا بکرێ هەموو ئامرازەکانی ڕۆشنبیری لە نووسەر و میدیا و هەموو ئەوانی تر ئازاد بن نەخرێنە ژێر کۆنترۆل و بەویست و حەزی خۆیان ئەو ئامرازانە ئاڕاستە بکەن چونکە ئەمە خالێکی هەر گرنگی پێشکەوتنە ووردە ووردەش بەرەو پێش دەچن دەبێ هەموویان واش بکەن چونکە هەموویان باسی پێشکەوتنی کۆمەلگاش دەکەن؟!

زانا رەزاق

تێبینی دووەمیش دەبوایە لەبنەڕەتەوە ئاوا هاتبا یانی وەک بنەما با بۆ هەموو ئەو ئامرازانەی کۆمەلگا بۆ بواری ڕۆشنبیری تێبینی سێیەمیش کاتێک من شتێک دەنووسم مەبەستم بە شێوەیەکی گشتیە لە هەمان کاتدا لەسەر ئەو شتانەشە کە دەیبینم یانی ئەوانەی دەیبینم ئاوان.

ململانێ چۆن ســـــەرکەوتوو دەبێ

لەگەڵ لایەنی بەرامبەر؟... زانا ڕەزاق

سەرەتا پێش هەموو شتێک ململانێ و ڕکابەری لەنێوان دوو هێزە یا زیاتر، ئەمەش بۆ ئەوەی خۆی و کارەکانی خزمەتێکی فراوان بە کۆمەڵگا بکات.
ململانێیەک لەسەر بنەمای لەوەی تر جیاوازبوون ،جیاوازبوونێک بە بەدیلی باشتر و چاکتر یان بڵێین باشتر پێشکەش کردن ، پێشکەش کردنێک لەسەر ئەساسی و ڕێچکەیەک بە گۆڕانکاری ، بەرەو پێشچوون.
ئەمە بۆ کۆمەڵگای ڕۆژهەلاتییەکان و بەتایبەت کۆمەڵگای ئێمە زۆر پێویستە چونکە زۆرێک هێزەکان بەیەکتری دەچن و تەقلیدین بەڵام دەکرێ هێزێکیان هەڵەکانی خۆی ڕاست بکاتەوە بۆ ئەوەی بتوانێ ململانێ لەگەڵ هێزەکانی تر بکات
ئەمە چۆن دەکرێ ؟ چۆن هەڵەکانی خۆی ڕاست بکاتەوە؟
یەکەم دەبێ ئەو هێزە پابەندی بەهای بە دیموکراسی ڕاستەقینە هەبێ.
یەکەم پابەندبوونی لەنێو هێزەکەی دواتر بە دەرەوەی هێزەکە ومرۆڤەکانی کۆمەڵگا یانی بانگەشەی ئەو بیرو ڕایانە و جیهانبینی خۆت بکەی بە مرۆڤەکانی کۆمەڵگا ئیدی لێرە دا چەندین جیاوازییەک لەنێوان دیموکراسی ڕاستەقینە لەگەڵ دیموکراسی ساختە دەخەینەڕوو.
یەکەم دیموکراسی ڕاستەقینە دادپەروەری و یەکسانی تێدایە یاساش سەروەرە بەڵام هی دیموکراسی ساختە نادادپەروەری و نایەکسانی تیدایە و یاساش سەروەر نیە بەڵکو کەسانێک لە سەرووی یاساش هەن.
دووەم لە دیموکراسی ڕاستەقینە هەم لەنێو هێزەکە هەم بە بوارەکانی کۆمەڵگا پشت بە مرۆڤی بەتوانا و لێهاتوو و خاوەن ئەزموون دەبەسترێت بەڵام هی دیموکراسی ساختە پشت بە خزم خزمێنەو شتی تر دەبەسترێت.
سێیەم لە دیموکراسی ڕاستەقینە هەموویان دەتوانن لێپرسینەوە لە کەمتەرخەمەکان بکەن تەنانەت پێ ڕەخنەشی بکەن بەڵام لە هی دیموکراسی ساختە ناتوانرێت لێپرسینەوەی ڕاستەقینە و ڕەخنەی ڕاستەقینە بگریت.

چوارەم لە دیموکراسی ڕاستەقینە هێزەکە هی هەموو مرۆڤەکانی کۆمەڵگایە بەڵام لە دیموکراسی ساختە هێزەکە نەک هی هەموو مرۆڤەکانی کۆمەڵگا نیە بەڵکو لەنێو هێزەکەش هی هەموویان نییە.
پێنجەم لە دیموکراسی ڕاستەقینە هەموو کەس ئازادن بەڵام لە هی

دیموکراسی ساختە هەموو کەس لە بیرو ڕا ئازاد نین
شەشەم لە دیموکراسی ڕاستەقینە هەموو مرۆڤەکانی ژیانێکی باش و
خۆشگوزەرانێکی باشیان بۆ دەبێ بەلام لە هی ساختە ژیانێکی پڕ لە
ناخۆشی و دەربەسەری تێدا دەبێ.
حەوتەم لە دیموکراسی ڕاستەقینە پەروەردە کردنی ئەندامان و خەلک
لەسەر بنەمای تەندروستییە بەلام لە هی ساختە ناتەندروستی و پڕ لە
ڕق و کینە و تیرۆری فکرییە.
تێبینی یەکەم بێگومان هێشتاش خالەکانی دیموکراسی ڕاستەقینە و
ساختە ماون بەلام من ئەوەندەم نووسی بۆ ئەوەی نووسینەکەم ڕوون بێ.
تێبینی دووەمیش بێگومان هەر هێز□ک بکات□ ئ□و□ جیهانبینی خۆی لە
دوورمەودا و داهاتووی هی ئەوە و سەرکەوتنی مسۆگەرە.

زانا رەزاق

پالەوانی ڕاستەقینە، پالەوانی ساختە… زانا رەزاق

پالەوان ووشەیەکە بۆ کەسانێک بەکاردێت کە براوەی کارێک بن یا یاریەک ،یان هەر شتێکی تر، کە ململانێی تێدا بێت، کە بەسەر ئەوانی تردا سەرکەوێت.
جا پالەوان بوونیش جۆراو جۆرن :
هەیە هی سیاسیە
هەشە تۆپی پێیە
هەشە جۆرانی ترن…
دواتر هەندێک پالەوانیەتی هەن ڕووبەڕوو دەزانی ئەوانە پالەوانی ڕاستەقینەن
بۆ نموونە
هی تۆپی پێ، یان براوەی یاریەکی تر نزیک لە تۆپی پێ، بەلام هەندێکی تر هەن ،دیارنین کە پالەوانی ڕاستەقینەن، یان ساختەن، بەلکو ئەوانە و ئەوانی تریش بە ئەنجام دەردەکەوێت .
جا ئەنجامیش هەن خراپن، هەشن چاکن ،
یانی ب□ پێی ئەنجامەکە دەلێین ئەوە خراپ بوو، هەروەها دەشلێین

ئەوە چاک بوو.
بێگومان کە خراپ بوو ،دیارە هەڵە و هەڵەکاری زۆر هەبووە، بۆیە خراپ بووە، بۆ چاکەش دەتوانین بڵێین چونکە بە ڕاستی و ڕاستەقینە ڕۆیشتووە، بۆیە لەجیاتی خراپ بوون باش بووە.
جا خۆی زیاتر پاڵەوانی ساختە تۆزێک قورسترە، بۆیە دەبێ ئێمە لەو کارانەی ئەوان دەیکەن و دەیڵێن ، دەبێ بزانین تا چەند ئەو کارانەی ئەوان دەیکەن زیاتر ڕاستەقینەیە، تا چەندیش نمایش و خۆهەڵکێشانە…

بۆ نموونە
کەسانێک هەن، هاوکاری هەژاران دەکەن و باسی دەکەن، کەچی ژمارەی هەژارەکان ڕۆژ بە ڕۆژ لە زیادبوونە ؟!
نموونەی تر
ڕێکخراو گەلێک هەن باسی گرنگیدان بە گەنجان و گەشەپێدان بە توانای گەنجان دەدەن ،کەچی ژمارەی ئەو گەنجانەی گرنگیان پێنادرێت زیاتر و زیاتر دەبن؟!
نموونەی تر باسی ڕەخساندنی هەلی کار دەکەن، کەچی ژمارەی بێکاران زیاتربووە ؟!
نموونەی تر باسی دامەزراندنی دەرچووانی زانکۆ و هەلی کار بۆ ئەو دەرچووانە دەکەن ،کەچی ڕۆژ بە ڕۆژ دەرچووی زانکۆی دانەمەزراو و بێکار زیاتر بووە؟!
ئەوە چەند نموونەیەکە هی ئەو کەسانە ئەوە دەسەلمێنن ئەوانە؟ پاڵەوانی ساختەن قسەکانیان تەنیا نمایشە ؟!نەک هەر بە ڕاستی و بە بەردەوامی کردارەکە بکەن، دواتر هەر بە ئەوە یان بە ئەگەرەکی زۆرە بە ئەو کەسانەیە خۆیان مەبەستیانە، نەک خودی شتەکان وەک شتەکان جێبەجێ بکەن، ئەگەر نا بۆچی ئەو قسانە دەکەن، کەچی چارەسەرنەکراون یان کەمنەکراونەتەوە، بەڵکو زیاتربوونە؟
لە کۆتایدا یەک جیاوازی نێوان پاڵەوانی ساختە و ڕاستەقینە ئەوەیە:
پاڵەوانی ساختە زیاتر قسە دەکات و کاری زیاتر نمایشە، بەلام ڕاستەقینە کەمتر قسە دەکات و کارەکانی زیاتر کردارییین ،هەروەها زۆر بە کەمیش باسی کارەکانی دەکات، ئەویش ئەو کاتە کە پێویستە بڵێیت نەک هەموو کات و جارێک.